

پهيامی چاوکراوهیپی

د. عومهر عهلی

۲۰۱۸

ئەنفالى قورئان و ئەنفالى سەدام پەيامى چاوكراوهيى

د. عومەر عەلى

۲۰۱۸

پهيامی چاوکراوهیی

د.عومەر عالی

توانا ئهحمهد

ناوی کتیب:

نوسەر:

دیزاینی ناوهوهو بهرگ:

چاپخانه:

تیراژ:

نرخ:

ژماره ( ) ای سالی ( ) ای
لهبه‌ریوه‌به‌رایه‌تی گشتی کتیبخانه گشتییه‌کانی پیدراوه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

به رکول

مالمان له گوندیک بوو خاوهنی مهرومالاتیکي زور بووین، زور جار نیواران که مهرومالاته که مان دهاته وهو چاومان به ناویاندا ده گیرا ده مان بیني مهريک یان چند مهرو بز ن هاتوونه ته وه، ده بوايه نیمه ش به و شه وه به و ده شت و شاخه دا بگه رایه یین به دواياندا له ترسی نه وهی نه وهک شه و گورگ بیان خوات، چونکه گورگ زور جار شهرم له مروقه کانیش ناکات و له روژیشدا هیرشيان بو ده هی نی ت چ جای نه وهی شه و بیت و خوی حاکم بیت، جا هر جار یک گه ر مهرو بز نه کانمان نه دو زایه ته وه باوکم چه قویه کی پیم ده داو ده ی ناردم بو لای مه لای گونده که مان به ئومیدی نه وهی ده می گورگ له مهرو مالاته کانمان به سستی، دراوسییه کمان هه بوو سه گیکي زور هاریان هه بوو منیش مندال بووم و لپی ده ترسام، شه رمیشم ده کرد بلیم ده ترسم چونکه باوکم ده یگوت کوره که ی من زور چاو نه ترسه، که م شه و هه بوو به لای نه و سه گه دا تینه په رم بو لای ماموستا به مه به سستی ده می گورگ به ستن، له هه مانکاتدا روژانه ده رو شتم بو لای هه مان مه لای گونده که مان بو قورئان خویندن، منیش روژ نه گه ر به پاره بکردرایه ده مکری بو نه و روژه ی که بگه یین به و

سوره‌ته‌ی که تایبەت بوو بە دەمی گورگ بەستنه‌وه، تا رۆژێک هات و مامۆستا پێی ووتین سبەینی ئەو سوره‌ته‌ ده‌خوینین که تایبەتە بە دەمی گورگ‌ه‌وه، منیش زۆر دەمێک بوو ئەو رۆژەم ئاوات بوو بۆ ئەوه‌ی هیچ نەبێت لە دڵه‌ ته‌په‌ی سه‌گی دراوسێکه‌مان و قوراوی رێگه‌و بانه‌ که‌ رزگارم بێت، هەر که‌ رۆشتمه‌وه‌ بۆ ماڵ ده‌ستم کرد بە خویندنی ئەو سوره‌ته‌ی که‌ تایبەت بوو بە دەمی گورگ بەستن، ته‌فسیریکی چکۆلانه‌م بە ئەمانه‌ت لای هاوڕێیه‌کم هێناو زۆر عه‌وداڵی ئەوه‌ بووم که ئەو سوره‌ته‌ له‌ هه‌موو سوره‌ته‌کانیتر باشتر بزانی، چونکه‌ وه‌ك چۆن ئێمه‌ی مسوڵمانی نوێژ خوین رۆژانه‌ پێویستمان بە خویندنی سوره‌ته‌ی فاتحه‌ ده‌بێت و له‌سه‌رمانه‌ باش بیزانین به‌هه‌مان شیوه‌ ئەو سوره‌ته‌ی که‌ تایبەت بوو بە دەمی گورگ بەستنه‌وه‌ به‌ نسه‌به‌ت منه‌وه‌ زۆر گرنگ بوو، ده‌یان جار خویندمه‌وه‌و ته‌فسیره‌که‌شم له‌گه‌ڵیدا ده‌خوینده‌وه‌ به‌شیوه‌یه‌ک هه‌موویم وه‌ك ناوی خۆم له‌به‌رکرد به‌ عه‌ره‌بی و به‌ کوردی، له‌سه‌ره‌تاوه‌ ئەوه‌نده‌م ئەو رۆژه‌ به‌لاوه‌ گرنگ بوو بیرم لای خۆم نه‌ماووو که‌ بیر له‌ ماناکی بکه‌مه‌وه‌، گه‌رچی هه‌موویشم له‌به‌ر کردبوو، تا کاتی نزیك بوونه‌وه‌ی قورئان خویندنه‌که‌مان هات ئەوسا ووتم باشه‌ خۆ ئەوه‌ من ئێستا هه‌موو سوره‌ته‌که‌م به‌ چاکی له‌به‌ره‌ به‌ عه‌ره‌بی و به‌ ته‌فسیری کوردیشه‌وه‌، خۆ هیچ باسی گورگی تیدا نه‌بوو!، له‌سه‌ره‌تاوه‌ وام بیر ده‌کرده‌وه‌ که‌ سوره‌ته‌که‌ هەر باس و خواستی مه‌رومالات و گورگ بێت که‌چی هیچی له‌وانه‌ تیدا نه‌بوو!، هه‌رچه‌ند مندالیش بووم به‌ ئەقڵی ئەو کاته‌شم ووتم ئەمه‌ راست نی‌یه‌و شتی وان‌ی‌یه‌، چۆن ده‌کریت سوره‌تێک تایبەت بێت بە دەمی گورگ بەستنه‌وه‌ که‌چی نه‌ راسته‌وخۆ نه‌ ناراسته‌وخۆ سوره‌ته‌که‌ باسی تیدا نه‌بێت، کاتیکی

په یامی چاوکراوه یی

له لای مامۆستا دانیشتین ووتی ئادهی قورئانه کانتان بکه نه وه ئه مرۆ ئه و سوره ته ده خوینین که تایبه ته به ده می گورگ، له بهر ئه وهی که منداڵ بووم و زۆر ئه ده بی گه وره و بچوکیشم نه ده زانی راسته و خو به مامۆستام ووت مامۆستا والله ئه م سوره ته هیچ په یوه ندی به ده می گورگه وه نی یه و ئه سل و ئه ساسی نی یه شتی وا، مامۆستاش هیچی نه ووت ووتی بیخوینن، دوا ی ئه وهی که سوره ته که مان خویند ئه و ووتانه ی من بووه سه ریاست و خواستی هاوړیکانی ترم و پشتگیریان کردم و هه ندیک جاریش ده یانووت چۆن ویرات ئه وه له و کاته دا بلایی، منیش ووتم کوره وام دانا بوو ئه وه راست بیست و ئیسته و دوا ده می سه گیش له خو م ببه ستم که چی هه مووی ناراست ده رچوو، ئیتر دوا ی بو مان ده رکه وت ئه و مه سه له کۆن که دروست کراوه هه ر بو به رژه وه ندی مادی و ده عوه ت و ده عوه تکاری بووه و دواتر له ناو خه لکیدا باوه ریکی به هیزی به رانه ری بو دروستکراوه. سوره ته که ش سوره تی (الشمس) ه ده بوا یه مامۆستا بیخویندایه به ده مه ی چه قۆکه داو دواتر چه قۆکه ی ببه ستایه! وهك خوی له گه ل ته فسیره که یدا به م شیوه یه یه:

سوره تی الشمس وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا (۱)

خودای به رزی بی وینه لهم سووره ته دا سویند به هندیك له درووستکراوه کانی خوئی ده خوات، که لهم کائیناته دا له بهر چاوماندان... سویند له سهر خوراوه که یش ئه و فه رمایشته یه که له ئایه تی ژماره (۹) دا دیت. سویند ده خوات به خوړو به چیشته نگاوو به مانگ و به پوژو به شه وو به ئاسمان و به زهوی و بهو گیانه ی که به خشیویه تی به ئاده میزاد، که ههر کام لهم درووستکراوانه زوړ سهر سوپرهینه رن و به لگه ی روون و ئاشکران له سهر بوون و تاك و تهنه یایی و دهسه لات و توانای په های په روه ردگاری جیهان.

له ته فسیری ئایه تی یه که م دا {الشمس ...} ده فه رمویت: سویند بیت به پوژ ئه م پوژهی که رووناکي و گهرما به زهوی ده به خشییت، سویند بیت به کاتی چیشته نگاوه که ی، که کاتی گهرمه ی هه ول و کو شش کردنه و ههر که سه و به کاری خو بیه وه له و کاته دا سه رقاله^۱.

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا (۲)

سویند بیت به مانگ که دوا به دوا ی پوژ هه لدیت و سویند بیت به و شه و فه دره خشان و جوانه ی که تاریکایی شه و ده بریت و رووناکي به گوئی زهوی ده به خشییت

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا (۳)

هه روه ها سویندم به کاتی پوژ کاتیک که رووناکي پوژ ئاشکرا ده کات و زهوی رووناک ده کاته وه و تاریکایی شه و راده مالیت.

وَأَلِيلٍ إِذَا يَعْشِبُهَا (٤)

سویند به کاتی شهو، که به تاریکایه که ی پرووناکی رږژ داده پوښیت.

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَيْهَا (٥)

سویند به ناسمان و بهو خودایه ی که بهم شیوه جوان مه حکمه مه بنیاتی ناوه. ووشه ی (ما) لیره دا له جیگه ی (الذی) دایه و، له زمانی عه ره بیدا بهم جوړه (ما) یه دهووتریت: (ئیسمی مه وصول).

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَبُهَا (٦)

سویند به زهوی و بهو خودایه بیت که رایخستووه و، به شیوه یه ک فراهه می هیناوه که ژیانی ناده میزادو گیانه به رانی ترو دارو دره خت و شینایی تیادا مه یسه ر بیت.

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا (٧)

ههروه ها سویند بیت به ئینسانیه تی ناده میزادو بهو خودایه ی که به شیوه یه کی ریك و پیک و زور چاك فراهه می هیناوه.

فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا (٨)

ئینجا به هوی به خشینی ژیری و فام و تیگه یشتنه وه، ههروه ها به هوی ئه و په یامانه وه که به پیغه مبه راندا ناردوویه تی، ریگای راست و چهوت و کرده وه ی چاکه و خرابه ی بو پروونکرده ته وه، تا ناده میزاد خوی سه ریشک بیت و به ویستی خوی هه ر کامه یانی دهویت، ئه وه یان هه لبرژیت و ژیانی خوی پی بباته سه ر.

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا (٩)

خودا سویند ده خوات به گشت ئه و شتانه ی که باسکران، له سه ر ئه مه که هه ر که سیک دلّی خوی به پاکیی رابگریت و چاکه کار بیت و به پیی فهرمانه کانی خودا ژیانی خوی بباته سه ر، ئه وه به راستیی که سیکی

سهرکه وتوو سهرفرازه و له سوودو قازانجیکی زوردایه.

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّهَا (۱۰)

ئهو کهسه ییش که نهفسی خوئی بهره و گونا و خراپه کاری بیات و خوئی له ئیمانداریی و چاکه خوازیی دوور بخاته وه، ئه وه به راستی خوئی نائومیید ده کات و خوئی ده فیه وتینیت.

پاش ئه وه ی که له ئایه تی پیشوودا فه رمووی: ئهو کهسه ی پشت بکاته ئیمان و خوئی له گونا و خراپه نه پاریزیت و له ریگی هیدایهت خوئی دوور بگرییت، ئه وه زهره رهنده و فه وتاوه، ئینجا لیرده اچهند نمونه یه که له و جوړه که سانه ده خاته پیش چاو، که له بهر خراپی و سته مکاری خوئیان که وتوونه ته بهر غه زه بی خودا.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَيْهَا (۱۱)

قهومی (ثمود) به هوئی بی باوه ری و مله وری خوئیانه وه، پیغه مبه ره که ی خوئیان که (صالح) بوو. سه لامی خودای له سه ر بییت. به دروژن داناو گوئیان بو نه گرت.

إِذْ أَنْبَعَثْنَا شَقِيهَا (۱۲)

له ناو ئه و قه و مه یاخییه دا خراپترین که سیان ده رپه ری له گه ل چهند که سیکی تریاندا و ویستیان ئه و حوشتره بکوژن، که خودا به موعجیزه بوئی خولقاند بوون، تا به لکه بییت له سه ر راستگوئی پیغه مبه ره که یان. سه لامی خودای له سه ر بییت.

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا (۱۳)

صالحیش. سه لامی خودای لی بییت. پیی ووتن: خوئان له م حوشتره بپاریزن و له به شه ئاو خواردنه وه که ی خویدا ده ستریزی مه که نه سه ری و ریگی ئاو خواردنه وه لی مه گرن، ئه گه ر ده ستریزی بکه نه

په یامی چاوکراوه یی

سهر، ئه وه خودا سزاتان ده دات و ده تانفه و تینیت... به پیی دابه شکردنی صالح. سه لامی خودای لی بیت. ده بوو سه رچاوه ی ئاوه که یان رۆژیک بو قه ومه که بیت و رۆژیکیش تایهت بیت به حوشره که.

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوها فَدَمْدَمَ عَلَيْهِم رَبُّهُم بِذَنبِهِمْ فَسَوَّاهَا (۱۴)

که چی قه ومه که گو ییان نه دا به ئینزارکردن و هه ره شه کانی پیغه مبه ره که یان و به درۆزنیان داناو حوشره که یان سه برپی، جا خودایش له بهر بی باوه رپیان و به و گونا هه ی ئه نجامیاند. که سه برپینی حوشره که بوو. سزایه کی سه ختی دان و هه موویانی له ناو برد، به بی ئه وه ی که سیکیان لی ده رباز ببیت.

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا (۱۵)

خودا له سه ره نجامی سزادان و له ناو بردنی ئه وانهدا هیچ ترسیکی نیه ناترسیت که چی رووده دات و چی ده بیت، ئه و خودایه که گشت بوونه وه ری درووستکردوووه ترسی له هیچ شتیک نیه. مه به ست له م فه رمایشته ئه وه یه که خودا هه ر شتیک بویت ده یكات و هیچ هیزو توانایه ک نیه که ببیته ریگر له به رده م ئیراده ی خودا و لایب دات له وه ی ده یه ویت بیكات، بو یه سزای هه ر قه ومیک یان هه رکه سیکی یاخی بدات، ده ی دات و هیچ باکیشی نیه. هه ندیک له زانیان ده لین: ئه م ئایه ته پیروژه ده رباره ی ئه و که سه یه که حوشره که ی سه برپی، واته: ئه و که سه یاخی و نه گبه ته، به بی ئه وه ی هیچ ترس و بیمیک دایگریت یان له سه ره نجامی ئه و کاره ی خو ی بترسیت حوشره که ی سه برپی.

کاتیکیش باسی ئه نفال و ئه نفال کردنی کورد ده کرا، سو ره تی ئه نفال له قورئاندا زۆر پیی ئاشنا بووم و گه ر به تایه تیش نه مخویندایه له خه تمه کانمدا به رده وام ده مخویند، له بهر باسکردنی جینۆساید کردنی

كوردوو ناساندنى به ناوى ئه نفال ووشهى ئه نفال پيچه وانهى راستيه كهى
خوى لام وه رگرتبوو، دواتر كه ديراسه تى سوره تى ئه نفال كوردوو هي نام
و بردم وهك مه سه لهى دم به ستنى گورگه كهى لي هات، بوم دهر كه وت
ئهم سوره تى ئه نفال وهك ئه و سوره تهى كه تايبه ت كرابوو به ده مى
گورگه وه و مه لاكان بو به رژه وه ندى خويان تايبه تيان كوردبوو پيوهى،
سه داميش به هه مان شيوهى به سه ر ئه و سوره ته دا كوردبووى، به لام
هه ركه س ناهه قى به رانبه ر قورئان بكات و بو به رژه وه ندى تايبه تى
خوى به كارى به يئيت و له ئامانجى راستى خوى بيشيوئيت خوى
گه و ره زيانى له دونياندا ده شيوئيت و له و دهردهى كه سه دامى پى
له ناو برد باشتى به قسمه ت نابيت، له ئاينى راستى ئيسلامدا كوشتنى
تاكه كه سيك وهك كوشتنى هه موو دونيا وا بيت چ چاى كومه لكوزى،
ئاشكراى لاي هه موو شاره زايانى ئهم په يامه پاكه يه كه ئاينى راستى
ئيسلام له پيناو پينج ئامانجى سه ره كيدا هاتوو به كيك له وانه بو
پاراستنى مروقه كانه، هه ربويه زور ده قى راسته وخوو نا راسته وخو
ده بينين له و مه داره دا ده سورپته وه، پيغه مبه رى ئيسلاميش ياساى
ئيسلامى به سه ر زيناكه ريشدا نه ده چه سپاند ئه گه ر بيت و كه سه كه
له زگيدا منداليك هه بو ايه له به ر خاترى ئه و منداله، چونكه به كيكى
تر له ئامانجى ئيسلام بو پاراستنى وه چه كانه، چ جاي ميلله تيك له ژير
ناوى سوره تيكى ئه و په يامه دا بكوزريت و راستى لاي خه لكى لنگاو قوچ
بكرت.

پیش خویندنه وه

* به هه مان ناویشانی ئەم سەردێرەوه (ئەنغالی قورئان و ئەنغالی سەدام) بابە تیکم بلاوکردهوه لەسەر ئەو چەواشە کاریانە ی کهوا رژیمی بە عس بە سەرۆکایەتی سەدام حسین دەیانکرد بە کورد لە ژێر ناوی ئەنغالدا، دوابە دوای بلاوکردنەوهی ئەو بابەتە حەزم کرد بیروکە که زیاتر فراوان و ووردتری بکه مەوه و لە شیوهی بەش بەش بلاویان بکه مەوه تا ئەو کاتە ی دلم تۆزیک ئۆقره بگریت لە ناساندی چەواشە کاری بە کانی ئەو رژیمة، هەر به وه شهوه نه وه ستییت و بابەتە کان هەر بو چەند رۆژیکی پرووهری سایته کان نه بییت به لکو بگریت به کتیب و به چاپ بگه یه نرییت بو ئەوهی دلم زیاتر ئۆقره ی پیدا بییت و له وه موو نه هاهمه تیانه ی کهوا کورد چه شتوو یه تی به هو ی ئەو شوؤفتیانە وه زیاتر به خەلکی بناسینریت، چونکه هه موو ئەوانه ی کهوا به ر رق و قینی ره شی ئەو رژیمة کهوت ئەوه نده له سه رمانه ئیمة هه ستین به ناساندنی و هیچ نه بییت ئەوه نده به جیهان بلیین ئەوه ئیمة یین به رگه ی ئەو هه موو نا ره حه تیانه مان گرتوو وه له گه ل ئەوه شدا هەر پیداگرین له سەر داواکردنی مافه ره واکانی خۆمان، ههروهک چۆن په یامیکی گه ورهش له و ناساندنه دا هه یه که ئه ویش ئەوه یه ئەو کهس یان لایه ن و دهسته لاتانه ی کهوا به عسانه بیر ده که نه وه و بزانه هه وله کانی ئەو رژیمة دهست ره شه کۆلی پی نه داوین له تیکۆشان و پیداگریمان ئیوهش خۆتان هیچ ئەزیه ت مه ده ن چونکه هیچ هه ولکی رهش به رانه رمان زیاتر له وه سه وز ناکات، جگه له میژوو یه کی بوگه ن و رهش هیچی تری بو خۆی تۆمار نه کرد، جگه له وه ی که ئەو دهسته لاته ی که رکه به رایه تی له گه ل ئاینیشدا ده کرد

سه ره نجامه که یمان به چاوی خۆمان بینیمان که چۆن کۆتای پی هات، کوردی خۆشمان ووتوو یانه په تی سته م کورته، وه یان له قایمیدا ده پچریت، له لایه کی تره وه ئەم پێداگریه داوا یه کی تری هه قه بۆ ئەوانه ی که وا زهره مند بوون به و کاره ساتانه، داوا کاریه که ش دوو ته وه ره له خۆ ده گریت لایه نکی مادی وه لایه نیکی مه عنه وه ی به تاك به تاکی ئەو که سانه ی که زانیان پێگه شتوو به هۆی ئەو جینۆسایدانه وه، له رووی حکومه تیشه وه جاریکی تر ئەو پشکه ش مافی خۆمانه ئەو وولانانه ی که وا ده ستیان له یارمه تی ئەو پزیمه دابوو هه م دیسان مادی و مه عنه وی دانی پێدا بنین و ئەوسا ئیمه ش هه رچه ند هه موو ئەو قه ره بوانه ش هاوتانی یه له گه ل هه ناسه ی دایکی کی کورد که ئیسته ش چاوه رپی کوره که ی یان کچه که یه تی بگه رپته وه، ئەو بیوه ژنه ی که ئیسته ش شووی نه کردوو هه ر به ئاواتی ئەوه وه ده خه وی که سبه ی یه کیك له ده رگای بدات و مزده ی گه رانه وه ی میرده که ی پی بدات ئەهه رچی به نیوه مردوویش بیت، ئەو منداله ی که ووشه ی باوکی له مندالانی تر بیستوو و پوژیک له ئامیزی باوکیدا نه بووه چۆن! قه ره بوو ده کرپته وه؟! ئەو کچه ی که باوکی ژنی تری هیناوه دوا ی له ناوچوونی ژنه که ی و خراپه بۆ منداله کان و نازانن بۆ دایکیان خراپه بۆیان و دواتر که گه وه ره بوون و زانیوو یانه ئەم دایکه دایکی یه که میان نی یه! چ به پارهو داوا ی لیبوردن بکات؟ هه موو ئەمانه ش پراوپری داوا کاریه کانیشمان بکریت هه ر زهره له نیوه ی بگه رپته وه یه، ئەو ئافره ته ی که تا ئیسته ش له دوو ریانی بیوه ژنی و شووداری دایه وه هه رده م له دلّه پراوکه دایه چ به پارهو داوا ی لیبوردن بکات؟! که جگه ری له جگه ری جگه ره خۆر خراپتری پی هاتوو، هه رچه ند بووتریت و بنوسریت ناتوانریت ئەو شعوره

په یامی چاوکراوه یی

راستی ه ی که له دلی رۆله ی کورده کاندایه ماف پی بدات، کاتیکیش که بیر له و راستیانه ده که مه وه و نه گهر بمه ویت ناخی ته نه ا چه ند که سیکی جگه رسوتاو باس بکه م نه وا ده بیت خوشم دوش به دیاری نوسینه که مه وه دابنیشم و له تاو گریان نه گم به و نامانجه ی که ده مه ویت لیره دا بیخه مه روو، هه ربویه نه و لایه نه عاتفه ی که کاربگه ری له ناخمان کردوو واز لیدیئم بو نه وه ی بتوانم به رده و امبم دانبه خوئما بگرم تا نوسینه که ته واو ده بیت نه وسا له ته نیشته ماممه وه داده نیشم و ده لیم مامه گیان باسی حه یده رو فاتیحیم بو بکه، له بیرمه جاریکیان له کانی سارد یاریمان ده کرد ئیتر دوا ی نه وه که ئیمه بارمان کرد نه و دوو هاوړپمه نه بینیه وه، خو نه وان هیشتان زور مندال بوون!، نه ی خو ده لپن نه نفال، نه نفالیش سوره تیکی قورئانه که وایت نه و کاره ی که کرا کاریکی شه ری بوو، نه ی خو من ئیسته ده رچووی کولپژی شه ریعه م و له مینبه ره و سوره تی نه نفال شهرح ده که م بو خه لک بو نه و باسه ی تیدا نی یه، نه ی خو نه و فهرمووده ش له فهرمووده راسته کانه و به ده سته واژه عه ره بیه که ی صحیح ه که ده فهرمویت (رفع القلم عن الثلاث عن النائم حتی یستیقیض، و عن الصبی حتی یحتلم و عن المجنون حتی یعقل أو یفیک)^۲ واته: قه له می تاوان له سه ر سی کومه ل لابراره، له سه ر خه وتوو تا خه به ری ده بیته وه، له سه ر مندال تا بالغ ده بیت، له سه ر شیت تا ژیری بو ده گه رپته وه یا چاک ده بیته وه. نه ی خو حه یده رو فاتیح هیشتا له کولاندا هه لوکین^۳ و قه ره قه ره بیان^۴ ده کرد، بو نه و کاره به ناوی دینه وه

۲ حدیث عائشة : فأخرجه أبو داود (رقم : ۴۳۹۸) و النسائي (رقم : ۳۴۳۲) و ابن ماجه (رقم : ۲۰۴۱) و الترمذي في « العلل الكبير » (۲ / ۵۹۲)
۳ جوړه یاریه کی مندالانه یه که داردارپنیشی پڼ دوتریت
۴ له هه ندیک جیگه چاوشاریکیشی پڼ دوتریت

کرا ئايه راستيه که ی شه رعی بوو؟ وه یان بو ئه و به رگه ری به سه ردا سه پینرا؟ ئايه منیش رق له سوره تی ئه نفال و هه موو سوره ته کانی تری هاوری بکه م؟! به هوی ئه و جینۆساید هوه وه یان بارک الله بکه م، پیش ئه وه ی ئه و بریاره بده م و خو شم به دهستی خو م بکه مه ری زی جینۆساید کرا وه کانه وه بریار ده ده م بکو لمه وه و بچه بنج و بناوانی ئه و راستیه ی که هیشتا تاریکی له سه ره، ئه وسا بریار یك ده ده م له سه ر بهر چاو روونی بیت و ده بم به پار یزه ریك بو داوا کردنی هه ر مافیك که له ئه نجامدا به روونی ده رکه وت.

لیره وه ده مامکه له سه ر ده مم لا ده به م و ده ستییکی پاك به ده موچا ومدا ده هیئم و فرمیسه که کانم به کلینسیکی پاك پاك ده که مه وه و ده زانم که به هوی گریان و غه م و خه فه ته وه چاوم ئه زیه تی پی گه شتوو به بریاری له چا و کردنی چاویلکه که م ده ده م بو ئه وه ی به روونی راستیه کان روومال بکه م، نه وهك چاوم به هوی کزیه وه پیته کان تی که ل بکات و مانایه کی ناراست به ده سته وه بدات، وه یان فرمیسه که کانم به سه ر کاغه زه کاندایه برژی ت و وو شه یه کی راست بکو ژینی ته وه.

سه دام و حیزبه که ی

هه له یه کی ئیمه ی کورد ئه وه یه له سه ره تاوه هه موو عه ره بمان به هاوه لی پیغه مبه ر درودی خوی له سه ر بیته ده زانی و هه ر که س به عه ره بی قسه ی بکر دایه لی مان ده بوو به قور ئان و جوړیک له پیرو زیمان پی ده دان، هه ربویه هه موو سه رو کانی وولاتانی عه ره بی و حوو که کانیمان به ئیسلامی ده زانی! ئه م جوړه بیر کردنه وه ده توانم بلیم له دل سافی و گومان بردنی چا که وه سه ر چاوه ده گریت، ئه گه رچی ئه و دل سافی و باش گومان بردنه زه ر هری زوړیشی لیداوین و هه ر ئه وه ش بوو که کوردستانی به پارچه پارچه کردن داوه، به لام بو گه شتن له هه ر که سی که خاوه نی هه ر بیرو که وه یان ده سته لاتیک بیت، گه ره اتوو له چوار چیویه ئیسلامدا هه ژمار دمان کرد ده بیت به پیوه ره ئیسلامیه کانیش له قالبی بده یان له بهر دووهو کار.

یه که م: بو ئه وه ی که سه که وه یان لایه نه که وه ک خوی بناسین.
دووه م: بو ئه وه ی لایه ن وه یان شتی تری پیوه تاوانبار نه که یان، که به و تاوانبار کردنه خو مان تاوانبار ببین، تا له شه ره کانیشی به دوور بین.

سه دام کییه؟

ناوی ته واوی سه دام حسین عه بدولمه جید تکریتی یه، له دایک بووی ۱۹۳۷/۰۴/۲۸ له گوندی عوجه ی تکریت سه ر به پاریزگای سه لاحه دین. بووه به سه روکی عیراق له سالی ۱۹۷۹، به رده وام بوو له سه ر حوکم تا ۲۰۰۳/۰۴/۹ که ئه مه ریکاو هاوپه یمانه کانی عیراقیان داگیر کردوو

لهسه ر حوكم به ته واوی لایانبرد، هیشتا خوئی نه گرتبوو لهسه ر حوكم و هه ر به تیپه ر بوونی سالیك وهك كه سیکی ئازاوه گیر له گه ل ئیراندا دهستی کرد به شهر كه له سالی ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۸ ئه و شهره به رده وام بوو كه به مه لاین دۆلار زیانی به ئابووری وولاته كه ی گه یاند، جگه له كوشتاریکی بی شومارو بی سه روشوین کردنی هه زاره ها هاوالاتی كوردوو عه رب كه تا ئیسته ش خه لکی چاوه رپی گه رانه وهی كه سه کانینان و ئافه تی وا هه یه تا ئیسته ش شووی نه كرده وه ته وه هه ر به ته مای گه رانه وهی میرده كه یه تی.

دوابه دوا ی شه ری له گه ل ئیراندا به چهند سالیك له كویتی دا زیان و قوربانیه کی یه كجاری تری به دوا ی خویدا هیئا.

ئه و دوو شهره له گه ل فارس و عه ره بدا بوو كه په یوه ندیان به كورده وه نه بوو، وه له گه ل وولاتانی دهره وه دا، جگه له کیمیا بارانی هه له بجه و جیگه كورد نشینه کانی تر، جگه له جینۆساید کردنی كورده کان به ناوی ئه نفاله وه.

میژووی حوكم رانی تی سه دام حسین خوین له سه ر جاده کان ووشك نه ده بو یه وه و برینه کان ساریژ نه ده بوو برینی تری به دوا دا ده هات. كوشتن و به دهر نانی خه لکی له جیگه و ریگه ی شه رع ی خو یان ئاواتی هه می شه ی سه دام بوو، وهك كه سیکی دهر ون نه خو ش مامه له ی له گه ل هاوالاتیانی خویدا ده كرد، به ناخو شیه کانی خه لکی خو ش حال ده بوو، له هه موو زه مهنی حوكم رانی تی دا تا كره وانه و به دوور له هه موو به ها دیمو كراسیه کان مامه له ی ده كرد، په رله مان ناوی نه بوو له بوونی ئه و دا، هه لبژاردن به ناو هه بوو به لام له هه موو خوله كاندا كه متری له ۱۰٪ نه ده هیئا! مندا ل هه ر له مندا لی هه وه به ترسی ئه و گو ش ده کران،

په یامی چاوکراوه یی

جاسوسی له ناو خه لکدا به شیوه به کی وا به ربلاوبوو کس له کسه خۆشی ئه مین نه ده بوو، وه لامي ره خنه به گوشتنی ئاشکرا ده درایه وه، هه تا بیرى لیبکه یته وه و چاو به میژوویدا بگپریته وه هه ر مه وقیفی خراب و کاره ساتی جوړاو جوړ به بهرچاو ده که ویت، کاری چاکى له میژووی حکومتیانه تیدا زور کم بهرچاو ده که ویت، مه گه ر ئالوژی و قهیرانه جوړ به جوړه کانی ئیسته وه له ناچاریدا هه ندیک کسه باسی چاکه ی ئه و کاته بکات، ئه وه له بیرکردنی راستیه کان و سته می ئه م ده سلاته شه که کورده زور جار وایکرده و ئاوات به رابردوو بخوازریت.

هه ر له سه ره تایی گه نجیه وه له سالی ۱۹۵۷ په یوه ندى به حیزبی به عسه وه کردوه به پاپشتی خالی خه یرولا پلفاج.

ئه گه ر بیت و له حیزبی به عسیش بکوئینه وه ئه وسای ده چیت گله ی له سه دامیش نه که ین چونکه حیزبیکى وایه ده بیت چاوه روانی به ره ه می وه ک سه دامی لى بکه ین، هه ربویه کاتیک پرسیاریان کرد له شیخی گه وره ی سعودی ئیبن باز له سه ر مسولمانیتى سه دام؟ راسته وخو به کافره وه لامي ده داته وه وه ک ده قی پرسیارو وه لامه که شی به م شیوه یه هاتوه:

السؤال : هل يجوز لعن حاكم العراق؟ لأن بعض الناس يقولون: إنه ما دام ينطق بالشهادتين نتوقف في لعنه، وهل يجزم بأنه كافر؟ وما رأي سماحتكم في رأي من يقول: بأنه كافر؟

الجواب : هو كافر وإن قال: لا إله إلا الله، حتى ولو صلى وصام، ما دام لم يتبرأ من مبادئ البعثية الإلحادية، ويعلن أنه تاب إلى الله منها وما تدعو إليه، ذلك أن البعثية كفر وضلال، فما لم يعلن هذا فهو كافر، كما أن عبد

الله بن أبي كافر وهو يصلي مع النبي - صلى الله عليه وسلم-، ويقول: لا إله إلا الله ويشهد أن محمدا رسول الله وهو من أكفر الناس وما نفعه ذلك لكفره ونفاقه فالذين يقولون: لا إله إلا الله من أصحاب المعتقدات الكفرية كالبعثيين والشيوعيين وغيرهم ويصلون لمقاصد دنيوية، فهذا ما يخلصهم من كفرهم؛ لأنه نفاق منهم، ومعلوم عقاب المنافقين الشديد كما جاء في كتاب الله: {إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا}° وصدام بدعواه الإسلام ودعواه الجهاد أو قوله أنا مؤمن، كل هذا لا يغني عنه شيئا ولا يخرجه من النفاق، ولكي يعتبر من يدعي الإسلام مؤمنا حقيقيا فلا بد من التصريح بالتوبة مما كان يعتقد سابقا، ويؤكد هذا بالعمل، لقول الله تعالى: {إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُّوْا}٦ فالتوبة الكلامية، والإصلاح الفعلي، لا بد معه من بيان، وإلا فلا يكون المدعي صادقا، فإذا كان صادقا في التوبة فليتبرأ من البعثة وليخرج من الكويت ويرد المظالم على أهلها، ويعلن توبته من البعثة وأن مبادئها كفر وضلال، وأن على البعثيين أن يرجعوا إلى الله، ويتوبوا إليه، ويعتنقوا الإسلام ويتمسكوا بمبادئه قولا وعملا ظاهرا وباطنا، ويستقيموا على دين الله، ويؤمنوا بالله ورسوله، ويؤمنوا بالآخرة إن كانوا صادقين. أما البهرج والنفاق فلا يصلح عند الله ولا عند المؤمنين، يقول سبحانه وتعالى: {إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ}٧، ويقول جل وعلا: {وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ} * يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ * فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ} * وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا

سورتهى النساء	١٤٥	٥
سورتهى البقرة	١٦٠	٦
سورتهى النساء	١٤٥	٧

په یامی چاوکراوه یی

تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ * أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ * وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِن لَّا يَعْلَمُونَ^٨ هذه حال صدام وأشباهه ممن يعلن الإسلام نفاقا وخداعا وهو يذيق المسلمين أنواع الأذى والظلم و يقيم على عقيدته الإلحادية البعثية^٩.

جگه له وهی شیخ بن باز سه دام وهك خودی خوئی زور به روونی کافر ده کات تیشک ده خاته سهر ئه وهزره شی که هه لیبزار دووهو که به عسیه وه هزریکی ئیلحادی ناو ده بات هه ربوئه لیره دا پیویسته هزری ئیلحادیش بناسین، بو ئه وهی سه دام نهك خودی خوئی بهرنامه که شی له سهر ئیسلام حسیب نه کریت.

هزری ئیلحادی

ئهم هزره له بی باوه په وه سه رچاوه ده گریت و پروا بوون رهد ده کاته وه. مه دره سه په کی فه لسه فی تایبه تی به و شیوه نی یه که فکری ئیلحادی هه مووی پیکه وه کو بکاته وه، به لام ئاشکرایه ئهم هزره پیش ئیسلامیش هه بووه وهك به ده هریه کان ناسراون که ده لیئن ئهم جهیانه سه ره تاو کوئی نی یه قورئانی راستیش ئهم باسه مان بو ده کات و ده فه رمویت {وقالوا ما هي الا حیاتنا الدنیا نموت ونحیا وما یهلکنا الا الدهر وما لهم بذلك من علم ان هم الا یظنون}^{١٠}

٨ سورة البقرة ٨-١٣
٩ المصدر : من ضمن أجوبة سماحته رحمه الله على الأسئلة الموجهة له عام ١٤١١هـ - ١٩٩١م. أيام غزو العراق للكويت-الفتاوى المجلد ٦
١٠ سورة البقرة ٢٤

واته: بېباوه پرېه کان ده يانوت ؤم دونيا چي يه ده ژين و دهمرين سروشت و رږوژگار ه دهمان ژيښت و له ناومان دهبات، به لام له راستيدا ؤه وه ي ؤه وان ده يلين له ريگه ي زانسته وه ني يه ته نها گومانه.

جه ماله ديني ؤه قعائيش كتيبكي هه يه به ناوي به ربه رچدانه وه ي ده هريه كان، الرد على الدهريين، وه به كارهي ناني ئيلحاديش بو ؤه وه يه كه باوه ريان به دين ني يه، ئيتر ده كريت ده سته واژه ي جيا جيا به ده ركه ون وهك لي رهدا ده هري ده ركه وت، گرنه گه ؤه وه يه گه رچي ناوه كانيش جيا بن، به لام هه مووي له ژير ئيلحاددا يهك ده گرن، به لام هه تا ناوي ئيلحاد خو شي له قورئاندا هاتووه وهك له م ئايه تانه دا ده بينريت: {ولله الأسماء الحسنی فادعوه بها وذروا الذين يلحدون في اسمائه سيجزون ما كانوا يعملون} ^{۱۱}

واته: هه ر بو خوايه هه موو ناوه جوان و پيروژه كان، جا (ئهي ئيمانداران) به و ناوانه دوعا و نزا بكنه و هاناو هاوار بو ؤه و زاته به رن، واز به ينن له وانهي كه له ناوه پيروژه كاني خوادا لادان ده كهن و (سيغه ت و ناوه كاني خوا به كارده هي نن بو غه يري خوا)، له ئاينده دا پاداشتي ؤه و كارو كرده وانهيان وه رده گرن كه ؤه نجاميان ده دا.

لي رهدا به ئاشكرا خواي گه و ره ناوه كاني خو ي به بير مسولمانان ده خاته وه و فه رمان ده كات كه به و ناوانه دوعا بكنه و واز له وانه به ينن كه باوه ريان پي ني يه و گرنكي پي ناده ن به بي ئاگا له راستي خواي گه و ره ناويان دهبات.

{ولقد نعلم انهم يقولون انما يعلمه بشر لسان الذي يلحدون اليه اعجمي

وهذا لسان عربي مبين} ^{۱۲}

۱۱ سوره تي الاعراف ۱۸۰

۱۲ سوره تي النحل ۱۰۳

په یامی چاوکراوه یی

واته: سویند به خوا ئیمه به راستی ده زانین بی باوه ران ده لاین: ئه م قورئانه ته نها که سیك فیری ده کات، (به مه رجیک) زمانی ئه و که سه ی ئه وان ده لاین قورئان فیری محمد ده کات، عه جه میه و عه ره بی نیه و ره وان نیه، له گه ل ئه وه دا ئه م قورئانه به زمانی عه ره بی و پاراوو روون و ئاشکرا دار پزراوه.

ان الذين يلحدون في اياتنا لا يخفون علينا افمن يلقى في النار خيرا من ياتي امنا يوم القيامة اعملوا ما شئتم انه بما تعملون بصير^{۱۳}

واته: به راستی ئه وان ه ی که سه رسه خت و بی پروان و دزایه تی ئایه ت و فه رمانه کانی ئیمه ده که ن و لئی لاده دن. خو یان ناشار نه وه له ئیمه، باشه، ئه وه ی فری بدریته ناو ناگری دۆزه خه وه چاکتره یان ئه و که سه ی که به دلنیا یی و ئارامی و ه یمنیه وه دیت له روژی قیامه تداو به ره و به هه شت به پزیه وه به ری ده کریت؟! ئه ی بی باوه ران هه رجیتان له ده ست دیت بیکه ن، چونکه له ده ستی خوا ده رناچن، دلنیا شبن خوا بینایه به و کرده وان ه ی ده یکه ن.

ده بینی له هه ر سی ئه و ئایه تانه ی که ه یئامانه وه ووشه ی ئیلحاد بیباوه ر هاتوه، به لام ئه م بیباوه ری و ئینکاری کردنه وه که له سه ره وه ش ئامازه مان پیدان جو ریان زوره هه یه بو نمونه باوه ری هه یه به خوای گه وره به لام ئینکاری شتی تر ده کات که ئه ویش هه ر له ژیر ئیلحادی نایباته ده ره وه وه که قورئانی پیروژ ئه مه شمان بو باس ده کات و ده فه رمویت اولئن

سالتهم من خلق السماوات والأرض وسخر الشمس والقمر ليقولن الله فانی یؤفکون^{۱۴}

موئه ریخیکی ئیغریق ی به ناوی بلوتارک وه لامیکی جوانی ده داته وه وه که

سوره تی فصلت ۱۳

سوره تی العنکبوت ۱۴

ده لئى (لقد وجدت في التاريخ مدن بلا حصون، و مدن بلا قصور، و مدن بلا مدارس، ولكن لم توجد أبدا مدن بلا معابد) واته له ميژوودا شارم بينى به بي خانوى به ردو خشت، شارم بينى به بي باله خانه، شارم بينى به بي قوتابخانه، به لام هه رگيز شارم نه دى به بي پرستگا، يانى نه وه چ باوه پيکه نه وه رهد بکاته وه، له کاتيکدا نه وه هه موو شته گرنگه دونيا يانه زور جار له شاردا بوونى نه بووه به لام پرستگا هه بوون.

هه روه ها لى ترى لى ده بيتته نه م ئيلحادانه وهك لا دينيه كان كه نه سلهن ده لئن دين مروقه كان خويان دروستيان کردووه، يانى هه ر بوونى نه بووه خوئى، وه لا ادري يه كان كه نازانن هه يه يان نا!، وه ره بانیه كان كه باوه ريان به خوا هه يه به لام دينيش به گرنگ نازانن.

به لام نه م هزره كه له ئيسته دا هه ر نه وه هزره ي پيش ئيسلام نى يه به لكو له ناو مه سيحيه كاندا زياتر نه مه دروست بوو له دژى مه سيحيه ت، وه بروايان وايه كه دين مروقه كان كوت ده كات و ريگري ده بيت له داهينان جا گه ر بيت و خوئى لى دامالى ده توانيت پيش بكه ويت، كه مشتومر يكي يه كجار زورى له سه ره.

هه موو نه م هزرانه هه لقولوى ناوچه مه سيحيه نشينه كانن، به لام له گه ل فراوانيان و هوئى پشتگير يان له لايهن زور يک وه ئيتر خويان لا زياتر گه وره بووه به پيوه رى خويان پيوايانه بو وولاتانى تريش داناوه ووتوو يانه دين هه ر دينه، بو نه وه ي ئيوه ش وهك ئيمه پيش بكه ون ده بيت وازى لي به يئن و خوئانى لى دابمالن، به لام له راستيدا دين هه ر دين نى يه چونكه نه حكامى شه رعه كانيان جيا وازى هه يه، هه ربويه کاتيک له وولاتانى ئيسلامى به دوای نه م جو ره هزرانه كه وتن بينيان هه م دينه كه شيان له ده ستداو وه هه م پيشيش نه كه وتن، نه وه ساته ي كه ده سته كان

په یامی چاوکراوه یی

به ئیسلامه وه پابه ندبوون له قیمه ی پیشکوتندا بوون و ئه وروپا و ئه مریکا به ده ست پیاوانی که نیسه وه به ده ست شه ره وه ده یان نالاند، له لهنده ندا تا ئه ژنۆ له قوردا ده چه قی له ئهنده لوس که ئیسیانیای ئیسته یه هه موو کۆلانه کان رووناک بوون، که ئیسته ش ئاسه واری ئیسلامی ئه وکاته ی پیوه دیاره. له ریگه ی رۆژه لاتناسه کانیا نه وه دیسان توانیان گورزی به هیز له وولاتانی ئیسلامی بدهن و داگیران بکه ن و به سه رخویاندا دابه شیان بکه ن و وه سود له زانسته ئاینیه کانیش بو خویان وه ریگرن و به رگی تری به به ردا بکه ن و بیکه ن به هی خویان، هه ربویه ئیسته که سه رنج له هه ندیک یاساکانیان ده ده یین له راستیدا ئیسلامین و پیش هه موو که س ئیسلام دایه یینانه وه و پیاده ی کردووه، ئه وانیش ئه کفه ره و ئه لحه ده یان کردووه بو خویان، نمونه ئه و حه سانه ی که به مندال ده دریت و مافی مندالی له ژیردا ده پاریزریت ئاشکرایه له سه رده می ئیمامی عومه ردا ره زای خوی لی بیت داهینرا له ئه نجامی گریانی مندالی کدا، وه یان سیستمی پۆست و گه یاندن، له سه روی هه موویانه وه په رله مان و هه لبژاردن له رووی دیموکراسی و نازادی خویانی تیدا ده رده برن له ئیسلامه وه هاتووه، ته نه ها ناوه که گۆرانکاری به سه ردا هاتووه له گه ل هه ندیک ئالیه ت و شوینی دانیشتندا، که چی ئیسته له ئه وانه وه بو ئیمه دیته وه هیشتا ئیمه ش قبولمان نی یه! ئه وه تا زۆریک له وولاتانی عه ره بی و ئیسلامی په رله مان هه ر بقه یه! مافی ئافره ت که کردوو یانه به مولکی خویان ئاشکرایه و هیچ به لگه ی ناویت که تا پیش ئیسلام ئافره ت چۆن ده چه وسایه و زینده به چالیان ده کردن که ئیسلام هات چۆن ئه و که لتوره ی گۆری و خۆشی بو ده کردن که به عه قیقه ناسراوه له ناو مسولماناندا دایه یینا و تا رۆژی قیامه ت هه ر سونه ته،

هه ره کس دوو کچ به چاکی به خپو بکات جیگه به هه شته پیکرد، له هه موو کارو چالاکیه دینه کانیشدا ده بینین ئافرهت هاو کاربووه له گه ل پیاوانداو هیچیش عیب و عار نه بووه، له په رسته کانیشدا له گه ل پیاواندا نوژیان کردووه، به لام ئه مرؤ پیچه وانه که ی ده بینینه وه ئافرهت له رۆژئاوا رۆلکی گرنگی هه یه له به ره و پیشبردنی وولاتداو له وولاتانی ئیسلامی ده ستیان ناوه ته بینه قاقه یان به زیندووی له مالداهه ک کوژراویان لیهاتووه، پشتگیری من ره های نی یه بو ئافرهت وه ئه وه ی له رۆژئاوا هه یه و زوریک له به ره لای تیگه ل کراوه و دژی ئه و ئافره تانه ش نیم که وا حه یای خو یان ده پاریزن و چاودیری مالداهه کن، به لام ئافرهت گه رتوانا کانیا ن بخره نه گه ر کاری زوریان پی ده کریت و ده توانن له گه ل پیاواندا چمکیکی ژبان به رزبکه نه وه، وه ک ئاشکرا شه هه ندیک کار به ئافرهت نه بیته ناکریت له فیهی ئیسلامیشدا گرنگی ئافرهت به سه ر پیاودا دراوه له و روانه وه مه گه ر له به ر ناچاری نه بوونی ئافرهت پیاوان به مه رجه وه قبول بکات.

ته نه ا وه لامی ئه و شیخه گه و ره له سه ر خودی سه دام و حیزبه که ی به سه بو وه لامی هه موو ئه و که سانه ی که سه دام به ئیسلامه وه ده گلینن و کاره کانی شه رعیه تی ئیسلامی پی ده ده ن، چونکه به ئاشکرا شیخ ده لی کافره هه تا شه هاده ش به نیته و خو ی به مسولمان نیشان بدات، ده یشو به نیته به عه بدولای کوری ئوبه ی که مونافیق بوو، وه حالی مونافیقیش له ئیسلامدا له کافریش خراپتره و جیگه که شی له قیامه تدا له جیگه ی کافران خراپتره و له ژیره وه ی ناگه ر، چونکه به هو ی دینه وه خه لکیان خه له تاندووه و ناخی خو یانیا ن لای خه لکی شیواندووه و نمونه ی ناشرینی ئیسلامیا ن به خه لکی گه یاندووه به ناوی ئیسلامه وه.

په یامی چاوکراوه یی

لیره دا وه لآمی شیخ زۆر پرونه له سه ر کافریتی سه دام و حیزبه که ی، به لآم ئه وه ی لای من بوته پرسیار بو شیخ ئیبن باز له و کاته دا ئه و فه توای داوه که له کویت درا ۱۹۹۱ که کیمیا باران و به ناو ئه نفال و زۆر له جینوسایده کانی تر پیش ۱۹۹۱ کراوه.

ئه و پرسیاره لای من زۆر جدی بوو له سه فه ریکمدا بو سعودیه پروبه پرووی که سانیکم ده کرده وه کاتیک وه سفی کوردیان ده کردوو به نه وه کانی سه لاهه دینیان ناو ده بردین، وه لآمی ئه وانیش ئه وه بوو ده یانوت ئه و که ره ستانه ی که ئیسته له به رده ستایه وه ک راگه یاننده کان و سه ته لایت به م شیوه یه نه بوو، ده یانوت ئیمه به گویره ی پیویست ناگامان له سه دام نه بووه و نه مانزانیوووه ئه وه نده سه تمکاره تا دای له کویت، ئه وسا که بو مان ده رکه وت به هۆی ئه و سه تمه وه سه تمه کانی تریشان بو ده رکه وت و کاره ساته کانی به ناو ئه نفال و کیماباران ه کان کردمان به سیدی و بلاومان ده کردنه وه که تا ئیسته ش له مه کته به کان و چه نده ها جیگه ی تایبه ت دامان ناون.

وه لآمه که ی ئه وان دوو پرسیاره ی تریش دروست ده کات که روو به پرووی کورد ده بیته وه.

یه که م: که مته رکه می کورد له گه یانندن و ناساندنی سه دام و حیزبه که ی به وولاتانی دراوسی به تایبه ت زانیانی ئیسلام که فه توکانیان کاریگه ری گرنگی هه یه له وولاتانی ئیسلامی و عه ره بیدا، هه ره وه ک کاتیک ئیبن باز ئه و فه توای دا ده نگدانه وه یه کی یه کجار گه وره ی دروست کرد له وولاتانی عه ره بی به تایبه تی، وه لآمه که ی بن باز له سه ر کافریتی سه دام په یوه ست نی یه به لیدانی کویته وه به لکو پرسیاره که ئه و کاته لییان کردوو، له وه لآمه که ییدا ئه وه ده رده که ویت که سه دام هه ر له

ئەو ھەل ساتى ھاتنە سەر ھوكمىيەو ھەو ھوكمەى بەسەردا سەپپوو، بەلام بەداخەو ھەسايەتتە دىنيە كوردىيەكان دەبوايە ھەر زوو ئەو پرسیارەيان لە ھەسانىكى ھەك بن باز بگردايە، بۆ ئەو ھەر زوو بۆ خەلكى دەربكەوتايەو بەھۆشیەو كىشەكانى ئىمە زياتر دەناسراو رىگەيەك بوو بۆ كەمكردنەو ھەى، ھەك چۆن ئىستەش بوو بە گرىيەك لە دالى خاوەن شەھىدەكانى كىمباران و بەناو ئەنفالەكان كە سەدام بۆ لەسەر كىشەى دووجەيل لە سىدارە درا! دەبوا لەسەر ئەنفال و كىمباران لە سىدارە بدرايە، بىگومان ئەگەر وا بوايە كىشەكانى ئىمە چارەسەرەكانى دەچوو پىشەو زووتر.

دووھەم: خەمنەخواردنى كەسايەتتە بەرپرسیە كوردىيەكان لە دروست نەكردنى لىژنەيەكى چاودىرى ئاينى، ئىمە لە خالى يەكەمدا مامۆستايانم تاوانبار كرد بەو كەمتەرخەم بوون لە گەياندى ئەو راستيانە بە زانايانى وولاتانى عەرەبى ئىسلامى، بەلام بە پلەى يەكەم بەرپرسە كوردەكان تاوانبارن لە دروست نەكردنى لىژنەيەكى وا كە بەخەم ئەو جوړە كارانەو ھەروە، چونكە تاك ھەك خۆى ئەو ھەندەى پى ناكريت، ھەتا ئىستەش كە كورد خاوەنى كيانىكى تارادە بەھىزى ھەيە بە ھەرورد لە چاوپىشودا بەداخەو ئەو لىژنە كارا ھەر نابىنن، گەرچى ھەزارەتى ئەوقاف و يەكەتى زانايانىش پەيوەندىەكى زۆرىش لەگەل وولاتانى عەرەبى و دراوسىدا ھەيە.

بەدەمەو ھەنبوون و نەچوونى ئەم پرسە گرنە ئەو گومانەش دروست دەكات كە ھەسانىكى كوردو لە ئاستى بەرپرسیارەتتە دەستيان لەو تاوانانەدا ھەبوو، ھەربۆيە بە گوپرەى پىويست و لەكاتى خۆيدا تا رادەيەكى زۆر پشتگووى خراو، ھەرچەند ئىمە دەلىل گومان بەلام

خوئی راستیه و ناوی ئه و که سانه ی که و دهستی رهشیان له گه ل دهستی سوری سه دامدا هه بووه به شیکی ئه و تاوانانه یان خستوو ته گه رده نی خویمان، کوردیش رقی خوئی به سهر قورئاندا ده ریژی! له کاتیکیدا نه دوور نه نزیك نه کاره که وه نه حیزبه که ی سه دام و خودی خوئی په یوه ندیان به ئیسلامه وه تنه ا مونافیقیه تی بووه، هه ربویه جیگه ی خوئی ته ئه و گله ییه له خویمان بکه یین که به شتی لاهه کیه وه خه ربک نه که یین و به تاوانبارکردنی بی تاوانه کان خویمان له بنه ره تی کیشه کان نه دزینه وه.

ئیسلام و ئامانجه کانی

مه به ست له م باسه ی ئیمه له ناوی ئه نفالی قورئان و ئه نفالی سه دامه وه بو گه شتنه له راستی تی ئه و کرداران ه ی که سه دام به ناوی ئه نفاله وه که سوره تیکی قورئانه کردی، هه ربویه گرنکه بو گه شتن له راستی تی باسه که ئامانجه کانی ئیسلام بزانیین، ئایا له ئیسلامدا ئه و جو ره کارانه ریگه پی دراوه؟ وه یان چ قه واره یه کی هه یه ئیسلام له مه ر کاره کانی، ئه لبه ت له به شه کانی تر دا وه لامی هه موو ئه و پرسیارانه و زوریك له پرسیارانی تریشمان بو ده رده که ویت، به لام بو به رچاوی روونی ده بیت بزانیین ئایا ئیسلام بوچی هاتوووه؟ چونکه هوکاری نه زانیین و له بیر کردنی ئه و راستیانه یه کارانیکی وه ک ئه و جینۆسایدانه ی که سه دام کردی به ئیسلامه وه بگلینن، له کاتیکیدا له هه یج جیگه یه کی ئایینی ئیسلامدا کاری له و شیوه جیگه ی نابیته وه. زورن ئه و پرسیارانه ی که لای زورمان دروست ده بیت له سهر کوشت و کوشتارو جو ره کانی هه مووی هه ندیک به ووردی باس ده که یین، به لام پیش ئه وه پیویسته له دلماندا ئه وه جیگیر

بیٔ ئەم ئیسلامه به و هه موو پشتگیری و ئەندامانه یه وه ده کریت بی
ئامانج بیٔ؟ بیگومان نه خیر له سوره تی ئەنفال و باقی سوره ته کانی
تریشدا ئەو راستیه سه لماوه، که ئیسلام بو پاراستنی پینج شت
هاتوو، له سه ره نجامی گه شتن له ده قه شه رعیه کان به راسته وخوو نا
راسته وخوو بهروونی بو مان ده رده که ویت که ئەو پینج شته که به مقاصد
الخمس ناسراوه که بریتین له:

۱- پاراستنی دین.

۲- پاراستنی مروقه کان.

۳- پاراستنی وه چه.

۴- پاراستنی ژیری.

۵- پاراستنی مال.

پاراستنی دین

مه به ست له پاراستنی دین چی یه؟ الدین : هو مجموع العقائد
والعبادات والأحكام التي شرعها الله سبحانه وتعالى لتنظيم علاقة
الناس بربهم وعلاقات بعضهم ببعض.

دین بریتیه له کومه له بیرو باوه رو په رستشیک له گه ل کومه لیک
یاسادا که خواریکه ی پیداووه به پیویستی داناوه بو ریکوپیک کردنی
نیوان مروقه کان له گه ل خوی گه وره داو له نیوان خویاندا.
حيث قصد الشارع بتلك الأحكام إقامة الدين وتثبيتته في النفوس..
وذلك باتباع أحكام شرعها.. واجتناب أفعال أو أقوال نهى عنها... حفاظا
على الدين .

په یامی چاوکراوه یی

مه به ست له م شهرعیه ت دانه به جیگیرکردنی یاسا شهرعیه کانه له دلی که سه کاند، ئه ویش به شوینکه وتنی بنه ما شهرعیه کانه، وه دوور که وتنه وه له هه ندیک کردارو گوفتار که ریگری لی کراوه، له بهر پاراستنی دین.

قال أبو حامد الغزالي : « إن مقصود الشرع من الخلق خمسة : وهو أن يحفظ عليهم دينهم ونفسهم وعقلهم ونسلهم ومالهم ..
ئهبوی حامد غزالی ده فه رمویت: مه به ست له شهرعیه تدانی پاراستنی ئه و پینج شته بو ئه وه یه دین و جهسته و ژیری و وه چه و مال و سامانیان پاریزراو بیت.

واته که س ده ستریزئی نا شهرعی نه کاته سه ریان، چونکه خوای گه وره شهرعیه تی به پاراستنی داوه و یاسای تایبه تی خوئی بو داناوه و ته واوی ئیسلام له ده ور ئه و ئامانجان ه ده سوړینه وه. فکل ما يتضمن حفظ هذه الأصول الخمسة فهو مصلحة.

وكل ما يفوت هذه الأصول فهو مفسدة ودفعها مصلحة^{۱۰}.
هه رشتیک بیته مایه ی پاراستی ئه و پینج ئامانجه به بهرژه ونندی داده نریت.

وه هه رشتیک بیته مایه ی له ده ستدانی ئه و ئامانجان ه ئه وه خراپه یه و بهرگری کردن لیی بهرژه ونندیه، مه به ست له بهرژه ونندی ئه و بهرژه ونندیه یه که شهرعیه تی له دیندا پیدراوه، چونکه کاتیک سه دام جینۆسایدی ده کرد به بهرژه ونندی ده یناساند وه یان له بهرژه ونندی عیراق و یه کپارچه یدا، وه هه تا زوریک له سته مکاران که کاریکی خراب ده که ن حتمه ن به بهرژه ونندی داده نیی، به لام بهرژه ونندی شهرعی

جیایه لهو بهرزه وه ندیانه، له دینیشدا بهرزه وه ندی گشتی له پیش بهرزه وه ندی تاکه وه یه، هه ربو یه له زور کاردا ده بینین شهرع ته حامولی له دهستدانی بهرزه وه ندی تاکه کهس ده کات له بهر بهرزه وه ندی گشتیدا، بو نمونه جیگه یه که ریگه ی گشتی یه وه ئه رزه کهش خاوه نی هه یه ئه وسا شهرع بو مانه وه ی بهرزه وه ندی گشتی ریگه به و کهسه نادات که ریگه که له خه لکی بپریت، کاره کانی سه دام زور به ی له بهر خاتری مانه وه ی بهرزه وه ندی تاکی خو ی بوو له سه ر دهسته لات، ئه وه موو کوشتاره ناهه قانه ی ده کرد که چی ئامانجه کهشی بو نه هی نایه دی و ئه وه ی به سه ری خه لکیدا هی نا هه مووی به سه ر خویدا هاته وه، مال رمان، کور کوشتن، ژن و مال ئاواره بوون، له سپداره دانی خو ی، که هه موو ئه وه کرده وانه ی به سه ر هاوولاتیانی عیراقیدا ده هی نا، که له راستیدا په یامیکی گرنگی تیدا یه بو هه موو دهسته لاتداران و پییان ده لئ په تی نادادگه ری کورته، وه هه موو ئه وانه شی که دهستیان له و کارانه دا هه بوو سه ره نجامیان له سه دام باشتر نابیت، چونکه ئه و کارانه ی که سه دام له گه ل خه لکیدا ده یکرد پیچه وانه ی هه موو ئامانجه کانی ئیسلامدا بوو، که ئه م ئامانجه ی ئیسلام دریزه پیدهری هه موو ئامانجه ئاینه ئاسمانه کانی تریش بووه وه ک ئیمامی غه زالی ده فه رمویت (أن كافة الشرائع والملل قد طبقت علی حفظ الضروریات الخمس) بی دینی له کهس قبول ناکریت له دینی ئیسلامداو خوای گه وره داوای مسو لمانیتی له گشت ئاده میزاد ده کات وه که ده فه رمویت { وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ }^{۱۶} ئه م خاله گرنکه میزوو گه واه ی ده دات که گه لی کورد به بی گرفت

په یامی چاوکراوه یی

و به دلیکی فراوانه وه ئیسلامی وه رگرتووه وه هه نوکه په پیره وی ده کات. جگه له جوړپتی کوشتنه که ی له دیندا زور به توندی دژی وه ستراوه. خو به کی پیس له ناو عه ره بدا پیش ئیسلام زینده به چالکردنی کچه کان بوو، به لام دوا ی تیپه ربوونی ۱۴۰۰ سال به سهر په یامی ئیسلامیدا که سیك نه و کاره بکات چ شه رعیه تیه کی هه یه، له کاتیکدا زینده به چالکردنه که ی سه دام زور له وه ی پیش ئیسلام خراپتر بوو، به کومه ل و به گشت ره گه زه کانه وه به جیاوازی ته مه ن، که به هه زاره ها مندالی نا بالغ و نافرته ی حامیله ی تیدا بووه، راستی ده بوایه کرده وه کانی سه دام به کرده وه ی جاهیلی و پیش ئیسلامه وه بچوینرایه نه ک ئیسلام! هه موو نه و زه قکردنانه وه و تاواندانه پال ئیسلام نه لبت ده ستیشی له پشته و که سانیک چاک ده زانن نه م کارانه زور دوورن له ئیسلامه وه به لام وه ک هزریکی ئیلحادی و دژی دین ده یانه ویت هزری خو یان به م شیویه به رانه ر ئیسلام نیشان بدن! نه مه ش سته میکی تره له ئیسلام ده کریت و پوچی نه و هزارانه خو یانه له بری پرۆزه و کرداری جوان هیرش ده که نه سه ر هزره کانی ترو به ناشرین کردنیان له به رچاو خه لکی خو یانی پیجوان بکه ن!..

پاراستی جهسته

گهرچی هندیك ئاماژه‌مان بهم خاله کرد له سه‌ره‌وهو له به‌شی داهاتووشدا به روونی باسی کوشت و رای ئیسلام له‌سه‌رئهو جوړه کارانه ده‌که‌ین، به‌لام لیږده‌ا ئه‌وه گرنه‌ بزانین پاراستنی مروّقه‌کان له ئیسلامدا یه‌کیکه له ئامانجه سه‌ره‌کیه‌کانی و دوای دین دیت، هه‌ربؤ‌به‌ش ده‌بینین یاسایه‌کی زوړتون‌دو بنبړ دانراوه بو‌ئه‌و که‌سانه‌ی هه‌تا که تاوانباریشن، به‌تاوانی گه‌وره بو‌ئه‌وه‌ی کوشتنه‌کان له‌سه‌ر بنه‌مای چه‌سپاندن و دلنیای بیټ نه‌وه‌ک وه‌هم و خه‌یال و حه‌زو ترسی به‌رانبه‌ر، ده‌بینین مروّقه‌کان ئه‌وه‌نده به‌لای خوای گه‌وره‌وه گرنه‌گن کوشتنی یه‌کیک وه‌ک کوشتی هه‌موو سه‌ر زه‌وی ده‌شوبه‌پینیت وه‌ک ده‌فه‌رمویت (من قتل نفسا بغير نفس أو فساد في الأرض فكأنما قتل الناس جميعا)^{۱۷} ئه‌وه‌ی که‌سیک به‌ناحەق بکوژیت و له‌جیاتی کوژراویک نه‌بیټ، یان گونا‌هو تاوانی گه‌وره‌ی ئه‌نجام نه‌دا‌بیټ له‌زه‌ویدا (وه‌کوجه‌رده‌یی و ده‌ستدریژی و... هتد)، ئه‌وه وه‌ک ئه‌وه وایه هه‌ر هه‌موو خه‌لکی کوشت‌بیټ.

ته‌نها کوشتنی که‌سیک ئه‌وه‌نده گه‌وره بیټ لای خوای گه‌وره ئه‌ی میلیله‌تیک ده‌بیټ چو‌ن بیټ؟ خو‌گه‌ر پاساوی نا‌په‌واش بو‌کاره‌کانی دابنریت به‌تاوانبارکردنی هندیك له‌که‌سه‌کان که‌شهرعیه‌تیشی ئه‌گه‌ر هه‌بوو بیټ که‌پچه‌وانه‌ش بووه، ئه‌ی ئه‌وه هه‌موو مندا‌ل و ئافره‌ته‌چ پاساویکی بو‌هه‌یه‌!

پاراستنی وهچه

له بهر پاراستنی وهچه یه ده بینی له ئیسلامدا یاساو ریساو تۆله ی زور توند دانراوه، زینا کردن هه رام کراوه له بهر پاراستنی وهچه کان، ئافره تیک که میرده که ی ده مریت وه یان ته لاق ده دریت ماوه یه که دانراوه بو ئه وه ی بمیخته وه به بی شوو تا دلنیا ده بیت له وه ی حامیله نی یه، بو ئه وه ی وه چه کان تیکه ل نه بن، کاتیک که سیک زینای کرد ئه گهر ژنی نه بوو ده بیت دارکاری بکریت بو ئه وه ی جورئه تی ئه و کاره جاریکی تر نه کاته وه، وه گهر ژن وه یان شووی هه بوو ده بیت به به رد سه رو گوئی بشکیتریت تا ده مریت بو ئه وه ی کومه لگه پیس نه بیت و وه چه کان به ته ندروست بینه دونیایه وه، مندا ل چ تاوانی هه یه ببیته قوربانی خو شیه کی کاتی پیاو یان ئافره ت به هوی زیناوه. هه ندیک له و ئافره تانه ی که که جینۆساید کران کاری به د رهوشتیان له گه لدا کراوه له کاتیکدا به د رهوشی ئه و تۆله توندانه ی بو هه یه له کاتیکشدا ئه گهر به ئاره زووی هه ردوولاش بیت چ جای ئه وه ی به گیراوی و به زوریش بوو بیت، ئافره تی وا هه یه ئه وکات فرۆشراون به وولاتانی دره وه و له هه ندیک گه رانه کاندای له و ئافره تانه دۆزراونه ته وه، له دوا سیمینارماندا له سه ر ئه نفال له به ریتانیا که سیک هه ندیک له و به سه رهاتانه ی گیراپه وه که باوکی له و جو ره ئافره تانه ی له کوهیت بینیه وه قسه ی له گه ل کردوون، به لام به هوی ئه و کاره ی که به زور پیی کراوه ئیتر ناچار بووه وه که سیکی ئه و وولاته بزوی و بو هه تا هه تایه هه موو که س و کاری و وولات و گشت هه زه کانی به قوربانی هزری ئیلحادی سه دام بکات، راگه یاندنه کانیش له م چه ند ساله دا پرسای چه ند ئافره تیکی ئه و کاته یان له میسر وروژاندو به لگه نه ویسته که ئه و کاره کراوه.

پاراستنی ژیری

له‌بەر پاراستنی ژیرییه هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی زیانی پێ ده‌گه‌یه‌نیت له ئیسلامدا هه‌رام کراوه، وه‌ك مه‌شروباتی سه‌رخۆشكه‌ر، ماده بیهۆشكه‌ره‌كان، به‌ ده‌یان و بگه‌ره سه‌دان به‌هۆی توندی سته‌م و نا دادگه‌ری سه‌دامه‌وه به‌بێ ئه‌وه‌ی قومێك مه‌شروب بخۆنه‌وه ژیریان له ده‌ستداوه و به‌رده‌وام به‌و ئازارانه‌وه تلاقه‌ته‌وه، له قورئاندا ده‌قی راسته‌وخۆمان له‌سه‌ر پاراستنی ژیری به‌رچاو ده‌كه‌وێت وه‌ك ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا﴾^{۱۸}.

پاراستنی مال

له‌بەر پاراستنی ماله‌ كۆمه‌له‌ یاسایانێکی وا دانراوه له شه‌ریعه‌تی ئیسلامدا كه‌ وورده‌كاری و چۆنیتی و جوړیتی پاراستنی مال و به‌ده‌سه‌پێانی و له‌ده‌ستدانی كراوه، هه‌ر له‌بەر پاراستنی ماله‌ ده‌بینین دزی هه‌رام كراوه و ئه‌گه‌ر كه‌سێك دزی كرد شایه‌نی ئه‌وه‌ ده‌بێت ئه‌و ده‌سته‌ كه‌ كۆمه‌لگه‌ پيس ده‌كات به‌ردریت بو ئه‌وه‌ی هه‌یچ ده‌ستیکی تر جوړئه‌تی درێژ كردنی نه‌بێت بو سه‌ر ماله‌ی خه‌لكی، هه‌ر له‌بەر پاراستنی ماله‌ ريباو هه‌ندێك له مامه‌له‌كانیش به‌ هه‌رام كراوه، ته‌نهما شتێكیشه له قیامه‌تدا دووجار پرسیا‌ری لێ ده‌كریت له‌باره‌وه كه‌ ئه‌وانیش له كو‌پوه به‌ده‌ست هه‌یناوه و هه‌ چۆن سه‌رفت كردوه، كه‌ فه‌رمووده‌ی سه‌حیحی

په یامی چاوکراوه یی

له باره وه هاتووه، ئه و خه لگه ی که به یی تاوان جینۆسایدیش ده کرا ماله که شی به فیرو یان ده برا وه یان ده فه وتا.

ئه گه ر واقعیا نه بو ئامانجه کانی ئیسلام پروانین و به راوردیان بکه یین له گه ل کاره کانی سه دامدا له مه ر جینۆسایدیه کاندا ئه و ده بینین پیچه وانه ی هه موو ئامانجه گرنگه کانی ئیسلامه و، هیه چ ئامانجیکی ئه و نه بوو له گه ل ئه وه ی ئیسلامدا یه ک بگریت، میلله تیکی مسولمان و دیندار که خاوه نی دین بووه به ناحق کوشتونوی، به دره وشتی له گه ل کردوون، ژیری تیکداون ماله که شیانی به فیرو داوه، له چ جیگه یه کی ئیسلامدا ئه م کارانه جیگه ی ده بیته وه؟، سه رم سورده منیت له و که سانه ی که ئه و کارانه به ئیسلامه وه دنوسیین، که ئاشکرایه ئه و که سانه پیویستیان به دیراسه کردنی ئیسلامه بو ئه وه ی حه ق له ناحق جیا بکه نه وه.

که جینۆسایدی کورد کراوه به ناوی ئه نفاله وه بو تیکدان و ته م خسته نه سه ر ئه و تاوانه گه و ره بووه که پیی بشاریته وه، به لام به پروای شاره زایانی ئاینی تاوانه که ی دوو جار گه و ره تر کردۆته وه و به م شیوه یه ش پرووی راستی سه دام و حیزبه که ی روونتر ده ر خسته وه.

هه تا ئه و زانا گه و رانه ش که واکاری یه کجار گه و ره یان کردووه بو ئیسلام ناوی ئیسلامیان له کاره که یان نه ناوه له به ر له که دار نه کردنی ئیسلام و گه رانه وه ی هه له کان بو خویان، بو نمونه به ده یان و سه دان و بگه ره هه زارانی ش ته فسیری قورئانی پیروژ هیه که واکورئان یه که م سه رچاوه و گرنگترین سه رچاوه ی شه ریعه یه موفه سیره کان ناوی خویان وه یان ناویکی شیواویان له ته فسیره که داوه، بو نمونه ته فسیری الطبری، ته فسیری ابن الکثیر، ته فسیری الجالین، ته فسیری القرطبی،

ته فسیری فی ضلال القرآن، ته فسیری المیسر... هتد.

ههروهها ئهه و زانا گه و رانهش کهوا راقهه شهربه تهه ئیسلامیان کردووو بوونه تهه سه رچاوه به کی فیههه ناویکیان له فیههه که بیان نه ناوه تا ئیسلامی پی له که دار بکریت، به لکو ناویکیان لیناوه هه به خویندنه وهی ده زانریت که هه له به کی هه لگرت هه له که بو خاوه نه که ی ده گه ریته وهه و فیههه کانیش خو بیان ئه وه بیان ووتووو ئه گه هه له به که هه بوو له ئیمه وه به، وهه فیههه شافعی، حه نه فی، مالیک، ئه حمده، الضاهری... هتد.

هیچ یه که له وانه نه هاتووو ناوی فیههه که ی به ناوی ئیسلامه وه بنیت، وه بیان ته فسیره که ی له کاتیکدا هه موو ئه و ته فسیره و فیههه سه رچاوه ی لی تیگه شتنی ئیسلامن و بوونه تهه سه رچاوه به کی گرنه بو له ئیسلام گه شتن، که چی سه دامیک که له سه ر هزری ئیلحاده وه فه توای کافریتی هه به به کومه ل خه لک ده کوژیت و ناوی ئیسلام وه بیان ناوی سوره تیکی قورئان و که سایه تیه کی دینی لی ده نیت، ئه لبهت ئاشکراشه سه دام هه ر ئه وه نه بیت ته نه ناوی ئه نفالی له کومه ل کوژیه کانی نابیت، به لکو زور ناوی تری جیاوازی بو کومه ل کوژی به کارهیناوه، به لام ئیمه زیاتر ئه نفال له ناوماندا بلاوه و له بیرمانه به شیوه به کی گشتی، بو نمونه کاتیک سه دام له گه ل ئیراندا شه ری ده کرد ئه و ساروخانه ی که به ئیرانیه وه ده نا ناوی نابوون ساروخ حه سه ن و ساروخ حوسین... تاد.

له راستیدا ئه وه هه ل که کاره کانیدا ده رده که ویت که خودی خو ی زیاتر دژی دین بووه وهه که له وهی دژی کورد بیت، چونکه ئه و ساروخانه ی که ده نا به ئیرانه وه خو ئیران فارسه نه که کورد، په لاماری کویتی دا خو

ئەوانیش کورد نەبوون و بە بەشیکیش لەخۆیی دادەنان!.

کەچی لەو لاشەووە لەکاتی خۆشیدا هەم دیسان بازرگانی بە ئیسلامەووە دەکرد، کاتیەک بۆ نمونە برنجی بۆ ئێران دەنارد ناوی دەنا برنجی فاطمە، برنجی زەهراء ئەو جوړە ناوانەیی کەوا شیعه کان حەزیان لێیە، لە کاتیکیدا هەر ئەو ئێرانەبوو کە ساروخ الحسین و الحسنی پێوە دەنان!!!.

هەر بۆیە گرنگە ئیسلام لە ئیسلامە کە خۆیەووە وەرگیری و پێناسە کانی بزانی، نەک لەو هی کە ئیلحادیکی سەر سەخت و دژ بە ئیسلام و مروّقیە تی بۆ ئیسلامی بکات...

هەر وەک ئیستە زۆر لە ئەندامانی حیزبە کوردیەکان بە عەلمانی و ئیسلامیەووە لەبەر بەرزەووەندی خۆیان کوردیان کردووەتە قوربانی پلەو پایەو بەرزەووەندی خۆیان، بەلام ئایا دەبێت ئیتر هەموو کورد بەو چاوەووە سەیری کوردایەتی بکات کە ئەوانە کردوویانە!؟

میژوو بە کی دێین، خەباتیکی دوورو درێژ، خاکیکی بە پیت و فراوان، گەلیکی دلساف و چاک، میلیۆنان هاوولاتی، ئایا شایەنی لەبیر کردنن؟

لەبەر چەند کەسیکی نەفس نزم و خو فرۆش؟

ئەمیش هەروایە وە زۆر بە توند تریش چونکە ئیسلام بە دەر لە هزری بەهیزی خۆشی عەقیدەیی کۆمەڵە شتانیکی هەییە جیگیرو نەگۆرەو بیروباوەرە، چۆن دەکرێت بە کردەووی کەسانیکی نەفس نزم و دەرون پیس ئیمە بە ئیسلامیەووە بگلینین.

رای ئیسلام له سهر کۆمه لکوژی

ئەگەر بمانه ویت وورده کاری تهواو له سهر کۆمه لکوژی لیره دا شیبکه ینه وه گومانى تیدا نی یه که شتیکی ئاسان نی یه وه له کتیبیکی وهك ئەم ناو نیشانهدا لهوانه یه جیگه ی نه بیته وه وه له ئەسلی باسه که لامان بدات، به لام چهند ده قیکی شهرعی له باره یانه وه ده خهینه روو بو بهرچاو روونی و ده رکه وتنی زیاتری ئەو دهسته پيسانه ی که وا کوشتن به ناوی ئیسلامه وه ده که ن.

ئیسلام که ژيانى تاکی به لاهه ئەوه نده گرنگ بیته ده بیته ژيانى کۆمه ل چون بیته! له سهر کوشتنى تا که که سیک خوی گه وره به توندی روو به رووی ده بیته وه چ جای کۆمه ل وهك ده فهرمویت:

{من قتل نفساً بغير نفس أو فساد في الأرض فكأنما قتل الناس جميعاً
ومن أحيها فكأنما أحيها الناس جميعاً} ١٩

واته: مرۆف ده بی ریز له مرۆف بگری: جا له بهر بی فه ری و خراپی ئەو کوشتنه نادره وست و ناره وایه، وه بو ئەوه جاریکی تر کاری وا روونه داته وه له سهر نه وه کانی (یه عقووب) مان بریاردا که هه رکه سیک به ناهه ق مرۆفیک بکوژی یان بی ئەوه کاریکی خراپ و گهنده لی له ولاتدا کرد بی (وهك ریگرتن و شهریکدانان بو خوا، وه یان هه ر هۆیه کی تر له و بابته تانه که ده بیته هۆی کوشتنه وه) وه کو هه موو خه لکی سه ر زه ویی کوشتنی هه ر که سیکیش مرۆفیکی بی تاوان له مه رگ رزگار بکا، وابزانى که ته واوی خه لکی له مه رگ رزگار کردووه و ژيانى پێبه خشیوه. به لئى ئەو دووباره یه هه ردووکیان قه درو ریزنانه له ئاده میی و پاراستنیه تی له کوشتن خو

په یامی چاوکراوه یی

به رده وام په یامبه رانیشمان به چهند به لگه ی روونه وه هاتنه لایان، تا به لکو له هق لانه دن که چی دوا ی هاتنه که شیان گه لیکیان به پیوا کوژو سنوور به زین دهرچوون له زه وییدا!.

ئه مه تنها ئه یه تیکه له سه ر کوشتنی که سیك که به لای خوا ی گوره وه چهند گوره یه، نه ک هر کوشتنه که ی به لکو له مردن رزگار کردنه که شی هم دیسان گوره یی ئیجگاری به لای خوا ی گوره وه هه یه، هه بویه ئه و که س و لایه نانه ش که ئیسته پیدا گرن له سه ر مافه ره واکانی کوردو به رگری لی ده که ن ئومیدی هه یه بکه ویتنه به شی دووه می ئایه ته که که رزگار کردنی مروقه کانه له کوشتن.

له زور جیگه ی تری قورئاندا باسی کوشتنی ناهه قی کردووه، بو نموونه له م ئایه ته دا له گه ل به تالان بردنی مالدا پیکه وه ی گریداوه وه ک ده فهرمویت:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجْرَةً عَنِ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۝۲۰

واته: ئه ی ئه وانه ی باوه رتان هیناوه مال و سامانی یه کتر به ناحق و به بی به رامبه ر مه خوون له نیوان خوئاندا، مه گه ر بازرگانیه ک بیت و له سه ر ره زامه ندی هه موولا به کتان بیت، خوئان مه کوژن و (یه کتر به ناحق مه کوژن، کاتیک بیزاریی و بیثاقه تی رووتان تیده کات یان تووشی زیانیک ده بن)، به راستی خوا میهره بانه پیتان.

له به ناو ئه نفاله که شدا به لکو هه ر کوشتن نه بوو ماله کانیش به تالان براو فهرهوود کران و له ناو چوون، جگه له به تالان بردنی ئه و هه موو سهروه ت و سامانه سروشتیه ی که له خاکی کوردستاندا هه یه و زوری ئه م کیشانه بو خو شه ویستی ئه وه ده گه رپته وه.

له ئيسلامدا ئه وهنده نه فسى مروّقه كان گرنگى پيدراوه هه تا ئه گه
كۆمه لّيك كهس له سه ر كوشتنى كه سيكيش رى بكه ون و بيكوژن ئه وا
ده بيت هه موويان له بريدا بكوژينه وه بو ئه وهى جار يكي تر ئه و جورئه ته
دروست نه بيت به رانه ر نه فسى مروّقه كان و كوشتيان به ئاسان
بگرّيت.

وهك عه بدولا عزام له كتّيه كهيدا به ناوى ((جريمة قتل النفس
المسلمة)) دا ده لّى

قتل الجماعة بالواحد

روى سعيد بن المسيب عن عمر أنه قتل سبعة من أهل صنعاء قتلوا
رجلا وقال : لو تما لأ عليه أهل صنعاء لقتلتهم به جميعا .

قال الباجي في المنتقى شرح الموطأ لمالك (٦١١/٧): فأما قتل الجماعة
بالواحد يجتمعون في قتله فإنهم يقتلون به وعليه جماعة من العلماء
وبه قال عمر وعلي وابن عباس وغيرهم، وعليه فقهاء الأمصار ولم نعرف
مخالفا لعمر فثبت أنه إجماع.

وقال الكاساني في بدائع الصنائع: لو قتل جماعة واحدا يقتلون به
قصاصا، ثم فسر ذلك فقال: وأحق ما يجعل فيه القصاص إذا قتل
الجماعة الواحد لأن القتل لا يوجد عادة إلا على سبيل التعاون والإجماع،
فلو لم يجعل فيه القصاص لانسد باب القصاص إذ كل من رام قتل غيره
استعان بغيره لضمه إلى نفسه ليبطل القصاص عن نفسه وفيه تفويت ما
شرع له القصاص وهو الحياة (١). ١- (٨٣٢/٧).^{٢١}

په یامی چاوکراوه یی

سه عیدی کوری موسیب ده گپر پته وه که وا ئیمامی عومهر حهوت که سی کوشتووه له بری ئه وهی که وا که سیکیان کوشتبوو له سه نعا له یه من، ده فهرمویت ئه گهر ته واوی خه لکی سه نعا ده ستیان له کوشتیدا هه بوايه ده مکوشتنه وه. ئه مهش ئه وه درده خات که وا ده سته و دایه ری سه دام ئه گهر ته نها که سیکیشیان کوشتبیّت مادام له سه ری ریکه و توون هه قی خو یانه هه موویان له بریدا بکوژ پته وه.

له نایه تیکی تر دا خوا ی گه وره ده فهرمویت (ومن یقتل مؤمنا متعمدا فجزاؤه جهنم خالدا فیها و غضب الله علیه ولعنه وأعد له عذابا عظیما)^{۲۲}

واته: هه ر که سیک به ده سته ئه نقه ست ئیماندار یک بکوژ پت (به حه لالی بزانیّت)، ئه وه تو له ی ئه و که سه دۆزه خه، نه مره تیایدا، هه روه ها خوا لیی تو ره بووه و نه فرینی لی کدر ووه و سزایه کی گه وره و بی سنووری بو ئاماده کردووه.

کوشتن ئه وه نده به لای خوا ی گه وره وه گه وره یه هه تا هه ندیک هاوه لانی پیغه مبه ر بر وایان و ابووه که وا که سیک که سیک بکوژ پت خوا ی گه وره هه رگیز لیی خو ش نابیت و ته وه شی لی وه ر نا گیریت و نا چیتته به هه شته وه هه تا حوشتر نه چیتته کونی ده رزیه وه.

ولقد بلغت جريمة القتل من الفحش والنکاره مالم تبلغه جريمة أخرى بعد الإشرک بالله، حتی ذهب عدد من أصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم إلى أن القاتل لا تقبل له توبه وأنه لن یدخل الجنة حتی یلج الجمل فی سم الخیاط^{۲۳}.

به پیی قورئان که یه که م سه رچاوه و گرنگترین سه رچاوه ی شه ریعه تی

۲۲ سوره تی النساء ۳۹

۲۳ جريمة قتل النفس المسلمة. عبد الله عزام

ئىسلامە و بە پىيى فەرموودە راستە كانى پىغەمبەر درودى خواى لەسەر
بىت كە دووھەم سەرچاوەى شەرىعەتى ئىسلامە و بە پىيى كۆرەوى
زانايان كە سىھەم سەرچاوەى شەرىعەتى ئىسلامە و بە پىيى قىياس كە
چوارەم سەرچاوەى شەرىعەتى ئىسلامە و بە پىيى عورفیش كە پىنجەم
سەرچاوەى شەرىعەتى ئىسلامە ھەمووى كوشتنى بە ناھەقى پى رەوا
نى يە ئە گەر تەنھا كە سىكيش بىت چ جاي كۆمە لكوژى.

لەوانە يە لپرەدا پرسىار ئك دروست ببىت و بلين كوشتنى حەق چى
يە؟ كوشتنى حەق لە دىندا لە فەرموودە يە كى سە حىحدا بەم شىوہ يە
ھاتووہ : (لا يحل دم امرئ مسلم يشهد أن لا إله إلا الله، وأني رسول الله
إلا بإحدى ثلاث؛ الثيب الزاني، والنفس بالنفس، والتارك لدينه، المفارق
للجماعة)^{٢٤}

واتە: خوینى مسولمان بو ھىچ كە سىك حە لال نى يە تەنھا بە سى
رئگە نە بىت.

١- زىنا كە رىكى ژن دار يان پياودار.

٢- كە سىك كە سىك بكوژىت.

٣- كە سىك لە دىن ھەلبگەر پتەوہ و دژى كۆمە لى مسولمانان جيا
ببىتەوہ.

ئاشكرایە زور ئك لە دەستە و دا يەرەى سەدام بو خويان زىنا كەر بوون و
ھەندىك لەو كە سانەى كە دە يانگرت بە زور زىناشيان لە گەل دە كردن و
زور يان بە وولاتانى ئەملا و لادا رەوانە كردن و فرۆشتنيان، لە سىمىنارىكى
رئكخراوہ كە ماندا رئكخراوى چاك لە بە رىتانيا لە لىدز كە سىك ئامازەى
بە چىرۆ كىكى راستە قىنە كرد كە باوكى ئافرە تىكى كوردى لە كۆيت

بینیوووه و قسهی له گه ل کردوووه کهوا به و شیوه به رهوانه کراوه و چیترا ناتوانیت بگه پیتهوه کوردستان، به سهدان داستانی تری له و جوړه بینراوه و جگه له و ونبوونی زیاتریش.

سورهتی ئەنفال و هەندیک وردەکاری و هەلوێستەیهك

«سورهی ئەنفال یه کیکه له و سوره تانهی که له شاری مه دینه هاتۆته خواره و بۆیه به (سورة المدینة) ناو ده بریت.. سوره تی ئەنفال له کاتی غه زای به دردا هاتوو ته خواره و ئەو غه زای که له میژووی ئیسلامدا به کلیلای غه زاکان ناسراوه، وه سه ره تایه ک بوو بو سه ره که وتنی موسلمانان. بۆیه هه ندیک له سه حابه به پریزه کان به سوره تی به در ناویان ده برد، خوای گه وه له قورئانی پیرۆزدا به (الفرقان) ناوی هیناوه. ئەو روداوه شیوازی جهنگ کردنی رۆن کردهوه، بۆیه له سه ره موسلمانان که ده بیته به هه موو هیژیکیه وه به ئازایانه رۆبه رووی کوفر و باطل بیته وه. له و غه زایه دا ژماره ی موسلمانان کان ته نه ا ۳۱۳ کهس بوون وه ژماره ی کافره کان ۱۰۰۰ کهس بوون، به لام موسلمانان کان توانییان به سه ره کافره کاندای سه ره که ون. ئەمه ش ئەوه ده گه یه نیت که ده بیته موسلمانان رۆبه رووی کافر و دوزمانی ئیسلام بووه ستیته وه ئەگه ر چی ژماره ی کافران زۆر له ژماره ی موسلمانان زیاتر بیت!»^{۲۵}

سورة الأنفال

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ ۖ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ ۖ فَأَتَقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ ۖ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۖ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۗ

مه بهست له (انفال) ئه وه دهستکه وتانه یه که له کاتی شه ری موسلمانان له گه ل بی باوه راندا دهستیان ده که ویت. (انفال) کوی (نفل) ه، که له بنه رتدا به مانای زیاده یه. ئه م ئایه ته پیروژه له غه زای به دردا هاتوه ته خواره وه تا شیوازی دابه شکردنی دهستکه وته کان روون بکاته وه.. ده فهرمویت: ئه ی پیغهمبه ر! (صلی الله علیه وسلم) موسلمانان کان که له جهنگی به دردا به شدار بوون، پرسیارت لی ده که ن ده رباره ی ئه وه ی دهستکه وته کانی شه ره که بو کئ ده بیت؟! وه چو ن چونی دابه ش ده کریت؟! تو پییان بلی: دهستکه وته کان بو خوداو پیغهمبه رن (صلی الله علیه وسلم) و، خودا بریاری چو نیه تی دابه شکردنه که ی ده دات و، ئینجا پیغهمبه ریش (صلی الله علیه وسلم) به و شیوه یه دابه شی ده کات.. جا له خودا بترسن و به چاکی بیپه رستن و، دوور بکه ونه وه له مشتومر نا کوکی له سه ر چو نیه تی دابه شکردنی دهسکه وته کان و. رازی بن به وه ی که پیغهمبه ر (صلی الله علیه وسلم) دیاری ده کات... ههروه ها له نیوان خو تاندا چاک بن و ره وشتان له گه ل یه کدی باش بیت و، نه که ن له سه ر مال و سامانی دنیا له نیوان خو تاندا نا کوک بن.. ئه گه ر به راستیی ئیماندارن، ئه وه گوپراه لی فه رمانه کانی خوداو پیغهمبه ره که ی بن.

به یامی چاوکراوهیی

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۲

بیگومان ئیماندارانی راسته قینه ئهوانه ن کاتیك ناوی خودا ده بریت، دلیان ده هه ژیت و ئه گهر بریارو فهرمانه کانی خودایان _ که قورئانه _ به سهردا بخوینریته وه، ئیمانیان به هیزتر ده بیت، وه له گشت کاروباریکی ژیاناندا ته نها پشت به پهروه ردگاریان ده بهستن.

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۳

ئایا ئه و ئیماندارانه کامانه؟! ده فهرمویت: ئهوانه ئه و که سانه ن که به وریایی دل هه نوپژ ده کهن و وه له و سامانه ی که خودا پیی به خشیون و روژی یان دراوه، هه ندیکی ده به خشن له ریگای خوادا.

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۴ لَّهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۴

جا ئهوانه ی که به و شیوه یه ن، به راستی هه ر ئهوانه ئیمانداری راسته قینه ن، له روژی دوایی له لای پهروه ردگاریان پله و پایه ی به رزیان بو دیاریکراوه، ههروه ها لیخوشبوونیان بو هه یه و، به ژیانیکی خوش و پر ریز خه لات ده کرین. پیش ئه وه ی ده سته که یه ن به لیکدانه وه ی ئه م دوو ئایه ته پیروژه و ئایه ته کانی تر، پیویسته زور به کورتی لیره دا باسیکی جهنگی (به در) بخه یه ن پیش چاو، سه رجه م بته رستانی مه که به تابه تی سه رانی ناوداریان به هه موو شیوازیکی خراب ده ستیان کردبووه نازاردانی پیغه مبه ری خوشه ویست (صلی الله علیه وسلم) و ئیماندارانی شوینکه و تووی.. کاتیکیش که پیغه مبه رو هاوه لانی کوچیان کرد بو مه دینه، بته رسته یاخی یه کان هه موو سه روه ت و سامانه کانیان له مه که دا داگیرکردو زه وتیان کرد لییان و، موسلمانه کان به ره ش و پروتی و بی هیچ سامانیک یه ک له دوای یه ک ده که یشته مه دینه. له سالی

دووهمی کۆچیدا، ئه بوسوفیان پارهیەکی زۆری له خاوهن سامانه کانی مه ککه کۆکردهوهو به رهو شام بهرێکهوت، لهوێ بازارگانیه کی چاکی پیکردو، قافلەیه کی بهو بازارگانیکردنه پیکهیناو به رهو مه ککه گه رایه وه. کاتیك پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) به مهی زانی، له شکرێکی پیکهینا که نزیکه ی (۳۱۴) کهس بوون و ده رچوون به رهو لای کانیه کانی (به در) تا رێگا بگرن بهو قافلە بازارگانیه ی قورهیش که سه رجه م سه رانی ناوداریان تیایدا به شدار بوون. که ئه بوسوفیان به وهی زانی، خیرا خه به ری نارد بو مه ککه تا دانیشتوانی مه ککه فریای قافلە که بکه ون و نه هیکن موسلمانان کان داگیری بکه ن بو خویان، هاوکات له گه ل ناردنی خه به ره که دا، رێگای قافلە که یشی گۆری! هه ر که کار به ده ستانی بی باوه ری مه ککه به هه واله که یان زانی، به په له له شکرێکی هه زار که سی یان پیکهیناو، بو رزگارکردنی قافلە که به رهو (به در) به رێکه وتن. له رێگادا هه والیان پیگه یشت که قافلە بازارگانیه که له چنگی موسلمانان کان رزگاری بووه و ده رچووه، هه ندیکیان ووتیان: که واته بابگه رپینه وه، به لام ئه بوجه هل _ به خه یالی خۆی _ بو چاوترساندنی موسلمانان کان سوور بوو له سه ر روشتن بو (به در). هه رچی موسلمانان کانیش بوون، به رزگار بوونی قافلە که زور خه مبار بوون و کومه لیکیشیان ئاماده ییان نه بوو بو شه ر، چونکه چاوه روانی ئه وه نه بوون.

کَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكُرْهُونَ ۝
ئه وه بوو له ئایه تی ژماره (۱) دا فه رمووی: ده ستکه وته کانتان بو خوداو بو پیغه مبه ره که یه تی، وه پیغه مبه ره (صلی الله علیه وسلم) به یه کسانی له نیوان به شدار بووانی جه نگه که دا دابه شی ده کات، نه ک به پیی ئاره زووی هه ندیکیان. ئینجا لیره دا ده فه رمویت: پی

ناخوښ بوونی هه نډیک له موسلمانان کان بوو او دابه شکر دنه، وه کو او په پینا خوښ بوونه یانه که کاتیک به فرمانی خودا له ماله که ت له گه ل هاوه لانت دهرچوویت بو دهرستگرتن به سهر قافله که دا، که زانیان قافله که یان له دهرست چوو، و شهر یان تووش دهر بیت له گه ل بی باوه رانی مه که دا.

يُجَدِّ لُونَكُ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ٦
ئهی پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم)! ئهو ئیماندارانهی کی شه به رده که ت له گه ل دا ده که ن و ده لئین: ئیمه ناماده نه بووین بو شهر پر کردن، ئیمه بو گرتنی قافله یه که هاتووین نه که بو شهر، ئه وانه وه کو ئه وانه وان که به ره و مردن راپیچ بکرین. چونکه به ناشکرا ریگی چوون به ره و مردنیان ده بینی، که بریتی بوو له شهر له گه ل دوژمندا. خو وه نه بیت ئه مه شکستی به باوه رو ئیمانی ئه و هاوه لانه ی پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) که یان د بیت، هه موو مروقی که له نازیه تیدا وه کو یه که نین، ترسی کوژران و مردن له هه موو مروقی که دا سروشتی یه، جا ئه و ترسه ی لای هه نډیک که س زور ناشکراو دیاره، به لام لای هه نډیک که سی تر ترسیکی لاوازو بی هیزو نادیاره. ئه مه جگه له وهی که ئه و موسلمانان ه کاتیک له مه دینه دهرچوون خو یان بو شهر و رووبه روو بوونه وه له گه ل له شکر یکی وا گه ورده ناماده نه کردبوو.

وَإِذْ يَعِدُّكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحَقِّقَ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ ۖ وَيَقْطَعُ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ٧
ئهم فه رماشته ئاراسته ی ئه و موسلمانان ه یه که به شدار ی جه نکه که بوون، ده فه رمو بیت: بیر بکه نه وه که خودا به لئینی سه رکه وتنی پیدان به سهر یه کی که له و دوولایه ی دوژمندا، که لایه کیان دهرستکه وتنی

قافلە بازگانیه که بوو، لاکه‌ی تریش سه‌رکه‌وتنتانه به‌سه‌ر له‌شکری بی باوه‌راندای که بو جه‌نگ هاتبوون بو (به‌در). ئیوه‌هه‌رتان له‌ده‌ستکه‌وتنی قافلە که بوو، نه‌ک رووبه‌رووبوونه‌وه له‌گه‌ل ئه‌و بی باوه‌رانه‌دا که به‌هیزو توانایه‌کی زوره‌وه هاتبوونه مه‌یدان، به‌لام خودا ئه‌وه‌ی نه‌ویست که ئیوه‌هه‌رتانه‌ویست، خودا ده‌یه‌و‌پیت به‌فه‌رمانه‌کانی خو‌ی هه‌ق و راستی بی‌نیته‌دی و سه‌رتان بخات به‌سه‌ر ئه‌و بی باوه‌رانه‌دا و په‌لوپۆیان به‌رپیت و هیزیان بنه‌ر بکات.

لِيَحِقَّ الْحَقُّ وَيُبْطَلَ الْبُطْلُ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۸

خودا ده‌یه‌و‌پیت له‌گه‌ل بی باوه‌راندای به‌ره‌نگار بنه‌وه، نه‌ک قافلە که تان ده‌ستکه‌و‌پیت، تا هه‌ق و راستی - که ئایینی په‌روژی ئیسلامه - سه‌ر بکه‌و‌پیت و بچه‌سه‌پیت، ئه‌وه‌یش که پوچه‌ل و بی که‌لکه - که به‌ته‌رسی یه - بشکیت و پوچه‌ل به‌یته‌وه‌و تیا به‌چیت. هه‌رچه‌نده‌سه‌ته‌مکارانی خراپ و تاوانبار - که بی باوه‌ران - بییان ناخۆش بیت و دل شکست بن، چونکه به‌ده‌ستکه‌وتنی قافلە که هه‌ق به‌و شیوه‌یه ئاشکرا و سه‌رنج راکیشه، سه‌رنه‌ده‌که‌وت ، به‌لکو سه‌رکه‌وتن به‌کوژرانی ئه‌و سه‌روکه یاخپانه‌دیته‌دی. ئینجا ئه‌وه‌بوو له‌و شه‌رده‌دا هه‌فتا که‌س له‌له‌شکری بی باوه‌ران کوژران و هه‌فتا که‌س به‌شپان لی به‌دیل گیرا.

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِّنَ الْمَلَكَةِ مُرَدِّفِينَ ۹

ته‌فسیری ئایه‌تی ۹ واته: إِذْ تَسْتَغِيثُونَ...، له‌گه‌ل ته‌فسیری ئایه‌تی ۱۰ واته: وما جعله الله ... به‌یه‌که‌وه‌یه، که ده‌فه‌رمو‌پیت: کاتیک موسلمانه‌کان له‌شکری بی باوه‌رانیان بینی که چه‌نده زور بوون، په‌نایان بو خودا بردو، داوای یارمه‌تیان لی کرد... پيش ئه‌وه‌ی شه‌ر گه‌رم به‌پیت،

په یامی چاوکراوه یی

پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) رووی کرده که عبه و ده سته کرد به لالانه وه له خودا که سه ریان بخت به سه ر بی باوه راندا، جا لیره دا خودا موژده ی سه رکه وتنی پیدان و فه رمووی: هه زار فریشته یه که له دوا ی یه که ده نیرم بو یارمه تیدانتان، تا موژده بیت به سه رکه وتنتان و، هیزی دلتان قایم ببیت و ترس و بیم له دلتاندا نه میبیت. بیگومان سه رکه وتن تنه اها به ده ستی خودایه وه، جگه له وه که سه هیچی پی ناکریت، چ فریشته و چ غه بری فریشته.. هیچ سه رکه وتنیک نه، مه گه ر له لایه نی خودا وه بیت، به راستی نه و خودایه کی خاوه ن توانایه، وه خاوه نی حکمه ته و کار به جیبه و کاری بی هووده ناکات.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرًا وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۱۰

بو ته فسیری نه م نایه ته پیروژه بگه رپروه وه بو نایه تی پیشوو واته:
نایه تی ۹.

إِذِ يُعَشِّيكُمُ النَّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُم بِهِ
وَيُذْهِبَ عَنْكُم رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ۱۱
(نعاس): شیوه خه وتنیکه پیش خه وتنی ته واو روو له ناده میزاد ده کات،
به کوردی (وه نه وز) ی پی ده لین. وادیاره شه وی پیش روژی شه ره که
هه ندیک له موسلمانه کان ترس دایگرتوون، ئینجا نه و شه وه خه ویان
هات و وه نه وز یکیان دا. هه ندیک تووشی له شپییسی بوون، ئینجا شه یان
به وه سه وه هیرشی بو هینان، ناخر ئیوه چوون ده توانن به رانبه ر
دوژمنیکی وا گه وه ره بوه ستنه وه، له کاتیکدا که ئیوه که من و له شیشستان
پیس بووه وه له شوینیکی لماوی وادان که مروف پی پی ده خزیت له سه ری.
ئینجا لیره دا خودا ده فه رموویت: بیر بکه نه وه که چوون خودا وه نه وزی بو

ناردن، تا ترسی دلتان دامرکیت، ئینجا بارانی باراند بهسه رتاندا تا له لهش پیسی پاک بینه وه وه سو سه شه بیتانتان لی دوور بخاته وه، وه زهوی یه لماویه کesh به هوی ئه و بارانه وه یه ک بگریت و توندو تۆل بیت، بو ئه وه ی له کاتی شهردا بتوانن به چاکیی له سه ری رابوهستن.

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَأَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا ۖ سَأَلْتَنِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَأَضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَأَضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۚ ۱۲

خودا به وه حی فه رمانیدا به فریشته کان: که من له گه لتاندام به یارمه تیدانتان و، ترس ده خمه دلی بی باوه ره کان وه ئیوه ییش به ئیلهام هیز بخه نه دلی ئیمانداران، تا له به رامبه ر دوژمندا خوړاگرو پته و بن. فاضربوا... هه ندیک له موفه سیران ده لین: ئه م فه رمایشته ئاراسته ی فریشته کان کراوه. ده فه رمویت: ده ست له گه ردن و سه ری بی باوه ران بوه شیئن و، له سه ر په نجه کانیا ن بدن و بیهرن، تا توانای گرتنی چه کیان نه مینیت. هه ندیکی تریان ده لین: ئه م فه رمایشته ئاراسته یه بو باوه رداران، چونکه له ئایه تی پیشووتردا فه رمووی: خودا فریشته کانی بو موژده دان نارد، تا موجه ییده کان دلیا بن که خودا سه ریان ده خات. وه کو باسما ن کرد ژماره ی له شکری بی باوه ران سی چندانه ی موسلمانه کان بوو. چه ک و تفاق ی شه ریان به ته واوی پی بوو، به پیچه وانه ی موسلمانه کان که بو شه رکردن ئاماده نه بوو بوون و ژماره شیان که م بوو. بو یه که زانیان تازه شه ر یه خه ی پی گرتوون، هه ندیکیان ترس دایگرتن خودایش فریشته کانی نارد تا هیزی دلیان قایم بکات و به زۆر بکه ونه پیش چاوی بی باوه ران. خاوه نی ته فسیری (المنار) یش له سه ر ئه م رایه یه.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۖ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۖ فَإِنَّ اللَّهَ

ناردنی فریشته و نهو کوشتاری له بی باوه‌ران کرا، له‌بهر خراپیی خویان و بی باوه‌ری یان و دوژنایه‌تی سهرسه‌ختانه‌یان بوو له‌گه‌ل خوداو پیغه‌مبه‌ری خودا (صلی الله علیه وسلم)، هه‌ر که‌سی‌کیش دوژمنایه‌تی خوداو پیغه‌مبه‌ری خودا بکات نه‌وه بی‌گومان خودا تۆله‌سینه‌ریکی ئیجگار تونده‌و ئازاردانی زۆر به‌تینه‌.

ذُلْكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ۱۴

ئه‌ی بی باوه‌رینه، به‌م شکست و سزایه‌ تۆله‌ی خۆتان بچیزن، جگه له‌مه‌یش بی‌گومان له‌رۆژی دواییدا ئاگری دۆزه‌خ دانراوه‌ بو بی باوه‌ران. يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْۤا اِذَا لَقِيْتُمْ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا زَحٰۤفًا فَلَا تُوَلُّوْهُمُ الْاَدْبَارَ ۱۵

ئه‌ی ئه‌وانه‌ی که باوه‌رتان به‌خوداو به‌ پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) هیناوه! ئه‌گه‌ر به‌ره‌نگاری بی باوه‌ران بوونه‌وه له‌و کاته‌دا که هیرش دینه‌ سه‌رتان، پشتیان تی مه‌که‌ن و رانه‌که‌ن، به‌ لکو ده‌بیته‌ به‌وپه‌ری ئازایه‌تیه‌وه رووبه‌روویان بنه‌وه‌و شه‌ر بکه‌ن له‌گه‌لیاندا.

وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۱۶

هه‌ر که‌سیک بترسیت و رابکات و پشت له‌ دۆژمن بکات، نه‌وه ده‌که‌ویته‌ به‌ر غه‌زه‌بی خوداو له‌و رۆژی دواییشدا جیگه‌ی دۆزه‌خ ده‌بیته‌ که خراپترین سه‌ره‌نجامه، ته‌نها مه‌گه‌ر مه‌به‌ستی له‌و پشت هه‌لکردنه‌ نه‌وه بیته‌ بچیت بو لایه‌کی تری شه‌ره‌که‌ که بزانیته‌ بو په‌لاماردان و هیرش بردن چاکتره، یاخود مه‌به‌ستی له‌ پشت هه‌لکردنه‌که‌ رویشتن بیته‌ بو لایه‌کی تری مه‌بدانی جه‌نگه‌که‌ بو یارمه‌تیدانی یه‌کیک یان ده‌سته‌یه‌ک له‌ هاوڕیکانی تا له‌ دۆژمن بیانپاریزیت. هه‌ندیک له‌

ته فسیرنوسان ده لَین: ئەمه له کاتیکیدا فه رزه که دوژمن دوو چه ندانه ی ژماره ی موسلمانان کان زیاتر نه بییت، خو ئە گەر له و دوو چه ندانه زیاتر بن، ئەو کاته هه رکه سیکی پشت بکاته دوژمن و رابکات ئەم هه ره شه نایگریته وه.. هه ندیک له سه حابه ئە گێر نه وه که مه به ست له م ئایه ته پشت کردنه دوژمن بووه له شه ری به دردا.

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۱۷

ئهی موسلمانینه... ئەوانه ی که له شه ری به دردا کوژران، که حه فتا که س بوون، ئیوه به هیزو توانای خو تان نه تانکوشتن، به لکو به یارمه تیدانتان له لایهن خوداوهو به هۆی غیرهت خستنه ناو دلی ئیوهو ترس خستنه ناو دلی دوژمن و به زۆر پیشاندانتان له پیش چاوی دوژمنداو به هۆی ئەو فریشتانه وه که ناردی بو تان _ خودا ئەوانه ی کوشتوه _ پیغه مبه ری خودا (صلی الله علی وسلم) له کاتی شه ره که دا مستی خو لی به ره و پرووی له شگری بی باوه ران هاویشت و دوعای لی کردن. جا توژی ئەو خو له که وته به رچاوو دهم و لووتی بی باوه ران و بوویه هۆیه ک له هۆیه کانی سه ره که وتنی موسلمانان کان. ئینجا لی ره دا فه رمایشت ده فه رمو ییت: وه نه بییت تو ئەو خو له ت هاویشت بییت، به لکو خودا هاویشتوو یه تی، چونکه خودا گه یان دیه سه ر کافران و وای کرد کاریان لی بکات.. و لیلی المومنین... واته: خودا ئەوه ی بو یه کرد، تا ئیمانداران بخاته ژیر تاقی کردنه وه یه ک که سه ره که وتن و خو شی به دواوه بییت، به راستی خودا زۆر بیسه رو زانایه پارانه وه کانتانی بیست و ئاگای له حالتان بوو.

ذَلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنٌ كَيْدِ الْكٰفِرِينَ ۱۸

حالی موسلمانان کان و حالی بی باوه ره کان ئەوه بوو که بینرا، بیگومان

خودا فروفیل و پیلانی بی باوه ران ریسوا ده کات.
إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَإِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَعُدُّوا
نُعْدُ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتِكُمْ شَيْئاً وَلَوْ كَثُرَتْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۱۹
ده گپړنه وه که بی باوه ران پیش ده رچوون به ره و به در، لای که عبده ا
ووتیان: خودایه کان لمان نیمه یان موسلمانان کان باشترین نه وه مان
سه ریخه؟! جا لیره دا خودا ده فرمویت: نه گهر ئیوه داواتان ده کرد
خودا چاکترین کومه لتان سهر بخت، نه وه سهر که وتنتان بو هات که
سهر که وتنی موسلمانان کانه... باشتر وایه واز له دوزمنانیه تی موسلمانان کان
بینن، خو نه گهر واز یان لی نه هیکن و دووباره بگه ریخه وه بو یاخی
بوون، نه وه نیمه ییش دوباره ده گه ریخه وه بو شکاندان و واز ناهینین
له یارمه تیدانی ئیمانداران، به زوری خوشتاندا مه نازن چونکه، زوری
یه که تان به که لکتان نایه ت، چونکه خودا بو یارمه تیدان و سهر خستن
هه میسه له گهل ئیمانداراندا یه.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ۲۰
نه ی نه وانیه ی باوه رتان هیناوه، گوپرایه لی فرمانه کانی خودا و
پیغه مبهری (صلی الله علیه وسلم) خودا بن، وه به پیی نه وه فرمانانان
ژینتان ببه نه سهر و هه رگیز لیی لامه دهن و پشتیان تی مه که ن، چونکه
ئیوه نه و بریارو فرمانانان پیی ده گات و ده بییستن و ده زانن چی
ده فرمویت.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ۲۱
ئیوه وه کو نه و دوور ووانه مه بن که ده یانوت: نیمه فرمانه کانمان
بیست، به لام له راستیدا نه یانبستوه، چونکه دللی ناده نی و کاربان
تیناکات تا بیروباوه ری بووچهل و رهوشتی خرابیان بگوړن و واز له ریگی

چه‌وت بینن و بینه سهر راسته شه‌قامی خودا.

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصَّمُّ أَلْبِكُمْ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ۲۲

بیگومان خراپترینی ئەو گیاندارانه‌ی که له‌سهر زه‌وی ده‌رۆن له لای خودا، ئەو ئاده‌میزاده بوغرایانه‌ن که که‌رن و قسه‌ی باش نابیستن، لالین و وته‌ی هه‌ق و راست یان به‌سهر زماندا نایه‌ت، ئەوانه ئەو که‌سانه‌ن که بی‌هۆش و نه‌فام و نا‌تیگه‌یشتوون. ئەوانه وه‌کو‌رانه مه‌رپکن که هاوارو قسه‌ی شوانه‌که‌یان ده‌بیستن، به‌لام تی‌ی ناگه‌ن و توانای قسه‌کردنیشیان نیه. نه‌خیر به‌لکو‌ حالی ئەوانه له حالی مالآت خراپتره، چونکه مالآت به پی‌ی ئەو غه‌ریزه‌ی خودا پی‌یداوه ژبانی خو‌ی ده‌باته سهر، به‌لام ئەوانه بی‌رو هۆشی خو‌بان ناخه‌نه‌کار تا هه‌قیان له ناهه‌ق بو‌ جیا بکاته‌وه. (دواب) کۆی (دابه) یه... به‌هه‌موو گیانداریک ده‌وتریت که به‌سهر زه‌ویدا بروات، یان بخشیت، به‌لام زۆتر بو‌ ئازهل و مارو می‌روو به‌کار ده‌بریت.

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ ۚ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ۲۳

ئه‌گه‌ر خودا بی‌زانیایه که ئەوانه رووده‌که‌نه چاکه‌و ئیمان دینن و که‌لکیان هه‌یه، کاریکی وای ده‌کرد که خیرو هه‌ق _ که ئایینی خودایه _ بیستن، به‌لام ده‌زانی‌ت ئەوانه لامل و یاخی و بی‌که‌لکن. خو‌ ئە‌گه‌ر وای بک‌ردایه گۆی بده‌نه قسه‌ی هه‌ق و راستی و فه‌رمانه‌کانی ئایین، ئەو کاته‌یش هه‌ر سوودیان لی‌ وه‌رنه‌ده‌گرت و رووی خو‌بان لی‌ وه‌رده‌گی‌راو یاخی ده‌بوون... ئەم فه‌رمایشته زۆر له موسلمانانی ئەم سه‌رده‌مه ده‌گریته‌وه، ئەمانه روژانه گۆییان له فه‌رمایشته‌کانی خوداو پی‌غه‌مبه‌ره (صلی الله علیه وسلم) به‌لام کاریان تی‌ ناکات تا له گونا‌ه و خراپه لایان بدات و رووبان وه‌ر‌بگ‌یریت به‌ره‌و چاکه‌و خواناسیی راسته‌قینه.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۚ وَأَعْلَمُوا

أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ ۗ وَأَنَّهُ ۙ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۚ ۲۴

ئەى ئەوانەى كە باوەرتان هیناوه! وهلامى فهرمى خوداو فهرمى پیغه مبهرى خودا (صلى الله عليه وسلم) بدهنه وهو په پیره و بیان لى بکهن، کاتیک که داواى کاریکتان لى ده کهن که ژيانیکى ته واو خووش و پر کامه رانیتان بو فهراهه م ده هینیت، ئیوه یش داواکهى جیبه جى بکهن. جا ئه وه فهرمانه فهرمانپیدان بیت بو غه زاو رووبه روو بوونه وه له گه ل دوزمندا، یاخود هه ر پر یارو فهرمانیکى تر بیت له فهرمانه کانى ئایینی خودا. بیگومان ده بیت بزنان پشکردنه فهرمى خوداو پیغه مبهر (صلى الله عليه وسلم) سه رچاوه ی گشت نه هاهمه تیه که وه ئاده میزاد به ره وه هه موو جوړه خراپه که راده کیشیت و، ده بیته هوی ئه وهى خودا دللى به په رده یه کى ره ش داپوشیت. بیگومان هه مووتان له روژى دوایدا _ بو حیساب و لیپرسینه وه له وهى کردوتانه له ژيانى دنیا تاندا _ کوډه کرینه وه بو لای خودا.

وَأَتَقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ۗ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۚ ۲۵

ئەى موسلمانان خوستان بپاريزن له هه موو به لاو فیتنه یه که، که زهره رو زیان و ناخوشیه کهى ته نها سته مکاران ناگریته وه وه بهس، ئه وه سته مکارانه ی که بوونه ته هوکارى هاتنى ئه وه به لاو کاره ساته، به لکو سه رجه م خه لکى وولات ده گریته وه، ئیوه بزنان که به راستى خودا تو له سه ندنه وهى زور به تینه به رانه ر ئه وانەى له فهرمانه کانى لاده دن و یاخى ده بن.... بیگومان سته مکاران به هوى سته مکاری و به دکارى خو یانه وه له ناو ده چن، گه ل و میلیله تیش به هوى رازى بوون و بى دهنگى یان له ئاستى سته مکاریه کانى ئەواندا له ناوده چن. پیغه مبهر (صلى الله عليه وسلم)

ده فہرمویت: ئہ گہر بینیتان ستہ مکار خہریکی تاوان و خراپہ کاری یہ
 دہ بیٹ دہستی بگرن و نہ ہیکن ستہم بکات، ئہ گہر وانہ کهن، نزیکہ
 خودا ہہ مووتان بخاتہ بہر خہشم و سزاو ئازارتان بدات. ئہ مہ ئیستا کہ
 زور ئاشکرایہ، بہ تاییہ تی لہو وولاتانہ دا کہ دہسہ لاتدارانیان دیکتاتورن
 و لہ ہیچ ستہم و خراپہ کاریہ ک سل ناکہ نہوہ، جا لہ بہر ئہوہی
 گہ لہ کانیان بی دہنگن و بہرہ نگاریان نابنہوہ، دہ بیینی ئہو گہ لانہی
 لہو پہری ناخوشی و ہہ ژاریدا دہ ژین.

وَأَذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ
 فَأَوْنَكُمْ وَأَيْدِيكُمْ بِنَصْرِهِ ۖ وَرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۚ ۲۶

رووی ئہم فہرما یشتہ لہ گہل موسلمانانی سہردہ می پیغہ مہرہ (صلی
 اللہ علیہ وسلم) دہ فہرمویت: بیر بکہ نہوہ لہو رورژگاری کہ ئیوہ لہ سہر
 زہویدا کہم و چہ وساوہو بی ہیژو بوون و، لہ وہ دہ ترسان بی باوہران
 بتانفرینن و بتانکوژن، بہ لام خودا لہ مہ دینہ دا نیشتہ جیی کردن و بہ
 دہسہ لاتی فراوانی خوئی یارمہ تی دان و لہ شہری بہ دردا سہری خستن
 و رزق و رورزی پاکی پی بہ خشین بہو دہستکہ وتانہی کہ لہ بہ دردا
 دہستانکہوت، تا سو پاسگوزاری خودا بن.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أُمَّتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ
 ۲۷

ئہی ئہ وانہی کہ باوہرتان ہیئاوہ! لہ گہل خودا و پیغہ مہرہ (صلی اللہ
 علیہ وسلم) راستگو بن بہ پشتکردنہ ئاییینی خودا، یان بہ ئاشکرا کردنی
 نہیینی موسلمانان خیانہت و ناپاکی لہ گہل خودا و پیغہ مہرہ (صلی اللہ
 علیہ وسلم) دا مہ کهن، لہ کاتیکدا کہ ئیوہ دہزانن خیانہت بہ ہہ موو
 شیوہ یہ کہ حہرامہو ناییت کہس خیانہت بکات، نہ تاک و نہ کو مہل، نہ

حکومت و نه گهل و جه ماوهر، جا خیانهت کردنه که له گهل برای ئایینی بیت، یان له گهل غه یری برای ئایینی.

وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۲۸

باش بزنان که مال و منداله کانتان بو تاقیکردنه وهی ئیوه یه.. جا منداله کانتان به جوانی په روه رده بکهن و فییری ره وشتی به زریان بکهن و ږیگی خواناسییان پی بناسین... وه له پیناو خو شگوزهرانی ئه واندا خو تان تووشی گناه و حه رام مه کهن. بو یه پیویسته له په یدا کردنی رزق و ږو زیدا له فرو فیل به دوور بن، مه بنه به ندهی سهروهت و سامان و هه میسه هه ر بیر له زور کردنی سامانه کانتان بکه نه وه، به داخه وه هه ندیک کهس خو بان به موسلمان و خوداناس ده زانن، که چی له پیناو په یدا کردنی پاره و سامان و خو نزیک کردنه وه له کار به دهستان و دهسه لاتداران گوئ ناده نه ئایینه کایان و له گهل خوداو پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) دا خیانهت ده کهن. پاشان ده فهرمویت: بیگومان پاداشتی گه وره له لای خودایه ئه و پاداشته گه وره یه شایانی ئه وه یه هه ولی بو بدریت، نه ک ژبانی دنیای فانی.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۲۹

ئهی ئه وانهی که باوهرتان هی ناوه! له خودا بترسن و مله که چی بریارو فه رمانه کانی بن، ئه گه ر ئیوه یش وا بن خودا هی دایهت ده خاته ناو دل تان تا بتوانن چاکه و خراپه له یه ک جیا بکه نه وه، رووناکیه کتان بو دهره خسی نیت تا ریگی ژبانتان بو رو شن بکاته وه، وه له گونا هه کانی پی شووتان خو ش ده بیت و لیتان ده بووریت، خودا خاوه ن فه زل و به خشییکی گه وره یه. (تقوی) له عه ره بیدا ماناکه ی زور فراوانه،

خۆپاراستنه لههه موو خراپه يهك وهك: خو پاراستن له لاوازی و بی هیزی له بهرانبهر دوژمندا، خۆپاراستن له ستهم، خو پاراستن له دروو خیانهت، خو پاراستن له نه خوینده واری،... هه موو ئه مانه ده گه ریڤنه وه بو ژیر ناویشانی پارێزکاری و په رستنی خودا. (فرقان) واته: جیاوازی له نیوان دوو شتدا، یان له دووشت زیاتر ههروه ها یه کیکه له ناوه کانی قورئانی پیروزی، چونکه جیاوازی له نیوان ئیمان و بی باوه ری و چاکه و خراپه دا ده کات.

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ ۖ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِينَ ۗ ۳۰

له کاتی خۆیدا بته په رسته کان له (دار الندوة) کۆبوونه وه، تا بریار بدنه له بهرانبهر پیغه مبه ره وه (صلی الله علیه وسلم) چی بکه ن؟! هه ندیک ووتیان بیخه نه زبندانه وه تا ده مریت!، هه ندیکی تر ووتیان: له م شارهی ده ری بکه ین... (ئه بوجه هل) ووتی: نه خیر... له هه هۆزیك گه نجیک هه لژی یین و له شه ویکدا بدنه به سه ر ماله کهیدا و بیکوژن، ئینجا خودا پیغه مبه ری (صلی الله علیه وسلم) له م پیلانه ئاگادار کرده وه... ئه و شه وه ی گه نجه کان هیرشیان برده سه ر ماله که ی، پیغه مبه ری خودا (صلی الله علیه وسلم) له مال ده رچوو بوو وه له گه ل ئه بوبه کردا به ره و ئه شکه وتی (ثور) رویشتبوون، له ویشه وه پاش سی رۆژ چوون به ره و مه دینه. ئینجا خودا ده فه رمویت به پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) : بیر بکه ره وه که چوون بته په رسته کان پیلانیان دارپژا که چه پست بکه ن یان بتکوژن، یان له شاری مه که که ده رت بکه ن... به لئ... ئه وانه پیلانت بو ده گیرن، به لا خودا چاکترین نه خسه ریژه... ئه وا خودا سه ری خستیت به سه ر ئه و بته په رسته پیلانگیڕانه داو، هیزو توانایانی شکاند.

په یامی چاوکراوه یی

(مکر) ته دبیریکی نه پنی یه بو ئه وهی کاریک نه نجام بدریت به رانه ر
که سیک، یا خود به رانه ر کو مه لیک... جا کاره که چاک بیت یان خراپ.
وَإِذَا تَتَلَوْا عَلَيْهِمْ ءَايَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا
أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۳۱

ئه گهر نایاتی قورئان بو ئه و بی باوه رانه بخوینر پته وه، له بهر عینادیی
و سه رکه شی خویان ده لپن: به لئی گویمان لئ بوو، ئه گهر بمانه ویت
ئی مه یش ده توانین وه کو قورئان قسه ریک بخه یین؟! چونکه ئه م قورئانه
هیچیک نیه جگه له وهی که دروو ئه فسانه ی پشینه!... ده گپرنه وه که
ئه مه قسه ی (نضری کوری حارث) بووه، که چیروکی کونی ده زانی...
ئه وه بوو خودا تو له ی ئه م دهمدریژی به ی لئ سه نده وه و له غه زای به دردا
به دیل گیراو کوژرا.

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِّنَ
السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بَعْدَابٍ أَلِيمٍ ۳۲

ئه بوجه هل و هه ندیک له بی باوه رانی مه ککه، ووتیان: خودایه ئه گهر
ئه م قورئانه هه قه و له لایه ن تو وه یه، ئه وه له ناسمانه وه به ردمان
به سه ردا ببارینه یان سزایه کی پر ئیش و نازارمان بو بهینه!!... ده گپرنه وه
که معاویه ی کوری ئه بوسوفیان به کابرایه کی خه لکی یه مه نی ووت:
چه نده قه ومه که ت ناتیگه یشتوو بوون که نافرته تیکیان کردبوو به
مه لیک ی خویان مه به سته مه لیکه به لقیس بوو کابرایش ووتی:
ناتیگه یشتوو بی قه ومه که ی تو له ناتیگه یشتوو بی قه ومه که ی من
زیاترو پترتر بوو، له وه دا که ده یان ووت: خودایه ئه گهر ئه م ئیسلامه تیه
راسته و له لایه نی تو وه یه، ئه وه به ردمانمان بکه! له جیاتی ئه وه ی
بلین: خودایه هیدایه تمان بده بو شوینکه و تن و باوه ر پئ هی نانی.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ ۖ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

۳۳

رووی ئەم فرمایشته له پیغه مبهری خودایه (صلی الله علیه وسلم) ده فرمویت: مادام تۆ له ناو ئەو قه ومه دای، ئەوه خودا سزایه کی فه وتینه ریان بۆ نانی پت. ههروهها مادام ئەوان داوای لیخۆشبوون بکهن، خودا سزای به ئازاریان نادات... ده گێرنهوه ئەو که سانهی داوای بهردبارانی خۆیان له خودا کرد، سه ره له ئیواره ی ئەو رۆژه په شیمان بوونه وه و داوای لیخۆشبوونیان کرد.

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ ۗ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۚ ۳۴

واته: چی واده کات که خودا سزایان نه دات، ههروه کو له غه زای به دردا سزای دان، له حالیکدا که ئەوان ده لێن: ئیمه له نه وه ی ئیبراهیمین و محیوری که عبه یین، که چی رێگای زیاره تی که عبه له خه لکی ده گرن. ئەمه پیشه یان بوو له گه ل موسلمانه کاندای، پیش ئەوه ی پیغه مبهری خودا (صلی الله علیه وسلم) کوچ بکات بۆ مه دینه، ههروهها له سالی (حوده بییه) دا رازی نه بوون و رێگایان نه دا که موسلمانه کان له گه ل پیغه مبهردا (صلی الله علیه وسلم) بگه نه مه ککه و زیاره تی که عبه بکهن، ئەمانه شایسته ی که عبه ی پیروژ نین، چونکه بت ده په رستن، ئەوه ی شایانی سه ره پرشستی که عبه بیت ته نها موسلمانه کانن که هاوه ل و وینه بۆ خودا دانانین و خۆیان له خراپه کاری ده پارێزن و ته نها به ندایه تی بۆ خودا ده کهن، به لام به شیکی زۆری ئەوانه به م راستی یه نازانن که ئەوان شایسته یی سه ره پرشستیکردنی که عبه یان نیه، چونکه که عبه ی پیروژ جیگه ی خواناسینه، نه ک بتپه رستن.

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصَدِيَةً ۖ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ ۝ ٣٥

واته: نوښتکردنی ئه و بتپه رستانه له كه عبه دا هيچ نه بوو جگه له فيكه و چه پله ليدان نه بيت، نه وانه يش ژماره يه كي زور زن و پياويان به رووتی به ده وری كه عبه دا ده سوړانده وه، نه گهر بيانبنيايه موسلماننك ته و اف ده كات بو گالته پيكردنی فيكه و چه پليان لي ده دا! فذوقوا... واته: ئه ي بي باوه رينه! به هو ي ئه وه ي كه بي باوه ر بوون، سا بچيزن سزای سه خت به وه ي كه له به دردا به سه رتاند ا هات.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ۝ ٣٦

بيگومان ئه و بي باوه رانه مال و سامانی خو يان خه رج ده كه ن بو ئه وه ي كه خه لكی له ريگای خودا دوور بخه نه وه و ريگای موسلمانبوونيان لي بگرن، به لام ئه و خه ر جكر دنه له پاشاندا بو يان ده بيته ناخ و داخ و خه فتیكي زور، ئينجا پاش ئه و يش تيده شكين و موسلماننه كان سه رده كه ون. نه وانه ي كه بي باوه رن له روژي دواييدا به ره و ناگري دوژه خ راپيچ ده كرين و هه موو له وي كوډه كرينه وه.

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرِ كْمَهُ ۖ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ ۖ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ۝ ٣٧

خودا وای کرد تاوه کو پیس و خراب مه به ست بی باوه ری و خراپه کاری به له پاک و چاك مه به ست ئیمانداري و چا كه کاری به جیا بکاته وه و، هه موو بی باوه ران له سه ر يه ك كو بکاته وه و بیانخاته دوژه خ، به راستی هه ر نه وانه زه ره مه ندن و رووره شیي ده بانگريته وه.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوْا يُغْفَرْ لَهُمْ مَّا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ

سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ٣٨

ئەي پيغەمبەر! (صلى الله عليه وسلم) بەو بى باوەرانه بلى: ئەگەر واز لە بتپەرستی و دوژمنایەتی لەگەڵ موسلمانەکاندا بینن، ئەو خودا لەو گوناھانەي کردویانە خووش دەبیت، بەلام ئەگەر هەر لەسەر بى باوەر بى خویان سوور بن و لەسەر شەر کردن لەگەڵ موسلماناندا هەر بەردەوام بن، ئەوە بابزانن ئەو سزاو ئازاردانەي که لەمە و پیشتر پرووی کرۆتە گەلانی خراپی پيغەمبەرانى پیشوو، هەمان سزاو ئازار ئەمانیش دەگریتهوه.

وَقْتُلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ ۚ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٣٩

ئەم فەرمايشتهيش ئاراستەي موسلمانەکان کراوه، دەفەر مویت: ئەي موسلمانینه! لەگەڵ ئەو بى باوەرانه دا شەر بکەن، که سوورن لەسەر دوژمنایەتی کردنتان، تا لەخودا زیاتر بەندایەتی که سیکی تر نه کریت، وه ئایین و یاسا هەر ئایین و یاساکەي خودا بیت، هەر وه ها تا هیچ موسلمانیک نه که ویتە ژیر ئازارو ئەشکه نجه دانیان، بو ئەوهی له ئایینی پیروزی ئیسلام هەلبگەریتەوه، هەر وهك بتپەرستانی مه کهه له گەل موسلمانە بى دەسه لاتەکاندا وایان دەکرد، جا ئەگەر ئەوان وازیان له دوژمنایەتی ئیوه هینا، ئەوه بیگومان خودا ئاگاداره به کردهوه کانیان و به وهیش که له ناو دلایندایهوه، بهو پێیه پاداشت وه رده گرنه وه. ده بیت بزاین مه بهست له م فەرمايشته ئەوه نیه که کهس به زۆر موسلمان بکریت، هەر وهك هەندیك واده لێن.. ئەوهی پێویسته ئەوهیه ریگا بدریت به روونکردنه وهی ئایینی پیروزی ئیسلام، تا غهیری موسلمانانیش به جوانی تیی بگەن، ئینجا پاش ئەوه هەر که سیك موسلمان ده بیت

په یامی چاوکراوه یی

یان نابیت ئه وه به ئاره زووی خوځه تی و ته واو ئازاده.. خودا ده فهرمویت: لا اِکراه فی دین واته: ئایین زوره ملیی تیا نیه کهس به زور موسلمان ناکریت.. جا ئه گهر هیژیک یان دهسه لاتیک ریگا له که یاندنی په یامی خودا بگریت و دوژمنایه تی بکات له گهل موسلماناندا، پیویسته مؤله تیان پی نه دریت و به توندی شهریان له گهلدا بگریت تا هیچ ریگریک نه بیت له بهردهم که یاندنی بانگه وازی خوادا. به دریژی میژووی ئیسلام هیچ کهسیک به زور له ژیر فشاردا موسلمان نه کراوه، به لگه یش ئه وه مووه دیان و جوله که یه یه که به ئازادیه کی ته واوه وه له سهر زهوی وولاتانی ئیسلامیدا زیاون و، بگره شارو گوندی تایبه تی خوځان هه بووه وه یه.

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَكُمْ ❧ نَعِمَ الْمَوْلَىٰ وَنَعِمَ الْأَنْصِرُ ٤٠

گهر ئه و بئ باوه رانه ههر پشتیان کرده ریگای راست و له سهر رهوشتی خراپی خوځان سوور بوون، ئیوه بزنان که ئایینه ههر بو ئیوه یه، خودا یارمه تیده رو پشتیوانتانه، که چاکترین پشتیوان و باشترین یارمه تیده ره. وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ ❧ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ ءَامَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنزَلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّقَىٰ الْجَمْعَانَ ❧ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٤١ واته: ئه ی موسلمانینه! ئه وه دهستکه وتانه ی که له کاتی جهنگ کردن له گهل بئ باوه راندا دهستان ده که ویت! ده بیت بکرینه پینج بهش، چوار بهشی بو ئیوه یه وه دابهش ده کریت به سهرتاندا، به شیکی تریشی بو خودا و پیغه مبه ره (صلی الله علیه وسلم)، که ئه ویش ته رخان کراوه بو پیغه مبه رو که سوکاری و هه تیوان و هه ژاران و ئه وانیه کی له سه فهدا خه رجیان لی ده پریت و، ناتوان به ئاسانی بگره پینه وه بو شوینی خوځان

.. ئه‌ی موسلمانینه! ده‌بیت ده‌سکه‌وته‌کانی شه‌ر به‌و شیوه‌یه‌داب‌ه‌ش بکریت، نه‌ک هه‌ر بدریت به‌وانه‌ی که له‌غه‌زاکه‌دا به‌شدار ده‌بن.. ده‌بیت ئه‌و دابه‌شکردنه‌ئاوا ئه‌نجام بدریت، ئه‌گه‌ر ئیوه‌باوه‌ردارن به‌خوداو به‌وه‌ی که ناردوو‌مانه‌ته‌خواره‌وه _ که قورئانه _ بو‌سه‌ر به‌نده‌ی خو‌مان، که پیغه‌مبه‌ره (صلی الله علیه وسلم) له‌رۆژی جیاکردنه‌وه‌ی ئیمان له‌بی‌باوه‌ریی و ئیمانداران له‌بتپه‌رستان، که له‌غه‌زای به‌دردا روویدا، که هه‌ردوولا رووبه‌رووی یه‌ک بوونه‌وه‌و شه‌ر ده‌ستی پی‌کرد، له‌و رۆژه‌دا که خودا به‌هی‌زو ده‌سه‌لاتی خو‌ی موسلمانانه‌کانی سه‌رخست، هه‌رچه‌نده‌ژماره‌یان که م‌بوو وه‌ژماره‌ی بتپه‌رسته‌کان زۆر بوو، خودا ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر هه‌موو شتیکدا هه‌یه‌و، هه‌رشتیکی بو‌یت بی‌دواخستن ده‌یکات. ئیماندارانی راسته‌قینه‌کاتیک ده‌چوون بو‌جیهاد، خو‌یان هه‌موو چه‌ک و تفاق و پیوستیه‌کی جه‌نگیی خو‌یانیان دابین ده‌کرد، ئینجا به‌گیان و مال‌ه‌وه‌ئاماده‌بوون که خو‌یان بکه‌نه‌قوربان‌ی ئایینی خودا، بو‌یه‌ده‌بینین خودایش وه‌ک ریزلینانیکیان به‌شی‌ک له‌ده‌سکه‌وته‌کانی شه‌ری بو‌برباردان.. بی‌گومان غه‌زای راسته‌قینه‌ئه‌وه‌یه‌که‌ته‌نها له‌به‌ر په‌زاهه‌ندی خوداو له‌پیناوی به‌رزکردنه‌وه‌ی ئالای ئیسلامدا بیت، نه‌ک له‌پیناوپه‌زاهه‌تی و، نه‌ته‌وه‌په‌رستی و... یان له‌پیناوزه‌وتکردنی سامانی گه‌لانی ژیر ده‌ستدا، وه‌کو ئیمپریالیزمی کۆن و نو‌ی وایان کردوه‌و ئیستایش هه‌ر واده‌که‌ن.

إذ أنتم بالعدوة الدنيا وهم بالعدوة القصوى والركب أسفل منكم ﴿٤٢﴾ ولو تواعدتم لاختلتم في الميعد ولكن ليقضي الله أمراً كان مفعولاً ليهلك من هلك عن بينة ويحيى من حي عن بينة ﴿٤٣﴾ وإن الله لسميعٌ عليمٌ ﴿٤٤﴾
بیر بکه‌نه‌وه‌ که ئیوه‌ له‌به‌دردا له‌لایه‌کی ئه‌و دو‌له‌وه‌بوون که له‌

په یامی چاوکراوه یی

مه دینه نزیکتر بوو، بی باوهره کانیش له لاکه ی تر به وه بوون، که له مه دینه دوورتر بوو، وه قافلّه بازرگانیه که یش که وتبووه خوار ئیوه وه. خو ئه گهر ئیوه یه که مجار بریاری شهرتان له گه ل بتپه رسته کاندایه، ئه وه له شه رکردن دوا ده که وتن و نه ده هاتن بو رووبه روو بوونه وه له گه لپاندا، چونکه له بهر که میی خو تان و که میی چه ک و تفاق ی شه رتان ناماده نه ده بوون بو شه رکردن به رامبه ر ئه وه له شکره زو رو پر تفاقه، ههروهک هه ندیکتان ئه م راستیه ی ئاشکرا کردو که وته موجه له له گه ل پیغه مبه ردا (صلی الله علیه وسلم) به لام خودا وای ره خساند که تووشی شه ر ببن و له گه ل بی باوهراندایه رووبه روو ببنه وه، تا ئه وه ی خودا بریاریدا بوو، بیته دی .. وه تا ئه وه ی تیاده چی ت، پاش ئه وه تیابچی ت که به ته واویی حه قیقه تی بو ده ر بکه وت بی ت، ئه وه یش که ده می نی ته وه وه ده ژی، حه قیقه تی بو ئاشکرا بی ت و به بهر چا و روونی یه وه بژی .. بیگومان خودا زو ر بیسه رو زانایه و، ئاگادار بوو له هه موو گو فتارو ره فتاریکی هه ردوولاتان له جه نکه که دا.

إذ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا ۖ وَلَوْ أَرَأَيْتَهُمْ كَثِيرًا لَفَشَلْتُمْ وَلَتَنْزَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ ۗ إِنَّهُ ۖ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ٤٣

خودای گه وره و بی وینه له خه ودا بی باوهرانی به که م خسته پیش چاوی پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) پیغه مبه ریش خه وه که ی گپرایه وه بو موسلمانان کان، تاوه کو ترسی ئه وانه یان بشکی نی ت که له دل ه وه ده ترسان، بیگومان مه به ست له که م پیشاندانی بی باوهران مه رج نیه که میی ژماره یان بی ت، به لکو مه به ست له وه پیشاندانی بی هیزی و بی توانایی و که م ووره یی یانه. ئینجا ده فه رمو ی ت: ئه گه ر خودا بی باوهره کانی به زو رو به به یز پیشان بدانایه، ئیوه شپزه ده بوون و له

به‌شداری کردن له شه‌ره که‌دا ده‌بوو به مشتومرتان، چونکه هه‌ندبکتان چاونه‌ترس و خاوه‌ن ئیمانیکی پته‌و بوون، بویه به هیچ شیوه‌یه‌ک نه‌ده‌ترسان، هه‌ندیکی تریشان ترس و بیم دایده‌گرتن و نه‌تاند‌ه‌وی‌ترا بینه مه‌یدانی شه‌ره‌که‌وه، به‌لام خودا ئیوه‌ی سه‌لامه‌ت کردو له‌و شپ‌رزه‌یی و تیک‌چوونه‌پاراستنی، بیگومان خودا زۆر زاناو ئاگاداره‌به‌وه‌ی که له‌ناو دل و ده‌روونی هه‌موو ئاده‌میزادیک‌دا هه‌یه‌و، هیچی لئ‌ شاراوه‌ نیه.

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ التَّفَیْثِمْ فِيْ أَعْيُنِكُمْ قَلِيْلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِيْ أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ
اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُوْلًا ۗ وَاللَّهُ تُرْجَعُ الْأُمُوْرُ ۙ ۴۴

ئه‌ی موسلمانینه! له‌و کاته‌دا که خودا دوژمنه‌کانتانی به‌بئ‌ هی‌زو که‌م خسته‌پیش چاوتان، هه‌روه‌ها ئیوه‌بیشی به‌که‌م و بئ‌ هی‌ز ده‌خسته‌پیش چاوی ئه‌وان، تا هه‌ردوولاتان گه‌رم ببن بۆ شه‌ر کردن له‌گه‌ل یه‌کتری، ئینجا که شه‌ره‌که ده‌ستی پیکرد، خودا توانای ئیوه‌ی به‌هی‌ز کردو ترس و بیمیکی زۆری خسته‌ناو دلئ‌ ئه‌وان و، سه‌ری خستن به‌سه‌ریاندا، تا ئه‌وه‌ی که له‌زانستی خو‌بیدا بریاری له‌سه‌ر دابوو بیته‌دی، که ئه‌ویش شکانی له‌شکری بئ‌ باوه‌ران و کوژرانی هه‌فتا که‌سیان و به‌دیل گیرانی هه‌فتا که‌سی تریان بوو. والی الله ترجع ... هه‌موو شتیک هه‌ر بۆ لای خودا ده‌گه‌رپته‌وه‌و، هی‌چ شتیک روو نادات و نابیت مه‌گه‌ر به‌و شیوه‌یه نه‌بیت که خودا به‌ئیراده‌ی خو‌ی بریاری له‌سه‌ر داوه، به‌لام ده‌بیت ئه‌و راستیه‌بزاین که هه‌میشه‌پئویسته‌موسلمان که‌ره‌سه‌ی رووبه‌روو بوونه‌وه له‌گه‌ل بئ‌ باوه‌راندا ئاماده‌بکات، چونکه به‌پیی ئه‌و خو‌ئاماده‌کردن و پر‌تفاقی یه، خودا سه‌رکه‌وتن ده‌به‌خشیت. ئه‌وه‌تا چونکه موسلمانانی جیهان ئه‌مرۆ له‌م رووه‌وه که‌مه‌ترخه‌می یان کردوه‌و

بئ تفاقن و که ره سه ی ته او ی مملانیکه یان پی نیه، ده بینیت له هه موو شوینیکی جیهاندا هه ر چه وساوو به ش مهینه تن و دوژمان به سه ریاندا زالن.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
٤٥

ئهی ئه وانهی باوه رتان هیناوه! کاتیك له گه ل کومه لیک له بئ باوه راندا رووبه پروو ده بنه وه زور به چاکی خوټان رابگرن و ناوی خوداتان له بیر بیت و پشت به و به ستن، به لکو سه رکه وتوو بن.

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَّرَسُولَهُ ۖ وَلَا تَتَزَعَوْا فِتْنَةً فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ۖ وَأَصْبِرُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ٤٦

ئهی ئیماندارینه! گوپړایه لی خوداو پیغه مبه ره که ی خودا بن (صلی الله علیه وسلم) وه په یړه ویان لی بکن و له ناو خوټاندا ناکوک مه بن و کیشمه و به رده تان نه که ویته نیوان، چونکه ئه وه ده بیته مایه ی ئه وه ی بئ هیز بن و تواناتان نه مینیټ و له به رانبه ر دوژمانتاندا نه توانن خوړابگرن و بشکین. سه بر بگرن و هه راسانیی پرووتان تی نه کات، بیگومان خودا له گه ل ئه و که سانه دایه که سه بر ده گرن و به ئاسانیی کول نادهن. (ریح) واته: هه وا، به لام له زمانی عه ره پیدا بو هیزو توانایش به کار ده هیرنیت، چونکه جاری وا هه یه که هه وا هه لده کات، که شتی له ده ریادا وه رده گیریت، یا خود هینده به ته وژمه دره ختی گه وره گه وره له ریشکه وه هه لده که نیت.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَرِهِم بَطْرًا وَّرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ٤٧

کاتیك بئ باوه رانی مه که به له شکره که یانه وه به هانای کاروانه

بازرگانیه که یانه وه هاتن، بهه موو خوّه لکیشان و لووتبه رزیه که وه به خو پیشاندانه وه روویان کرده دۆلی (به در) ئینجا خودا به نامۆژگاری و پهن ددادان به موسلمانان ده فهرمویت: ئیوه وه کو ئه وان مه بن که به فیزو خوّه لکیشان و خو پیشاندانه وه له مه ککه وه به ره و به در که ونه ری و، بهه موو هه ولکیانه وه ریگای خودا له خه لکی ده گرن و ناهیلن ئیمان بینن. ئیوه ئه ی ئیماندارینه! له ره وشتی موسلمانانه ی خو تان لامه دهن و له غه زاگردندا ته نها مه به ستان ره زامه ندیی خوداو سه رکه وتنی ئایینه که تان و پیغه مبه ره که تان بیت (صلی الله علیه وسلم)... خودا ده وری به بی باوه ران داوه و، ئاگای لهه موو نیازو مه به ستیکیا نه .

وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفُتَاتِ نَكَصَ عَلَىٰ عَقْبِيهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَىٰ مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ ۖ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٤٨

ئه ی پیغه مبه ر! (صلی الله علیه وسلم) به موسلمانان کان بلی: شهیتان کرده وهی ئه و بی باوه رانه ی له به رچا و شیرین کردوون و بو ی رازاندوونه ته وه، هه روه ها وه های خستوه ته دلیان که له و رۆژه دا هیچ که س و هیزیک نیه بتوانیت به سه ر ئه واندا زال بیت، وه پیی وتوون: بیگومان من له گه ل ئیوه دام و یارمه تیتان ده ده م، به لام کاتیک هه ردوو تا قمه که _ ئیمانداران و بی باوه ران_ یه کتریان بینی، شهیتان پاشه وپاش لییان کشایه وه به بی باوه رانی ووت: به راستیی من له ئیوه به ریم و له گه ل ئیوه دا نیم، من شتائیک ده بینم که ئیوه نایان بینن _ مه به ستی فریشته کان بوو_ به راستی من له خودا ده ترسم... تۆله سه ندنه وه ی خودا زۆر سه خت و به تینه. ئه م هاندان و قسه کردنانه ی شهیتان له و

په یامی چاوکراوه یی

کاته دا چۆن بووه؟! ئایا به وهسوهسه بووه، یاخود خۆی خستوه ته سه ره شیوه یی ئاده میزادیک و ئەم قسانه ی کردوو ه؟! ئەم شتانه ته نه ها خودا خۆی ده یانزانی ت.

إِذْ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هُوَ لَاءَ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٤٩

کاتی ک ده ورپوهه کان، ئەوانه ی که له دل یاندا ئیمان نیه و دل یان نه خو شی تی دیایه، به موسلمان ه کان یان ده وت: ئایینه که یان مه غروری کردوون، وا خو یان تووشی ئەو گو به نده کردوو ه_مه به ستیان شه ری به در بوو له گه ل بی باوه راندا_به لام ئەوانه نازانن هه ره که سیک پشت به خودا به به ستیت و هه ره به ته مای ئەو بی ت، ئەوه سه رده که ویت و ده بیاته وه، چونکه بیگومان خودا ده سه لاتداره و خاوه ن توانایه کی ره هایه و حه کیم و دانایه و له هه موو کاره کانیدا مه به ستی هه یه. خودا توانای زوری هه یه که فریای ئەو که سانه بکه ویت پشتی پی ده به ستن و سه ریانده خات به سه ره دوزمنانیاندا.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا

الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهُهُمْ وَأَدْبُرَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ٥٠

ئهی پیغه مبه ره (صلی الله علیه وسلم)! ئەگه ره ده تبینی که چۆن له شه ری به دردا فریشته ی گیانکیشان گیانی ئەو بی باوه رانه یان ده کیشاو، ده یانکیشا به ده م چاوو پشتیاندا... له روژی دوا بییدا به وانه ده وتریت: بجیزن سووتانی ناگر له ناو دۆزه خدا.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ ٥١

پییان ده وتریت: ئەم سزادانه تان به هو ی کرده وه خراپه کانی خۆتانه وه یه که پیشتەر ئەنجامتانداون.. چاک بزانی که خودا سته م له هه یچ

به‌نده‌یه‌کی خۆی ناکات.

كِدَابِ ءَالِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴿٥٢﴾ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ
بِذُنُوبِهِمْ ﴿٥٢﴾ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ

کرده‌وهو ره‌وشتی ئە‌وانه‌ وه‌‌کو کرده‌وهو ره‌وشتی ده‌ست و پێ‌وه‌ندو
شوینکه‌وتوانی فیرعه‌ون و ئە‌و سته‌مکارانه‌ی تره‌ که له‌ پێش ئە‌مانه‌وه
بوون، وه‌ گه‌لی نوح و گه‌لی عاد و گه‌لی ثمود که باوه‌ریان به‌ فه‌رمانی
خودا نه‌هیناو یاخی بوون، خودایش به‌‌هۆی گوناھی خۆیانه‌وه‌ سزای
سه‌ختی دان و له‌ناوی بردن. بێگومان خودا به‌ توانایه‌و تۆله‌سه‌ندنه‌وه‌و
سزادانی زۆر سه‌خته‌.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكْ مُغَيِّرًا نُّعْمَةً اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ
وَ اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ٥٣

ئە‌مه‌ی باسکرا سه‌باره‌ت به‌ سزادانی بی باوه‌رانی مه‌ککه‌ له‌ دۆلی
به‌دردا، هه‌روه‌ها سه‌باره‌ت به‌ سزادانی گه‌لانی پێش ئە‌مانیش وه‌‌کو
فیرعه‌ون و قه‌ومه‌کانی پێغه‌مبه‌رانی پێشوو، هۆی ئە‌و سزادان و له‌ناو
بردنه‌یان خراپه‌کاریی خۆیان و یاخی بوونیان بوو له‌ بریارو فه‌رمانه‌کانی
خودا. خودا هه‌ر نیعمه‌تیکی به‌هه‌ر گه‌ل و نه‌ته‌وه‌یه‌ک به‌خشی بیت،
لێ‌یان ناسینێته‌وه‌و لێ‌یان ناگۆریت، تا خۆیان به‌‌هۆی خرابیی خۆیانه‌وه‌
ئە‌و نیعمه‌ته‌ له‌سه‌ر خۆیان لانه‌به‌ن، یاخود نه‌یگۆرن.. بێگومان خودا
زۆر بیسه‌رو زانایه‌و ئاگای له‌ هه‌موو قسه‌یه‌که‌و به‌ کرده‌وه‌ی هه‌موو
که‌سه‌یکیش ئاگادارو زانایه‌.

كِدَابِ ءَالِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴿٥٤﴾ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ وَأَعْرَقْنَا ءَالِ فِرْعَوْنَ ﴿٥٤﴾ وَكُلٌّ كَانُوا ظَلَمِينَ

خودا ئە‌م فه‌رمایشته‌ی دووباره‌ کرده‌ته‌وه‌ بۆ زیاتر وریاکردنه‌وه‌و عیبه‌رت

په یامی چاوکراوه یی

وهرگرتن بېگومان سزادانی خودا یه کیکه له یاساکانی خودا، زوو یا درهنگ هه موو که سیکی یاخی و خراپه کار ده گریته وه، ههروه کو چوون کاتی خووی فیرعه ون و ده ست و پیوه ندو شوینکه وتوه کانی گرتوه ته وه، ههروه ها گشت گه لانی خراپکاری پیش ئه وانیشی گرتوه ته وه که فه رمانی په روه ردگاریان به درو ده زانی... ئینجا لیره دا خودا ده فه رمویت: به هووی گونه و خراپکاری خوینانه وه هه موو ئه وانه مان له ناو برد، وه فیرعه ون و شوینکه وتوانیشیمان له ده ریای سووردا خنکاند... گشت ئه مانه سته مکارو بی باوه ر بوون.

إِنَّ شَرَّ أَلْوَابٍ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٥٥

بېگومان خراپترین که سی له وانه ی که به سه ر زوویدا ده روون، ئه و که سانه ن که بی باوه رن و سووریشن له سه ر بی باوه ری خوین و باوه ر ناهینن. ئه م فه رمایشته حالی ئه و بی باوه رانه روون ده کاته وه بو پیغه مبه ری خودا (صلی الله علیه وسلم) هاوه له کانی تا ئیتر نائومید بن له وه ی ئه و یاخی یانه ئیمان بینن.

الَّذِينَ عَاهَدتْ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ٥٦

ئه ی پیغه مبه ر! (صلی الله علیه وسلم) ئه و بی باوه رانه ئه وانه ن که په یمانت له گه لدا ده به ستن که به دوستانه تی له گه لدا بجولینه وه و، یارمه تی بی باوه رانی مه که نه دن، که چی هه موو جاریک په یمانه کانی خوین ده شکینن و پشت ده که نه په یمانه کانیان و، خوین له سزاو خه شمی خودا ناپاریزن. وادیاره مه به ست له م ئایه ته پیروزه جوله که کانی ده وروپشتی شاری مه دینه بیت، به تابه تی جوله که کانی نه وه ی (قربطه) که چند جاریک په یمانیان دا، که چی دواپی پاشگه ز ده بوونه وه و په یمانه کانیان هه لده وه شانده وه و

دوژمنایه تیی موسلمانان کانیاں ده کرد.. ده گپرنه وه که سه رانی ئه م
جوله کانه چوونه لای بی باوه رانی مه ککه وه هانیان داوَن بۆ شه پر کردن
له گه ل پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) و موسلماناندا، وه به لینیان
پیداوَن که یارمه تی ته واویان بدهن.

فَأَمَّا تَتَفَنَّهْمُ فِي الْحَرْبِ فَشَرَّدَ بِهِمْ مَنْ خَلَفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَدَّكُرُونَ ٥٧

هه ر کاتیک له گه ل ئه وانهدا له مهیدانی شه ردا رووبه رووبونه وه، به
چاکی هی رشیان بکه نه سه رو کوشتاریان لی بکه ن ... به شیوه یه کی وا
که بیته مایه ی درووستبوونی ترس له دلئ ئه وانه یان که له ریزه کانی
پشته وه یاندان تا پرزو بلاوه یان پی بکه ن و یارمه تییا ن نه دهن و، ترس
دایان بگریت و بیبر بکه نه وه له وه ی که ئه وان چییان پی هات و، ئیتر په ند
وه ر بگرن.

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَأَنْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْخَائِنِينَ ٥٨

ئه گه ر هه ستان کرد به خیانه تکردنی قه ومیک و په یمان هه بوو
له نیوانتانداو ده ترسان هه ل بگه رینه وه وه په یمانه که یان بشکینن، وه
ده ستان لی بوه شیین، ئه وه ئیوه یش به ئاشکرا په یمانه که یان به ره و
رووی خویان بکه نه وه و پییا ن بلین: په یمانه که حسابی بۆ ناکریت،
تا ئاگادار بن... ئینجا پیش ئه وه ی ئه وان ده ستان لی بوه شیین،
ئیوه په لاماری ئه وان بدهن. بیگومان خودا ناپاکان و خیانه تکارانی
خۆش ناویت، ئه و ناپاکانه ی که به دزی یه وه په یمان و به لینه کانیا ن
هه لده وه شیینه وه.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا ۗ إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ٥٩

ئه و بی باوه رانه ی که په یمانی خویان شکاندو له گه ل بتپه رستانی

په یامی چاوکراوه یی

مه ککه دا رپیکه وتن، وا نه زانن که له نه جامی ئه و ناپاکی و کرده و خراپه ی خویان قوتار ده بن... بیگومان و نه بییت ئه وانه بتوانن خویان له سزای خودا رزگار بکن و، خودا توانای به سه ریاندا نه شکیت و له ناستیاندا ده سته و سان بییت... به لکو غه زه بیان لیده گریت و، موسلمانان کان زال ده کات به سه ریاندا و ده بییت سزای یاخی بوون و خراپه کاری خویان بچیزن.

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ ۖ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَءَاخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ٦٠

شهر کردن حاله تیکی کومه لایه تی یه، له به رئه وه به دریزایی میژوو تا ئه مرؤ چهنده ها شهر ی گه وره و بچووک له نیوان دوو وولات، یان دوو هوژ، یان دوو نه ته وه دا هه لگیر ساوه و، ئه م سهر زه وی یه بی شهر و شوړ نه بووه، ئه گهر له لایه ک شهر کوزا بیته وه، له لایه کی تره وه هه لگیر ساوه ته وه. له بهر ئه وه لیړه دا خودا فرمان ده دات به سه ر موسلمانان کاندا، که ده بییت به پیی توانا هه موو جوړه هوکار تیکی هیزو تفاق ی شهر کردن ناماده بکن و هه یان بییت و، ئه سپی شهر له سه ر سنووره کانی وولات یان رابگرن، بو ئه وه ی بتوانن به چاکی به ران بهر دوژمانیان بووه ستن و، له گه لیاندا رووبه روو بینه وه. ئیمامی موسلیم ده یگیر پته وه، که پیغه مبه ری خودا (صلی الله علیه وسلم) که له سه ر مین بهر ئه م ئایه ته پیروژه ی خوینده وه، سی جار فهرمووی الا ان القوة الرمی واته: ناگادار بن هیزو توانا بریتی یه له هاویشتن و تیگرتن، جا ئه گهر ئه و تیگرتنه له و سه رده مانه دا تیرو که وان و مه نجه نیق بوو بییت، له ئه مرؤ دا گوله و توپ و بومباو موشه ک و (صاروخ) ده گریته وه، جا چ به فرؤکه ی جه نگیی

بهاوئیریت یان به پاپۆری جهنگیی له ده‌ریاوه به‌هاوئیریت، یاخود هه‌ له‌سه‌ر زه‌وی یه‌وه به‌ته‌قییریت. خودا به‌ پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) و موسلمانان له‌ هه‌موو کات و سه‌رده‌م و شوینی‌کدا ده‌فه‌رمویت: هه‌موو جوړه‌ چه‌ک و هیزیک ناماده‌ بکه‌ن، بوئه‌وه‌ی دوژمنانی خودا و دوژمنانی خوټانی بترسین، ئه‌و دوژمنانه‌ی که‌ پیمان ده‌زانن و ده‌یاناسن، هه‌روه‌ها ئه‌و دوژمنانه‌یش که‌ پیتان نه‌زانیون و نایان ناسن به‌لام خودا ده‌یان ناسیت.. ئه‌و مال و سامانه‌ی که‌ له‌ ریگای خودا ده‌بیه‌خشن، جا که‌م بیټ یاخود زۆر بیټ، به‌فیرو ناپرات، به‌لکو پاداشته‌که‌یتان پی ده‌دریته‌وه، له‌ ژبانی دنیا‌دا سه‌رکه‌وتوو سه‌ر به‌رز ده‌بن و، له‌ روژی دواییشدا به‌ به‌ه‌شتی رازاوه‌ی خودا شاد ده‌بن.

وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ
٦١

ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر! (صلی الله علیه وسلم) ئه‌‌گه‌ر دوژمنانتان مه‌یلی ناشتی یان کرد، تویش رووبکه‌ره‌ ناشتی و ناشتیت بویت و، پشت به‌ خودا به‌سته، ئه‌‌گه‌ر ئه‌وانه‌ مه‌به‌ستیان له‌و داوای ناشتی کردنه‌ فروفیل بیټ، بیگومان خودا زۆر بیسه‌رو زانیاره‌و، ئاگای له‌ هه‌موو نیازه‌کان هه‌یه‌.

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ
وَبِالْمُؤْمِنِينَ ٦٢

خۆ ئه‌‌گه‌ر بیان‌ه‌ویت به‌تخه‌له‌تینن و فیلت لی بکه‌ن ئه‌وه‌ تو خودات به‌سه، چونکه‌ هه‌ر خودا بوو یارمه‌تی دایت و سه‌رکه‌وتنی پی به‌خشیت و، ئیماندارانی مه‌دینه‌ی بو‌ره‌خساندیت که‌ بوونه‌ پشتیوان و یارمه‌تیده‌رت.

په یامی چاوکراوه یی

وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ۖ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَّا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ
وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ ۗ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٦٣

خودا دلۍ ئەو موسلمانانە ی به یه که وه به سته وه، ئە گەر تو هه رچی مال و سامانی دنیات هه یه خه رجت بکرایه بو ئە وه ی به و شیوه یه دلە کانیا ن به ستیت به یه که وه، هه رگیز ئە و کاره ت بو نه ده کرا، به لام خودا دلای نی په یه وه ند کرد به یه که وه و کردنی به هوگری یه کتری، بیگومان خودا خاوه ن توانای بی ئە ندازه یه و، له گشت کاره کانیدا خاوه ن حیکمه ته. ده شی ت مه به ست له م نایه ته پیروژه هه ردوو هوژی (ئه وس) و (خه زره ج) بی ت، که پیش موسلمان بوونیان دوژمنی سه رسه ختی یه کتری بوون.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٦٤

ئە ی پیغمبه ر! (صلی الله علیه وسلم) تو خودات له گه له و هه ر ئه ویش ت به سه، هه روه ها هه ر خودا به سه بو ئە و ئیماندارانه یش که شوین ت که وتوون و باوه ریان هیناوه، ترستان له دوژمن نه بی ت، چونکه خودا یارمه تیده رتانه. ده بی ت دلنیا بن له وه ی هه میشه خودا یارمه تیده ری موسلمانانه، به مه رجیک راستگو و پابه ندی ئایینه که ی خودا بن و، یه کپیزو یه ک دل بن، هه روه ها به پی سه رده م و روژگار له تفاق و که ره سته ی رووبه روونه وه و جه نگ له گه ل دوژمناندا به جی نه مین، به لام به داخه وه ئە مرۆ موسلمانانی جیهان به هو ی ده سه لاتداره سته مکاره کانه وه له و سێ شته پیویسته دوورن، بو یه له و په ری بی هیزی و دواکه وتوو ییدان، به تایبه تی ده وله ته عه ره بی یه کان، که له گه ل زۆری ژماره شیاندا، که چی که مینه یه کی جوله که زال بووه به سه ریاندا... سه روک وه زیرانی پیشوویان (بنیامین نه ته نیا هو) له سه ر کیشه یه ک به و په ری لووتبه رزیه وه ووتی: وا درده که ویت عه ره به کان

نازانن بۆچی من ههلبژیراوم بۆ سه روک وه زیری... واته: منه تیان نازانم
و هیج گوئیان نادهمی و بی نرخن له لام.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ ۖ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبْرُونَ
يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۖ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ٦٥

واته: ئە ی پیغه مبه ر! (صلی الله علیه وسلم) موسلمانان هان بده بۆ
شه ر کردن... ئە گه ر ئیوه بیست که سی ئازاو شه ر که ری خۆراگرو
کۆلنده رتان تیا بیت به سه ر دووصه د شه ر که ری دوژمندا زال ده بن.
خۆ ئە گه ر سه د که سی له و چه شنه تان هه بیت، ئەوا به سه ر هه زار
که سی ئەواندا سه رده که ون و تیکیان ده شکینن، چونکه ئەوان تیناگه ن
که شه ر کردن له رپگای خوادا ده بیته هۆی سه رکه وتن، هه ره وها
له و راستی یه ش تیناگه ن که ئیوه کاتیك شه ر ده که ن یه کیك له م دوو
مه به سه ته تان هه یه، که هه ردووکیان مایه ی ئازایه تی و چاونه ترسی و
بو بریین بۆ ئاده میزاد: یه کیکیان له دنیا دایه که سه رکه وتن و سه ره رزی
یه، دووه میشیان گه یشتنه به شه هیدی و په زامه ندیی خوداو چوونه
به هه شتی به رینه.

أَلَنْ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا ۖ فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ
يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۖ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ مَعَ
الصَّابِرِينَ ٦٦

موسلمانه کان له غه زای به دردا ژماره یان که م بوو، وه هه مووشیان ناماده ی
شه ر بوون و، چه ک و زه خیره ی که میان پی بوو، بۆیه فه رمایشت لیردها
ده فه رمویت: ئیستا خودا بارتانی سوک کرد، چونکه زانی که که سی بی
هیزو لاوازتان تیدایه، ئە گه ر ئیوه سه د که سی ئازاو خۆراگرتان به رامبه ر

په یامی چاوکراوه یی

دوژمن هه بیټ، ئه وه دووصه د کهس له وانه ټیکده شکینن. ئه گهر هه زار کهسی وایشتان ټیدا بیټ. ئه وه به یارمه تی خودا به سهر دووه زاری ئه واندا سهرده کهون.. یارمه تی خودا بو ئه و کهسانه یه که له شه ردا خوراگرن و به رامبه ر دوژمن وه ک پولا راده وه ستن و کول نادهن. له م دوو ئایه ته پیرۆزه دا ئه وه ده فهرمویت: که موسلمانانی راسته قینه له کاتی به هیز بیاندا (بهک) به (ده) کهسن، له کاتی بی هیز بیاندا (بهک) به (دوو) کهسن. ئه مه یش راستیه که و میژوو سه لماندویه تی و، له هه موو شه ریکدا که موسلمانان سهرکه وتوون، ژماره یان گه لیک که متر بووه له ژماره ی له شکره ی دوژمنیان، که چی هه ر خودا سهرکه وتنی پی به خشیووون.

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ حَتَّىٰ يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ ۚ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْأٰخِرَةَ ۚ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٦٧

له شه ری به دردا هه ندیک له موسلمانان هه ولیان ده دا بی باوه ران به دیل بگرن، بو ئه وه ی دوایی که سوکاریان به پاره بیان کړنه وه، جا به هو ی ئه وه وه به جددی هه ولی کوشتنی بی باوه رانیان نه ده داو زیاتر هه ولیان بو ئه وه ده خسته کار به دیل بیانگرن. خودایش له م باره وه ده فهرمویت: هیچ پیغه مبه ریک بو ی نه بووه دوژمن به دیل بگریټ، تا زور به توندی هیزشیان نه کړد بیته سهر دوژمن و زوریان لی نه کوشت بیټن... ئایا ئه ی موسلمانینه! ئیوه مالی دنیا یی هیچ و پووچتان ده ویت؟! له کاتی کدا خودا خو شی و کامه رانی رۆژی دوایی بو ئیوه ده ویت. خودا خاوه ن توانا و ده سه لاتداره و هیچ که سی ک ناتوانیت به رامبه ر فه رمانی بوه ستیته وه، خودا خاوه ن مه به سته له هه موو کاروباری کیدا و چه کیم و کار جوانه، هه میشه به رزیی و ده سه لاتی بو ئیمانداران ده ویت. هه رچه نده ئه م

فهرمايشته لیره‌دا ئاراسته‌ی پیغه‌مبه‌ر کراوه (صلی الله علیه وسلم) چونکه ئەو فه‌رمانده‌ی شه‌ر بوو، به‌لام مه‌به‌ستی ئەو موسلمانانه‌یه که هه‌لیان ده‌دا بئ باوه‌ران به‌دیل بگرن... وه‌ك چۆن ئی‌مه هه‌موو شکان و سه‌رکه‌وتنیك ده‌ه‌ینه پال فه‌رمانده‌ی شه‌ره‌که به‌و نمونه ده‌لین: فلان سه‌رۆك له شه‌ره‌که‌دا سه‌رکه‌وت یاخود تیکشکا، خو بیگومان ئی‌مه مه‌به‌ستمان خودی سه‌رۆکه‌که نیه به‌ته‌ن‌ها، به‌لكو مه‌به‌ستمان هیزو له شکره که یه تی .

لَوْلَا كُتِبَ مِنْ اللَّهِ سَبَقَ لِمَسْكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٦٨

ئە‌ی موسلمانینه! که ئە‌مه‌گ‌رده‌وه‌تان بوو، ئە‌گ‌ر ته‌قدیری خودا له عیلمی ئە‌زه‌لی خویدا وانه‌بوا‌یه که له هه‌موو گونا‌هیک‌تان خو‌ش ببیت، به‌هۆی ئە‌و کاره‌تانه‌وه‌ دوو‌چاری سزایه‌کی گه‌وره‌ ده‌هاتن. هه‌ندیك له ته‌فسیرنووسان ده‌لین: ئە‌م عیتاب و گازانده‌یه‌ روو له پیغه‌مبه‌ره (صلی الله علیه وسلم) چونکه‌ دوای ته‌وا‌بوونی شه‌ره‌که فه‌رمانی نه‌دا به‌ کوشتنی ئە‌و دیلانه‌ی که له شه‌ره‌که‌دا گیرا بوون، به‌لام له‌ راستیدا وانیه‌و، هیچ عیتابیکی بو‌ پیغه‌مبه‌ر تیدا نیه، به‌لكو گازانده‌که له موسلمانانه‌کانه، چونکه‌ دیل نا‌کوژریت، مه‌گ‌ر دیلیک نه‌بیت که پیشتر تاوانی زۆری زۆری ئە‌نجام دا‌بیت و شایانی کوشتن بیت، به‌لگه‌یش ئە‌وه‌یه که ئایه‌ته‌که ئاراسته‌ی موسلمانانه‌کان کراوه، نه‌ك پیغه‌مبه‌ری خودا (صلی الله علیه وسلم).

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۖ وَأَتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٦٩

ئە‌ی موسلمانینه! له‌وه‌سته‌که‌وتانه‌ی که له‌جه‌نگ‌دا ده‌ستانکه‌وت و به‌هه‌للی و به‌خۆشی بیانخۆن، وه‌خۆتان بپاریزن له‌خه‌شمی خوداو پاریزکار بن و، شتیك مه‌که‌ن خودا‌ریگای پی‌ نه‌دا‌بیت... بیگومان خودا

لِيَخْوَ شَبُوه و خاوهن به زه بیه کی فراوانه.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِّنَ الْأَسْرَىٰ إِن يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا
يُّؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٧٠

واته نهی پیغه مبهه! (صلی الله علیه وسلم) بهو دیلانهی که له ژیر
دهستاندان بللی: نه گهر دهر بکه ویت نه وهی له ناو دلتاندا یه خیره
چا که یه و، باوهر به نایینی خودا دینن، نه وه خودا له وهی که لیتان
وهر گیراوه له مال و سامان شتی زور زیاترتان ده داتی و، له گونا هه کانی
پیشووتان خوش ده بیت... خودا لیبورده یه و خوش ده بیت وه زور به
به زه یی و میهره بانه.

وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ٧١

هه ندیک لهو دیلانهی له شه ری به دردا گیرابوون، وایان پیشاندا که
حه زیان له نایینی نیسلامه و، به لینیان دا جاریکی تر نه یه نه وه بو
شه ر له گه ل موسلمانان کاند، جا له م باره یه وه خودا پرووی فه رمایشتی
ده کاته پیغه مبهه ری خودا (صلی الله علیه وسلم) ده فه رمویت: نه گهر
نه وانه بیان ه ویت ناپاکیت له گه ل بکه ن و، جاریکی تر ده ست بکه نه وه
به تاوانکاری و شه ر له گه ل موسلماناندا، وه نه بیت نه وه شتیکی سه یرو
له وانه وه دوور بیت، چونکه هه ر نه وان بوون پیشتریش خیانه ت و ناپاکیان
له گه ل خودا کردوه به وهی هاوه ل و وینه یان بو داناه... وه له جیات
نه و بتیان په رستوه و باوه ریان به قورئان نه هیناوه که بو مان نار دوو ویتنه
خواره وه، بو یه خودا نیوهی به سه ریاندا زال کرد، نه وه بو هه ندیکتان
کوشتن و هه ندیکیشان به دیل گرتن. خودا زانیارو ئاگاداره و داناه کار
به جیه و خو ی ده زانییت چی ده کات.

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ
ءَاوُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۖ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ
مَنْ وَّلِيَّتِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا ۖ وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ
الْأَنْصَرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمِ بَيْنِكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِّيثَاقٌ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٧٢

بیگومان نه و که سانه‌ی که ئیمانان هیناوه و کۆچیان کردوه بۆ مه‌دینه،
وه له‌ریگای خوادا به‌مال و به‌گیان ده‌ستیان کردوه به‌غه‌زا، ئه‌و
موسلمانانه‌ی مه‌دینه که دالده‌ی پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) و
موسلمانه‌ی کۆچه‌ری یه‌کانیان داوه و به‌هه‌موو جوړیک یارمه‌تیانداون،
ئه‌وانه‌ پشتیوان و خوشه‌ویستی یه‌کترین و، هه‌میشه یارمه‌تی یه‌کتری
ده‌ده‌ن، به‌لام ئه‌وانه‌ی که ئیمانان هیناوه، به‌لام کۆچیان نه‌کردوه و هه‌ر
له‌جیگای خۆیانداو ماونه‌ته‌وه، ئه‌وه هه‌قتان نه‌بیت به‌سه‌ر پشتیوانی
کردن و یارمه‌تی دانیانه‌وه تا کۆچ ده‌که‌ن و، ده‌بنه هیز بۆتان، به‌لام
ئه‌گه‌ر له‌به‌ر ئیمان و بیروباوه‌ره‌که‌یان داوای یارمه‌تیان لێ کردن،
پیویسته بچن به‌هانایانه‌وه و یارمه‌تیان بدن، وه‌ک ئه‌وه‌ی هۆزیک‌کی بئ
باوه‌ر له‌به‌ر موسلمانیتی یان بدن به‌سه‌ریانداو بیانه‌و‌یت تووشی ئازارو
ناره‌حه‌تیان بکه‌ن، به‌لام ئه‌م یارمه‌تیدانه‌تان ده‌بیت به‌و مه‌رجه بیت
که ئیوه په‌یمانی شه‌ر نه‌کردنتان له‌گه‌ل ئه‌و هۆزو کۆمه‌له‌ بئ باوه‌ره‌دا
نه‌بیت، خو ئه‌گه‌ر په‌یمان هه‌بوو له‌نیوانتاندا، ئه‌وه نابیت بچن به‌هانای
ئه‌و موسلمانانه‌وه، چونکه نابیت په‌یمان‌شکینی بکه‌ن! خودایش ئاگاداره
به‌وه‌ی ده‌یکه‌ن و، هیچی لێ بزر نابیت، ده‌بیت له‌و سنووره‌نه‌ترازین که
دیاری ده‌کات بۆتان و، ملکه‌چی گشت فه‌رمان و برپاره‌کانی بن.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۖ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُن فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ
كَبِيرٌ ٧٣

ئوانه ی کافرن و ریځگای بی باوه ریپیان گرتوه ته بهر، هه ندیکیان پشتیوانی هه ندیکي تریانن و له دوزمنایه تی کردن له گه ل ئیوه دا یارمه تی په کتر ده دن. جا ئه وه ی که له ئایه تی پیشوودا باس کرا پیویست کرا له سه رتان سه باره ت به په کگرتن و یارمه تیدانی موسلمانان، ئه گه ر هه لنه ستن به و ئه رکه پیروژه و که مته ر خه میی تیا دا بکه ن ئه وه له سه ر زه ویدا ئاشووب و ناخوشی و به لای گه وره په یدا ده بیت و دوچار ده بن، چونکه بی باوه ران _ که پشتیوانی په کترن_ په ک ده گرن و، ئه و کاته ش به سه رتاندا زال ده بن.

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَاوَأُوا وَنَصَرُوا أَوْلِيَّكَ هُمْ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَّهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ٧٤

خودای به رزی بی وینه لیره دا مه دحی ئه و ئیماندارانه ده کات که له ئایه تی پیشووتردا باسی کردن، ده فهرمویت: ئوانه ی ئیمانیان هیئاو کوچیان کردو له گه ل ئیوه دا ده ستیانکرد به غه زاکردن له پیئاوی خوادا، هه روه ها ئه و ئیماندارانه یش که دالده ی پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) و کوچه ری په مه ککه په کانیان داو پشتیوانیان لی کردن، هه موو ئه وانه ئیمانداری ته واوو راسته قینه ن، بو ئه وانه هه یه لیخوشبوونی خوداو به هه شتی پر نازو نیعمه ت و رزی و رزی به ریژ.

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٧٥

ئوانه ی دواپی باوه ریپیان هیئاو کوچیان کرد بو لای ئیوه و له گه ل ئیوه دا به شداری جیهادیان کرد، ئه وانه له گه ل ئیوه و پشتیوانی په کترن... ئه مانه کو مه لئیه چواره من له موسلمانه کانی ئه و سه رده مه .
وَأُولُوا الْأَرْحَامِ..... ئینجا ئه م سووره ته به م فه رمایشته پیروژه کو تایی

پئی دیت: واته: خزمان و خویشان_ له باره ی میرات و وهسیهت و چاکه کردن له گه لیاندا_ هه ندیکیان له هه ندیکی تریان له پیشتر و نزیکترن، ههروه کو له فهرمایشتی خوادا ئه وه دیاریکراوه، بیگومان خودا ئاگاداره له هه موو شتیک و هه رچی چاکه یه، خودا هه ر فه رمان به وه ده دات. به فه رمانی خودا، پیغه مبه ری خودا (صلی الله علیه وسلم) برایه تی یه کی نموونه یی خسته نیوان ئیماندارانی کوچکردو له مه ککه وه له گه ل ئیماندارانی مه دینه، که ته نانهت له مال و سامانیشدا شه ریک بن و، گه ر یه کیکیان مرد، ئه وی تریان میراته که ی وه برگیریت بو خوئی.. ئه م برایه تی یه ناوازه یه به و شیوه یه بو کاتیکی تایبه تی بوو، بو یه به غه زای به در ئه و جوړه میرات بردنه کو تاییی پئی هات. ئینجا خودا ده فه رمویت: برایه تی موسلمانانی خزمی یه کتری له م رووه وه له برایه تی موسلمانانی بیگانه له پیش تره و، ئه و خزمانه میرات له یه کتری ده به ن، به پییی نزیکی و دووریی خزمانه تبه که یان.

له کو تاییی پوخته ی ته فسیری سوره تی ئه نفالدا ده گه یه ن به و ده ره نجامه ی که کوئی سوره ته که باس له نیوان شهرو کیشه ی دوو کو مه ل ده کات که یه کیکیان لیبرانانه بو خوای گه وره و ئه وی تریان به پیچه وانه وه، وه سوره ته که ورده کاری ئه و ده سته و تانه ی که له شه ردا ده ست ده که ویت چون مامه له ی پیوه بگریت و بو سودی گشتی به کار به یینریت، به پیچه وانه ی جه نکه نا ئیسلامیه کان که زور جار ده ست له مال و مولکی تایبه تی خه لکی شه رنه که ریش ناپار بزن و هه رکه س هه رچی ده سته و ت بو سودی تایبه تی خوئی به کاری ده هیئیت، هه تا زور جار کوشتاری به ناهه ق له بهر ده سته و تی مادی کراوه، به لام له ئیسلامدا

په یامی چاوکراوه یی

تهنھا ئه و شتانه دهستی به سه ردا ده گیریت که هی هیزی شه رکه رن و بو ئه وه ئاماده کراوه هیزی ئیسلامی پی لاواز بکریت، ئه وه دابه شکردنی ئه و شتانه ش بو سودی و گشتی و وه ک دین چه سپاوه.

ئه وه ی سه دام به ناوی ئه نفاله وه کردی ئه گه ر هه لویسته یه کی خیراشی له سه ر بکه یین خه لکه که هیچی شه رکه ر نه بووه و له مائی خویدا بووه، به ناوی جیاوازو فیله وه ده ستیان به سه ردا گیراوه و زینده به چاک کراون و سوکایه تیان پیکراوه و فروشراون، هه روه ک ئامازه شمان پیداوه ئه م کاره له سته مه کانی جاهیلیه ت و پیش ئیسلامه وه نزیکه و لیکچوو له گه ل کاره کانی ئه واندا که زینده به چال کردن بوو، به لام به هاتنی ئیسلام ئه و که لتوره ی به دین ریگری لیکرا.

بیدەنگى گەلان لەسەر ئەو کارانە بۆ؟

ولتانی زلھیزی دونیای ھەلوێستەکانیان لەسەر بەرژەوہندیەکانیان ۆهستاوہ! جاری وا ھەبە بیدەنگى ئەوان لەگەل بەرژەوہندی خۆیان و گەلانیکى تریشدا یەك دەگریتەوہ، ئەو گەلانەى كە بیدەنگى بۆ ماوہیە كى كاتى ولتانی زلھیز یەکیگرتووتەوہ نابیت ماہی خۆشحالیان بیت و زۆرجار مێژوو بیدەنگیەکان پێچەوانە دەکاتەوہ، بیدەنگى نەبوون زیاتر گرنكى لە کاتیگدا یە دەستەلاتى لەگەلدا بیت و بتوانیت رېگر بیت لە ئاست ئەو ستەمانەى كە دەکریت، ھەرۆك چۆن ھەندیکجاریش بیدەنگى ماہی رازی بوون نى یەو لە بیدەستەلاتیدا یە! دەبیت برامان بەوہش ھەبیت مەرج نى یە ئەوہى ئیمە بە بیدەنگى دەزانین بیدەنگ بوو بیت چونکە زۆرجار بیدەنگى لەگەل نەبوونى دەستەلاندان ئاسان دەرناکەویت.

بیدەنگى دەبیت پۆلین بکرین و لەبەرچاو بگیرین:

یەكەم: ئەو ولتانەى كە بیدەنگیان کاریگەرى ھەبووہ لەسەر درێژەدان بە كۆمەلكوژى.

دووہەم: ئەو ولتانەى كە بیدەنگیان کاریگەرى ھەبووہ لەسەر شەرعیەتى كۆمەلكوژى.

سپەھەم: ئەو ولتانەى كە لە بى دەستەلاتیدا بیدەنگیان ھەلبژاردووہ. بەرئاشكاوى دەتوانین ئەوہ بلین ئەمەریكاو ئەوروپا بە درێژای مێژوو كوردى وەك گەلیكى پەراوێزخراو سەیری كردووہو ھەرچى دەرفەتى مێژوو ھاتبیتە پێشەوہ مافى گەلانى تری بەسەر كورددا داوہ. ئەگەر یەك تۆز ھەلوێستە لەو تاوانانەى سەدام بکەین و لە رووى مێژوو

په یامی چاوکراوه یی

و پله به نندیه وه ئه وا ده بینین ئه نفال و کیمیاوی باران کراین ئه وسای دوای هه موو ئه و تاوانانه سه دام دهستی بو کۆیت درژ کردوو لیددا، ده بینین راسته و خوو به بی دوا که وتن ئه مه ریکاو به ریتانیا له گه ل هاوپه یمانه کانیا ن نه وه ستان و به په له هیرشی سه ربازیان کرده سه ر عیراق! ئالیره دا ئه م هیرشه به رزه وه ندی ئیمه شی تیکه وت به وه ی هه ندیك له و خاکه داگیرکراوانه مان که وته وه ده ست، کیشه ی سه ر کردایه تی کوردو هه تا زوریکیش له هاو لاتیان ی ئه وه یه وه ک خو ی له رووداوه کان ناروانن، راسته لیره دا هیرشه کانی ئه مه ریکا به سودی کورد شکایه وه به لام ئه گه ر به وردی دیکه تی بده ی ئیمه ی کورد بووین به پالپشتی ئه مه ریکا بو چه سپاندنی ئه و ئامانجه ی که خو ی ده یه و پت، ئیتر له وه گه ری ئه مرۆ سودی بو کورد تیدا بووه به لام له بنه رته دا له به ر کورد نه بووه، ئه گه ر له به ر کورد بوایه ده بوایه پیشتر ئه و هیرشانه بکرایه نه ک له کاتی لیدانی کۆیتدا، به واتایه کی تر دیسان بیلینه وه ئه و شه ره له به ر خاتری عه ره بی کۆیتی بوو نه ک کوردی باشوور. له گه ل هاتنه کایه ی ئه و جه نگه و رزگار بوونه وه ی هه ندیك له خاکی کورد تا ئیسته ش به لگه یه کی نووسراوی ئاشکرا نی یه له سه ر ئه وه یه ئه م خاکه که ئیسته کوردی له سه ر ده ژی و سه ر کردایه تی ده کات پاریزراو بیته، خه لکی هه ر چاوی له ماده ی ۱۴۰ و ناوچه دا براوه کانه له کاتیکدا ئه وه ی تریش که هه یه هیچ گه ره نتیه ک نی یه بو له ده ست دانه وه ی جاریک ی تر (وه ک بینیمان دوای رینفراندۆم له ده ستیش درایه وه) ئه م کتیبه پیش رینفراندۆم نووسراوه و ئه و ده قه له سه ر ماده ی ۱۴۰ و تووه که گه ره نتی نی یه، وه ک بینیشمان که چ روویدا.

سه ر کردایه تی کورد هه موو هاو زۆزی و هاو خه می و هاو هه لو پستی خو ی بو ئه مه ریکا و هاوپه یمانه کانی ده ربړیووه به لام له به رانبه ر ئه وه دا کاریک ی

بەلگەدارو برواڤيکراو تا ئىستە لەم نۆهەندەدا بوونی نی یە.
ئىستە دەبينین دوو شەرى سەخت لە جیھاندا ھەبە ئەوانیش:

۱- ئۆكرانيا

۲- عىراق و سوريا

ئەگەر ئىمە ئەم دوو شەرى بە نموونەى واقەى و بەراوردکارانە وەرگرین چاکتر نزيکمان دەکاتەو لە تىگەشتن لە بابەتە کەو سود وەرگرتن لەو واقەبينەى کە ئىستە بوونی ھەبە و قەيرانىكى جیھانى گەورەشە.
ھەرچى کيشە لە ولاتانى جیھاندا پروودەدات راستەوخۆى ئەمەريکا و ھاوپەيمانەکانى و چاودىريان لەسەرى ھەبە و بەپيى بەرژەوندیەکانى خۆيان بەژداری تیدا دەکەن، ناکریت گەليک قران بکريت و ئەوان چاوى خۆيانى لى بنوقينن، لەو ش خراپتر یارمەتى دەرى ستمەکارە کەش بن با بەرژەوندی لەگەل خۆياندا ھەبیت.

ئەگەر لە شەرقدا بیانوی نەبوونی تەکنەلۆژیا و تیشی و راگەیاندى گشتى ھەبوو بىت لای ئەوان پيچەوانە کەى راستە، جگە لەوہى کە عىراق ولاتىكى لەبیرنە کراو نەبوو و پيشتەر ئەوان لى بىئاگا بوو بىتن، ميژووی داگيرکارى يان رزگارى ھەرناوئىكى لى دەنریت ئەو تارادەيە کيشە نى یە بەلام گوپيپنەدانى گەليک کە بە ستم دەخریتە ژيرخۆلەو قاتوقر دەکریت و پاکتاوى ھەمە چەشنى بەسەردا دەدەن چەند ئيشى سەخت بىت لە رووہ فيزيکيە کەو ئەوا لە رووی دەرونیشەو نازارە کەى چەند بەرانبەرە، ھەربۆیە ھەرچۆن لىک بدريتەو ناتوانریت ئەو راستیە بشاردريتەو کە لەگەل سەدام حسين دا ئەوروپا و ئەمەريکا و ولاتانى زلەپيزى ناتوو نەتەوہیە گرتووہ کان بەژداری مەعنەوى و شەرعیە تدان بووہ بەو کارە.

په یامی چاوکراوه یی

ئیسټه گهرچی له بهرزه و هندی کورد دایه شهری کورد له گهل دهولته تی ئیسلامیدا (داعش) به لام ئهم شهره ناتوو چهندهها ولاتی تر تئیدا به ژدارن، واته به هوئی ئهم شهره وه نهك چهند پاریزگایه کی کورد له ژیر مه ترسیدایه به لکو زورینهی ولاتانی سهرزهوی دهولته تی ئیسلامی (داعش) به مه ترسی له سهر خوئیانی ده بینن، واته نه گهر لیكدانه وهی جوړ به جوړی بو بکه بن ئهوا کورد زیاتر یارمه تی ده ری ئهمه ریکاو هاوپه یمانه کانیه تی که خالکی کوردستان و پیشمه رگه وه هموو تواناکانی کورد دژی دهولته تی ئیسلامی (داعش) له کاردایه که چی تا ئیسټه ش هیرشه زه مینیان نه کردوه، له کاتیکدا بو کویت له ریگه ی که نداوه وه هیرشه زه مینی و ئاسمانی کرد!

ئه وه دهسته ی که له روزه ولاتی ناویندا ده بینریت ده ستیکی بهرزه و هندی و به گزدانه وهی یه کترو کیشه ی ناو خوئییه تا ئه وه ندهی ده ستیکی مروقیه تی و سوژی راسته قینه بیت، ئه وه تا ولاتیکی وهك سعودیه که خاوه نی هیژیکی گه وره و ئابووری و چه کداریه له جیهاندا له گشت ئه و شهرانه ی که له روزه ولاتا هیه به ژداری پی ده کات و خوئی عه ره به عه ره بی پی ده کوژیت، خوئی مسولمانه مسولمانی پی ده کوژیت به لام له شهریکی وهك ئوکرانیادا نابینن ئهم هیزه هاوپه یمانیه عه ره بیانیه بتوانن به فیشه کیك، سهر بازیک هه تا به قسه ش به ژداری له و شهره دا بکه ن، له کاتیکدا کیشه ی ئوکرانیا یه کیکه له و کیشه قول و سه ختانه ی که شایسته ی ئه وه یه هموو ده ستیکی هاوکاری بو دریز بکریت به بروای من که خووم له م چهند ساله شدا چهن دین سهردانی ئوکرانیا م کردوه، ئه و گه له له برس او له سهرماو به ده ست شهره وه ده بینن له نیوان ئهمه ریکاو رووسیادا کراون به به رد ئاش و ده هه درین. به راشکاو ی ده توانین ئه وه

بَلِّين و وه به شاهیدی میژووش هه موو ولاتانی زلهیزی جیهانی ته نهی له کاتیکدا هاوکاری کورد بوون که هاو تابوو بیت له گه ل بهرژه و هندی کی خویاندا! ئەو ههش تا رادهیه که گهر ئاسایی بیت به لام ئەوهی نا ئاساییه له گه ل بهرژه و هندی ئەواندا بهرژه و هندی کوردیه کان پارێزراو نه بووه، متمانه یه کی وا دروست نه بووه که ئەوهی هه یه کیشهی برابیته وه، چه ندین جار به درێژای میژووی خاکی کوردستان رزگارکراوه و داگیرکراوه ته وه به پێی بهرژه و هندی گه لان، هه تا ئەو بهرژه و هندی زور جار ولاتانی دراوسێشی گرتووه ته وه بو نموونه ئێران و تورکیا خاکی کوردستانی باشوور وه ک ولاتی خویان مامه لهی پپوه ده کهن و له رووی ئابووریه وه هه یچ ولاتیک به قه ده ر ئەوان سودمەند نه بوون لێی، له رووی سه ربازیشه وه هه رکات بیان هه ویت به کاری ده هینن بو کیشهی مه زه بهی خویان، وه ک ئیسته چه ندین هه یزبان له خاکی کوردستاندا دژی ده وله تی ئیسلامی (داعش) ده جه نگین و زور جار هه تا له زمانی پپشمه رگه وه که خویان مامه له یان له گه ل کردوون له ده وله تی ئیسلامی (داعش) به مه تر سیدارترین ده زانن، ئە گه ر تورکیا و ئێران پارێزهری خاکی کوردستانن و له پینا و بهرژه و هندی کانی کورددا ده جه نگن ئەوا ده توانن به بی جهنگ ئەو خاکه ی کوردستان که داگیربان کردووه بگه رپننه وه بو کورده کان، به لام هه موو ئەم هاو په یمانیه تیانه هاوسۆزیه کی عاتیفی کاتیه به نسبه ت کورده وه، ناتوانریت ئەوه له بیر بکریت هه ر چه ند سا ل پپش ئیسته ئێران و تورکیا سنوره کانی هه ری می کوردستانیان تۆپاران ده کردو چه ندین قوربانی لیکه وته وه، هه تا ئاژەل و به سته زمانه کانیش له ده ستیان سه لامه ت نه بوون.

هه یزه جیاوازه کانی په که که، له ژپر ناوی یه په گه، یه په ژه، یان هه ر راسته و خو گه ریلاکان که به ژداری شه ری ده وله تی ئیسلامی (داعش) ده کهن ئێران

پەيامى چاوكراوهيى

و توركياش لەم شەرەدا ھاوشانىان ئىتر ئەمە ئەو نەگەيە نىت كە ئىران و توركيا يارمەتى دەرى كوردن گەرچى ئەم ھاوشانىەش لە بەرژەووندى كورد بىت بەلام لەولاو زياتر لە بەرژەووندى ئەوان داىە، كورد لە مئژە و توو بەتى دوزمنى دوزمنە كەم دۆستە، بەلام لە بنەردا دوزمنە نەك دۆست و كەوتنەو ژیىر كاریگەرى كاتى و عاتفیەو، ئەو تا ئەوان ھەتا لەم كاتەشدا كە دۆخىكى شەروپىكدادانى قورسە و ئامانجى ھەردوولاشە ھەرىە كە ناتوانن دوزمنایەتى خۆیان بشارنەو و زۆر جار دەبینن دژى ھیزە كانى پە كە كە لیدوان دەدەن و ناكۆكیان لە چۆنیەتى بەرە كانى شەردا. ئەگەر بىت و تىروانىنى ئىسلام بە وردبوونەو لە دەقە قورئانى و شەرىعە جىگىرە كان وەرگىرین لەمەر بیدەنگى یان یارمەتى خراپە ئەوا دەقە كان لە ژماردندا نایەن، ھەربۆیە دەبینن لە شەردا تەنە زولكراو ھەتا لە عیبادەتە كанда لە پینا و پاراستنى مرۆقە كанда، ئەگەر ئەو پاراستنە بە كەمتەرخەمى لە دەربىرنى وشە یە كیشدا بىت یان بیدەنگى بىت ئەوا بەژدار دەبىت لەو تاوانەدا، تەنھا كەسانىك تاوانبار نابن كە ھىچ دەستەلاتىكیان نەبوو و بەناچارى بیدەنگیان ھەلبژاردوو كە ئەویش نزیمتىرین پلەى ئیمانەو ھەموو ئەمانە بەدەق لە شەرىعەدا سەلمىنراو.

اولا تحسبن الله غافلا عما يعمل الظالمون إنما يؤخرهم ليوم تشخص

فيه الأبصار مهطعين مقنعي رؤوسهم} ابراهيم ٤٢

واتە وا گومان نەبەیت كە خواى گەورە بى ئاگایە لەو زولم و ستەمەى كە دەكرىت بەلكو خواى گەورە سزاكەى ھەلدەگرىت بو رۆژىك كە چا و تىیدا ئەبەلق دەبىت (جارى واش ھەیە خواى گەورە ھەر لە دونیادا تۆلەیان لى دەكاتەو).

ئابەتە كانى قورئان لە باسى ستەمدا زۆر بە توندى مرۆقە كان بە

ئاگا دەھيڭتەوہ لہ سزای قیامہ تی و پيۋہری دادگہ ریشی داناوہ بۆ دەستەلات، دەستەلاتی دونیای کہ مروڤقہ کان داوايانلليکراوہ کہ پابہندی شەرع و یاسا ئیسلامیہ کہ ببن گەر بیّت و لایاندا لہو یاسا دادگہریہ شەریعیانہ ئەوا دونیاکہ دەبیّت بە دۆزەخیکی بچوک بۆیان و دۆزەخی گەورەش چاوەروانیان دەکات.

ابراھیم ٤٣ { لا یرتد إلیہم طرفہم وأفئد تہم ہواء }

خوای گەورہ دیمەنی گەورہی تاوانہ کہ بیان وەك فلیم لہ دونیادا لہ رپگہی ئایہ تہ قورئانیہ کانہوہ نیشان دەدات کہ چۆن لہ ترس و خەشمی خوای گەورہ.

{وأذّر الناس یوم یأتیہم العذاب فیقول الذین ظلموا ربنا أخرنا إلی أجل قریب نجب دعوتک ونتبع الرسل أو لم تكونوا أقسمتم من قبل ما لکم من زوال وسکنتم فی مساکن الذین ظلموا أنفسہم وتبین لکم کیف فعلنا بہم وضرنا لکم الأمثال وقد مکروا مکروہم وعند اللہ مکروہم وإن کان مکروہم لتزول منہ الجبال فلا تحسبن اللہ مخلف وعده رسلہ إن اللہ عزیز ذو انتقام} ٤٤

[٢٣٢٠] حدثنا أبو الیمان أخبرنا شعیب عن الزہری قال حدثني طلحة بن عبد اللہ أن عبد الرحمن بن عمرو بن سہل أخبرہ أن سعید بن زید رضی اللہ تعالیٰ عنہ قال سمعت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یقول من ظلم من الأرض شیئاً طوقہ من سبع أرضین (بوخاری

بەسە بۆ ئەوہی لەسەرہوہ باسماں کرد کہ خودی ئیسلام ہاتووہ بۆ پاراستنی مروڤ و ژیری و نہوہو سەرہوت و سامانی، وە بەسە بۆ ئەوہی ہەر ھیزیک بیّت و حساب بۆ ئەو ئامانجانہ نہ کات کہ لہ پیناویدا ہاتووہو پيشیلیان بکات!

په یامی چاوکراوه یی

ئه وهشی که دهوتریت ئه وان مسولمانن و به ناوی دینه وه ئه و کارانه یان کردووه، هه رگیز دین له گه ل سته مدا نی یه ئیتر به هه ر ناویک وه بکریت، ئیسلام هاتوو به هه لگرتنی سته م نه ک خودی خوئی سته م بکات، ئیسلام ده ق گه لئیکی داناوه که وه ک یاسا پهیره و بکریت له دژی سته مدا. له میژووداو تا هه نوکه هه موو ئه و پشیوی و سته مانه ی که کراوه به هه ر ناویک وه نابییت مروقه کان به ناوه کان هه لئه له تین ده بییت سهیری خودی کاره که و چوار چیوه شه رعیه که ی بکریت نه ک به هه ر ناویک وه کرا ئه و تاوانبار بکریت، به بروای ئیمه ئه وه سته میکه له ناوه کان مه رجیش نی یه ئه و ناوه هه ر ئیسلام بییت ئه گه ر ئیمه قبولی ئه وه مان کرد به هه ر ناویک وه سته ممان لیکرا ئیتر راسته و خوئ ئه و دینه یان هه ر فکرو ئایدو لۆژیایه کیش بییت تاوانبار بکه ین ئه و نا هۆشیاری ده رده خات به رانه ر ئه و هیزه، هه تا ئه مه به جوړیکی تر سته مه له و ناوانه، که سیئک به ناوی ئیسلامه وه سته میک بکات و که سیئکی تریش هه ر به ناوی ئیسلامه وه به جوړیکی تر به ره ره چی بداته وه ئه م دوو که سه ئیسلام خوازه!

له راستیدا ئه مه کردنه وه ی ده رگایه کی خراپه به رووی سته م کاریدا که هه ر هیزیک بیهوئیت سته م بکات ده توانییت ناویکی ئیسلامی پیوه بلکینییت و ناسنامه ی راسته قینه ی خوئی ونکات و به بی تاوانیش ده ر بچیت.

هه ر ئیسلامییش نی یه که سته می به ناوه وه ده کریت! هیچ دین و فکرو ئایدو لۆژییه کی دنیای نی یه که سته مگه لئیکی به ناوه وه نه کریت که پیچه وانه ی خودی فکرو ئایدو لۆژی و واقعه که بییت.

باشترین به لگه ش بوئ ئه و راستیانه هه موو ئه و شه ره ناوخویانه یه له ناو خودی گه لانه وه دروست بووه، ئیمه ئه گه ر ته نها خودی خویشان وه رگین به نمونه شه ری ناوخوئی یه کیه تی و پارتی و ده بییت چوئن

لیک بد پرتوهه، ههردوو حیزبی و نه تهوهیی و کوردن، ده بییت بو فاکته ره هه له کاندای بگه پریین یان دژی خودی ناوی کورددا بیینه وه.

جو رییه تی پیکدادانه کان له میژوو واقعیشدا یه کجار زۆرن به ناوی جو ره جو رو دووباره بوونه وهی هه مان ناوه وه به لام نا کریت مروقی هوشیار رق و دژایه تی به رانبه ر ناوه کان ده بر پرت، ده بییت دژایه تی له زولم و سته مکاری داگیرکاری و هه ره به رژه وه ندیه کی له سه ربنه مای مافی خود نه بییت بیینه وه، نابینین زۆر جار هه ر برای دایک و باوکی به شه ر دین و له سه ره به رژه وه ندی شه خسی خوین رژاوه، خو ئه گه ر بگه پریینه وه بو بنه ره ت و نموونه ی هابیل و قابیل وه رگرین برایه ک به دهستی برایه کی تری ده کوژریت، ئه وه هه موو یاسای سزادانه له قورئان و ده قه شه ر عیه کاندای دانراوه خو بو کافر دانه نراوه بو خودی مسولمانه که دانراوه، هه ربویه سته م به پیوه ره قورئانیه که ده بییت له به رچاوبگی ریت و دژایه تی بیینه وه نه ک ئه گه ر سته مکاره که که سیکی مسولمان بوو رق و قین به سه ره ئیسلامدا بر پرت، ئیسلام یاسای ده ستبرین و هه لواسین و به ردبارانکردن و کوشتنه وهی که داناه جیاوازی نه کردوه له وهی که سی تاوانکار ئه گه ر مسولمان نه بوو ئه وسا ئه و یاسایانه ی به سه ردا سه پیت نه خیر که سی تاوانکار هه ر که س بوو سزاکه ی به سه ردا ده سه پینریت، ئاشکرایه پیغه مبه ری درودو سه لامی خوای له سه ره بییت شه فاعه تی که سیک که دزی کردبوو قبول نه کرد له وهی که سزای تاوانه که ی به سه ردا نه سه پیت و به تو ره بیه وه دژی ئه و شه فاعه ته بووه ته وه و پیی وابوو ئه گه ر فاطیمه ی کچیشی دزی کرد ده بییت دهستی به ردریت، کاتیک دهستی دزو خیانه تکاره کان نابردریت و یاسا دینیه کان له ژیرناوی جو ره جو ردا بیانوی بو ده هیئریته وه و پشتگو ی ده خریت ئه وسا کو مه لگه به م شیوه ی لی

دیت که هه مووی له دهستی بیدادیه تی! که واته ده بیت له سر بنه مای ره وایه تی ماف و دادگه ریه شه رعیه کان کرداره کان بیپوریت نه ک عه قیده.

کوتایی

تاوانبارکردنی ئه و ناوانه ی که تاوانه کانی به ناوه وه ده کریت یه کیکه له وه سته مانه ی که گه وره ترین کیشی له میژووی مروقا به تیدا هه بووه، زورجار که سه کان شکستی خوین هه ربه سر ئه و ناوانه دا داوه که هوکاری شکسته که شیان لاوازی توانای خوین بووه نه ک ناوه که، سروشتی زورینه ش وا بووه هه ر به ناو خه له تاوه هه تا له چوارچیوهی خوشیدا، بو نمونه که سیکی حیزی مادام له چوارچیوهی هه مان حیزبدا به لای به پرسانی حیزی پاساو بو کاره خراپه کانیشی ده هیتریته وه و پاریزگاریشی لی ده کریت له کاتی که کده متر له تاوانی ئه و ئه ندامانه ش له دهره وهی حیزبه که دا زورجار شه ری ره گه زی و خیله کی و جوربه جووری لی ده که ویته وه.

هه ربویه گرنگه سهیری خودی کاره کان بکریت و به کردار پیناسه ی ناوو ناوه روک بکریت، چونکه ئاسانه داهینانی ناو و وه جوانی و بریقه داری ناوه کان، ده بینین زورینه ی په یه وه و پروگرامی حیزی و ده ستوری ولاتان و هه تا فکرو ئایدولؤژییه دونیایه کانیش به ناوو پرؤژه جوانن به لام کردار شتیکی ترمان پی ده لیت، ئیسلامیش وه ک هیتریکی ئیلاهی و ده قیکی نووسراوو پاریزراو روون و ئاشکراو له به رده سته به لام کرداره کان به ده قه کان ده بیپوریت نه ک ده قه کان به کردار، نابینین چه ندین مسولمان هه یه و خو ی به هه لگری ئیسلام و شوینکه وته ی داده نییت که چی له هه مان

کاتدا نه نوپژ ده کات و نه خوښی له تاوانه نه فسیه کان ده گپړپټه وه، نوپژ نه کردن و مه شروب خواردن و بی ټه ده بی و به ده رهوشی ټه م بابای ټیسلامیه تانه یه به ناو چاوی خوښه وه نه ک دین و ده قه شه رعیه کان، قورټان کرده وه یه کی به کرده وه ی شه یتانی ناو بردووه ټه و ټالوډه ی بووه ټه م شه یتانه بو ټه ده بیټ له سه ر ټیسلام مال بیټ.

عه ربیک که له جنوبه وه ټیسته دپټه کوردستان با جلی کوردیش له بهر عه تف و هاوژوژی کوردان له بهر بکات به لام به م جل گورپنه نابیت به کورد، پټویسته خه لکیش ټه وه نده هوشیار بیټ سه یری کردارو ناخی که سه کان بکات نه ک جله کانی.

الحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات

پېرست

- ۳----- بهر کول
- ۶----- سوره تی الشمس
- ۱۱----- پيش خویندنه وه
- ۱۵----- سه دام و حیزبه که ی
- ۱۵----- سه دام کییه؟
- ۱۹----- هزری ئیلحادی
- ۲۷----- ئیسلام و ئامانجه کانی
- ۲۸----- پاراستنی دین
- ۳۲----- پاراستنی جهسته
- ۳۳----- پاراستنی وه چه
- ۳۴----- پاراستنی ژیری
- ۳۴----- پاراستنی مال
- ۳۸----- رای ئیسلام له سه ر کومه لکوژی
- ۴۰----- قتل الجماعة بالواحد
- ۴۳----- سوره تی نه فال و هندیك ورده کاری و هه لوپسته یهك
- ۴۴----- سورة الأنفال
- ۸۴----- بیدهنگی گه لان له سه ر نه و کارانه بو؟
- ۹۳----- کوتایي

مالمان له گوندیک بوو خاوهنی
مهرومالاتیکي زور بووین. زورچار
ئیواران که مهرومالاتهکهمان
دههاتهوهو چاومان بهناویاندا دهگیرا
دهمان بینی مهړیک یان چند مهرو
بزن نههاتوونهتهوه. دهبویه ئیمهش
بهو شهوه بهو دهشت و شاخدا
بگهرايهین بهدوایاندا لهترسی ئهوهی
نهوهك شهو گورگ بیان خوات. چونکه
گورگ زورچار شهرم له مرؤقهکانیش
ناکات و له رؤژیشدا هیرشیان بو
دهیئیت چ جای ئهوهی شهو بیت و
خوی حاکم بیت. جا هر جاریک گه
مهرو بزنهکانمان نهدوزایهتهوه باوکم
چهقویهکی پیم دداو دیناردم بو لای
مهلاي گوندهکهمان به ئومیدی ئهوهی
دهمی گورگ له مهرو مالاتهکانمان
بهستیت

په پامی چاوکراوهی

د. عومهر عهلی

۲۰۱۸

